

RIIGIKOGU XIII KOOSSEIS

Statistikat ja ülevaateid

Riigikogu Kantselei
Eesti Rahvusraamatukogu

Tallinn 2019

Peatoimetaja Antero Habicht

Toimetajad Rita Hillermaa, Margit Muul, Gerli Randjärv, Piret Viljamaa

Artiklite autorid Angelika Berg, Silver Sära, Karin Tuulik

Statistikaosa koostajad Piret Viljamaa, Karin Krondel, Andres Kulu, Helin
Leichter, Tiina Licht, Leino Mandre, Margit Muul, Silver Sära, Karin Tuulik

Keeletoimetaja Gerli Randjärv

Kujundaja Margit Plink

Sisukord

Lühendid	6
Eessõna / Peep Jahilo, Antero Habicht	7
I OSA: RIIGIKOGU XIII KOOSSEIS	9
Riigikogu XIII koosseisu olulisematest seadustest / Silver Sära	11
Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muudatuste arutelud põhiseaduskomisjonis / Karin Tuulik	29
Kollektiivsete pöördumiste menetlemise praktika Riigikogu XIII koosseisus / Angelika Berg	33
II OSA: RIIGIKOGU XIII KOOSSEISU STATISTIKA	39
1. Riigikogu valimised ja liikmed	41
1.1. Riigikogu valimised	41
1.1.1. Valimised 1999–2019 arvudes	41
1.1.2. Valimiringkonnad 2015	44
1.1.3. Üleriigilised valimistulemused 2015	44
1.1.4. Valimistulemused ringkonniti 2015	45
1.1.5. Valimiringkonnad 2019	46
1.1.6. Üleriigilised valimistulemused 2019	46
1.1.7. Valimistulemused ringkonniti 2019	47
1.2. Riigikogu valimise seaduse muutmise	48
1.2.1. Riigikogu valimise seaduse muutmise: XIII koosseis	48
1.2.2. Riigikogu valimise seaduse muutmise katsed	49
1.3. Riigikogu liikmed	51
1.3.1. Riigikogu liikmed arvudes: IX–XIII Riigikogu	51
1.3.2. Riigikogu liikmed ja asendusliikmed 24.03.2015–29.03.2019	52
2. Riigikogu organisatsioon: juhatus, komisjonid, fraktsioonid, ühendused	77
2.1. Riigikogu juhatus	77
2.1.1. Esimehe ja aseesimeeste valimised	77
2.1.2. Riigikogu juhatuse otsused	78
2.2. Riigikogu komisjonid	80
2.2.1. Alatised komisjonid	80
2.2.2. Muud komisjonid	90

2.2.3.	Muude komisjonide moodustamise katsed	95
2.3.	Riigikogu fraktsioonid	96
2.4.	Riigikogu välisdelegatsioonid ja liikmete ühendused	102
2.4.1.	Riigikogu välisdelegatsioonid	102
2.4.2.	Parlamendirühmad	104
2.4.3.	Muud ühendused	107
3.	Riigikogu tööaeg	114
3.1.	Riigikogu istungid	114
3.1.1.	Tööaeg arvudes: IX–XIII Riigikogu	114
3.1.2.	Tööaeg arvudes: XIII Riigikogu	114
3.2.	Erakorralised istungjärgud: IX–XIII Riigikogu	115
4.	Õigusloome	116
4.1.	Seaduseelnõud: IX–XIII Riigikogu	116
4.2.	Seaduseelnõud: XIII Riigikogu	117
4.3.	Otsuse-elnõud: XIII Riigikogu	118
4.4.	Vastuvõetud seadused, otsused, avaldused, deklaratsioonid ja pöördumised: IX–XIII Riigikogu	118
4.5.	Vastuvõetud seadused, otsused ja avaldused: XIII Riigikogu istungjärgud	119
4.6.	Põhiseaduse muutmise eelnõud	120
4.7.	Riigikogu töökorralduse muutmine	121
4.8.	Riigieelarve	126
4.9.	ELi õigusaktide eelnõude kohta Vabariigi Valitsusele esitatud seisukohad	127
4.10.	Subsidiarsuse järelevalve	128
5.	Riigikogu ja teised institutsioonid	129
5.1.	Riigikogu ja Vabariigi President	129
5.1.1.	Vabariigi Presidendi valimine	129
5.1.2.	Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud seadused	130
5.1.3.	Vabariigi Presidendi poliitilised avaldused	130
5.2.	Riigikogu ja Vabariigi Valitsus	131
5.2.1.	Peaministrikandidaadile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine Riigikogus	131
5.2.2.	Valitsused	131
5.3.	Parlamentaarne kontroll	132
5.3.1.	Arupärimised, kirjalikud küsimused, infotunniküsimused: IX–XIII Riigikogu	132
5.3.2.	Arupärimised	134
5.3.3.	Kirjalikud küsimused	135
5.3.4.	Infotunniküsimused	136
5.3.5.	Ettepanekud umbusalduse avaldamiseks ja umbusaldushääletused	137
5.3.6.	Muu kontrollialane tegevus: IX–XIII Riigikogu	138
5.3.7.	Peaministri ning ministrite avaldused ja ettekanded	139

5.3.8. Olulise tähtsusega riiklike küsimuste arutelud	142
5.3.9. Strateegiliste arengudokumentide heakskiitmine või arutelu	143
5.3.10. Komisjonide raportid	144
5.3.11. Kollektiivsed pöördumised	144
5.4. Ametiisikute nimetamine ja vabastamine	150
5.4.1. Ametiisikute nimetamine ja vabastamine: IX–XIII Riigikogu	150
5.4.2. Põhiseaduse alusel ametisse nimetatud ja ametist vabastatud ametiisikud	150
5.4.3. Muud ametisse nimetamised	152
5.4.4. Nõukogude moodustamine	152
5.5. Riigikogu ja Riigikontroll	154
5.5.1. Riigikontrolõri ülevaated	154
5.6. Riigikogu ja õiguskantsler	154
5.6.1. Õiguskantsleri ettepanekud õigustloovate aktide põhiseadusega kooskõlla viimiseks	154
5.6.2. Õiguskantsleri ettepanekud ametiisikute kriminaalvastutusele võtmiseks	156
5.6.3. Õiguskantsleri ettekanded	156
5.6.4. Õiguskantsleri ülevaated	156
5.7. Riigikogu ja Riigikohus	157
5.7.1. Seaduste põhiseadusele vastavuse kontroll Riigikohtus 1999–2019	157
5.7.2. Riigikogu nimel Riigikohtule seaduste põhiseadusele vastavuse kontrolli asjades esitatud arvamused	159
5.7.3. Riigikogu koosseisu ja tegevust puudutavad kaebused	160
5.7.4. Riigikohtu esimehe ülevaated	160
5.8. Riigikogu ja Eesti Pank ning Finantsinspektsioon	161
5.8.1. Eesti Panga presidendi ja Finantsinspektsiooni juhatuse esimehe ettekanded	161
5.9. Riigikogu ja Eesti Arengufond	161
5.10. Riigikogu ees esinenud väliskõlalised	161
<i>Summary</i>	162
Nimeregister	164

Lühendid

AvTS	avaliku teabe seadus	MaaRS	maareformi seadus
AÕSRS	asjaõigusseaduse rakendamise seadus	MJMS	magustatud joogi maksu seadus
EE200	Erakond Eesti 200	MSOS	meresõiduohutuse seadus
EER	Erakond Eestimaa Rohelised	NATO	Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon
EIP	Eesti Iseseisvuspartei	OE	otsuse-eelnõu
EKRE	Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon	OPEROG	operatiivne otsingugrupp
EKS	erakonnaseadus	OTRK	olulise tähtsusega riiklik küsimus
EL	Euroopa Liit	PPA	Politsei- ja Piirivalveamet
ELAK	Euroopa Liidu asjade komisjon	PS	Eesti Vabariigi põhiseadus
ERE	Elurikkuse Erakond	RE	Eesti Reformierakond, Eesti Reformierakonna fraktsioon
EVA	Eesti Vabaerakond, Eesti Vabaerakonna fraktsioon	RHS	riigihangete seadus
EÜV	Eestimaa Ühendatud Vasakpartei	RK	Riigikogu
FMK	fraktsiooni mittemuuluvad liikmed	RKKTS	Riigikogu kodu- ja töökorra seadus
HRS	haldusreformi seadus	RLS	riigilõivuseadus
I	Isamaa Erakond, Isamaa Erakonna fraktsioon	rm	ringkonnamandaat
im	isikumandaat	RT	Riigi Teataja
IRL	Isamaa ja Res Publica Liit (erakond), Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon	RÜE	Rahva Ühtsuse Erakond
J	jõustumiskuupäev	SDE	Sotsiaaldemokraatlik Erakond, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon
K	Eesti Keskerakond, Eesti Keskerakonna fraktsioon	SE	seaduseelnõu
KarS	karistusseadustik	TK	tegevuskava
km	kompensatsioonimandaat	TKindIS	töötuskindlustuse seadus
KMSK	kaubandusliku meresõidu koodeks	TsMS	tsiviilkohtumenetluse seadustik
KodS	kodakondsuse seadus	TTTS	tööturuteenuste ja -toetuste seadus
KOKS	kohaliku omavalitsuse korralduse seadus	VHS	vanemahüvitise seadus
KOVVS	kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus	VP	Vabariigi President
KrK	kriminaalkoodeks		
KVS	korruptsioonivastane seadus		
MaaKatS	maakatastriseadus		

Eessõna

Hea lugeja!

Taas on ühe Riigikogu koosseisu tegemisi kajastavad andmed kaante vahele saanud. Riigikogu XIII koosseisu tööd kokku võttev väljaanne on Riigikogu Kantslei ja Eesti Rahvusraamatukogu koostöös ilmunud statistikakogumikest juba viies. Esimene, Riigikogu VII–IX koosseisu statistikat kokku võttev kogumik ilmus 2004. aastal; sellest ajast on saanud heaks tavaks töö lõpetanud Riigikogu koosseisu tegevus statistikas ja artiklites kokku võtta.

Kogumik on säilitanud oma traditsioonilise struktuuri. Esimeses osas kirjutavad Riigikogu Kantslei ametnikud koosseisuga seonduvatel teemadel ja teine osa sisaldab statistikat.

Silver Sära kajastatud Riigikogu XIII koosseisu olulisemad seadused on jagatud teemadeks: riigivõimu töökorraldus, isikute õigused, tervise- ja sotsiaalküsimused, majandus ja äritegevus, rahandus, kindlustus ja maksud, õiguskaitse ja kohtumenetlus, keskkond, kultuur ja haridus ning riigikaitse. Karin Tuulik võtab kokku Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses tehtud olulisemad muudatused ning kajastab ka seadusest erinevatel põhjustel välja jäänud muudatustepanekute arutelu. Angelika Berg kirjeldab kollektiivsete pöördumiste menetlemise praktikat alates pöördumiste menetlusse võtmisest Riigikogu juhatuses kuni lahenduseni jõudmiseni komisjonides.

Statistilise ülevaate ülesehitus on samuti tavapärane. Teise osa alguses on kõigepealt valimiste andmed, seejärel Riigikogu liikmeid puudutavad üldarvud ning informatsioon iga liikme kohta. Järgnevad Riigikogu organisatsioonid ehk juhatus (valimised ja otsused), komisjonid (sh esimeeste ja aseesimeeste valimised ja Riigikogu liikmete komisjonidevahelised liikumised), fraktsioonid (sh fraktsiooni mittekuuluvad liikmed) ja ühendused (sh välisdelegatsioonid, parlamendi- ja toetusrühmad). Komisjonide osas vajab märkimist, et XIII koosseisus moodustati kaks probleemkomisjoni ja üks uurimiskomisjon: probleemkomisjonid riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks ja rahvastikukriisi lahendamiseks ning uurimiskomisjon võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam.

Kolmandas peatükis on arvudes välja toodud koosseisu täiskogu tööaeg. Neljas peatükk võtab kokku õigusloome, kus huvitavaid suundumusi võib näha nii vastuvõetud seaduste arvus kui ka seaduseelnõude algatajate osas, aga ka ELi õigusaktide eelnõude kohta Vabariigi Valitsusele esitatud seisukohtades. Eraldi kajastamist leiavad ka põhiseaduse muutmise seadused või muutmise katsed (peamiselt valimiste ja otsedemokraatia valdkonnas). Olulisel kohal on Riigikogu tegevust reguleerivate seaduste muutmine ja nende muutmise katsed, mida samuti neljandas peatükis vaadeldakse. Viies peatükk käsitleb traditsiooniliselt

Riigikogu ja teiste institutsioonide suhteid, kajastades nii presidendivalimise kõiki voore kui ka teisi Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, Riigikohtu ja õiguskantsleriga seotud andmeid ning muid olulisi teemasid (nt parlamentaarse kontrolli erinevad vormid).

Ühe olulise erinevusena võrreldes varasemate kogumikega märkab tähelepanelik lugeja, et statistika ei alga enam VII koosseisu andmetega, vaid võrdluste aluseks on Riigikogu viis viimast koosseisu ehk siis IX–XIII koosseis (ajaliselt viimased 20 aastat, st andmed aastatest 1999–2019). Seda võib pidada küll mõneti negatiivseks arenguks, kuid puhtpraktilistel põhjustel ei võimalda meie formaat pikemat tagasivaadet. Positiivne on siiski see, et tänu tänapäevastele võimalustele saavad huvilised varasemate kogumikega ilma suurema vaevata veebi vahendusel tutvuda ning andmeid kõrvutada.

Peep Jahilo

Riigikogu Kantslei direktor

Antero Habicht

peatoimetaja

I osa

Riigikogu XIII koosseis

Riigikogu XIII koosseisu olulisematest seadustest

Silver Sära

Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsisiosakonna nõunik

Riigikogu XIII koosseis pidas esimese istungi 30. märtsil 2015 ja viimase 21. veebruaril 2019. Selle ajavahemiku jooksul võttis parlament vastu 423 seadust. Käesoleva ülevaate eesmärk on esile tõsta seadusi, mille eeldatav mõju on suurem, mis reguleerivad terviklikult mõnda olulist valdkonda või mille menetlus on äratanud meedias teravamast vastukaja.

Riigivõimu töökorraldus

Haldusreformi seadusega viidi läbi kauaoodatud haldusterritoriaalne reform, mis sätestas üldpõhimõtte, et omavalitsusüksuses peab üldjuhul olema vähemalt 5000 elanikku ja omavalitsuste ühendamisel peaks eelistama vähemalt 11 000 elanikuga üksuste moodustamist. Vabariigi Valitsusele jäi õigus teha miinimumnõudest erandeid. 2018. aasta algusest kaotati maavalitsused ja maavanemate ametikohad. Maakonnad jäid riikliku haldamise üksusteks, kus riik tagab elanikele vajalike teenuste pakkumise.

Valimisseaduste muudatustega moodustati riigi valimisteenistus, mis on Riigikogu Kantselei eraldiseisev struktuuriüksus ja valimisseadustest tulenevate ülesannete täitmisel iseseisev. Valimisteenistus korraldab nii Riigikogu, kohalike omavalitsuste volikogude kui ka Euroopa Parlamendi valimisi ning rahvahääletusi. Vabariigi Valimiskomisjon jäi valimiste aususe ja seaduslikkuse tagajaks, kes teeb kindlaks valimistulemused, teostab järelevalvet valimiste korraldajate üle ja vaatab läbi kaebused.

Muudeti **Euroopa Parlamendi valimise seaduse** sõnastust: Eestist valitavate Euroopa Parlamendi liikmete arv on nüüdsest sätestatud Euroopa Liidu (edaspidi EL) õigusaktides. See tähendab, et senise kuue liikme asemel valitakse Eestist seitse liiget – juhuks, kui parlamendi kokkutulemise päevaks on Suurbritannia EList lahkunud või lahkub parlamendi volituste kestmise ajal. Täiendati ka muid seadusi, mis vajasisid muutmist seoses nn Brexitiga.

Riigikogu liikme staatus seaduses tunnistati kehtetuks säte, mis keelas Riigikogu liikmel olla samaaegselt ka kohaliku omavalitsuse volikogu liige. Muudatus jõustus pärast kohalike volikogude 2017. aasta valimisi.

Vabariigi Presidendi ametihüve seadusest ja presidendi töökorra seadusest kaotati presidendi puhkuse regulatsioon, mille järele puudus eluline vajadus.

Vabariigi Valitsuse seaduses muudeti riigiasutuste funktsioone ja nimesid: 2015. aasta septembrist nimetati Põllumajandusministeerium Maaeluministeeriumiks ja Konkurentsiamet viidi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalast Justiitsministeeriumi valitsemisalasse. Rahandusministeeriumi valitsemisalasse viidi riigihalduse ministri vastutusvaldkonda kuuluvad, kuid kehtiva seaduse alusel Siseministeeriumi valitsemisalas asunud kohaliku omavalitsuse arendamise, regionaalhalduse ja regionaalarengu kavandamise ja koordineerimise ning ruumilise planeerimise alase tegevuse üleriigilise korraldamisega seotud ülesanded. Alates 2019. aastast ühendati Tarbijakaitseamet Tehnilise Järelevalve Ametiga ja asutuse uueks nimeks sai Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Kohtute seaduse täienduste kohaselt nimetatakse kohtu esimees ametisse edaspidi seitsmeks aastaks (varem viieks) koos piiranguga, et esimehena ei saa töötada rohkem kui kaks ametiaega järjest. Sätestati võimalus vabastada kohtunikueksamist isik, kes on töötanud vähemalt kolm aastat vandeadvokaadi või prokurörina ja kes kandideerib kohtunikuks kolme aasta jooksul pärast vandeadvokaadi või prokurörina tegutsemise lõpetamist. Kohtunikueksami komisjon võib eksamist vabastada ka muul ameti- või töökohal töötanud isiku, kui ameti- või töökoha keerukus ja vastutus vastavad kohtuniku ametikohale. Edaspidi ei pea kohtunikuks kandideerijad läbima ettevalmistusteenistust ja neilt ei nõuta kohtunikuametisse asumisele eelnevat ametioskuste omandamist. Kohtuniku ametioskuste õpetamine toimub lühikese perioodi jooksul pärast ametisse asumist, kusjuures esimese kuue kuu jooksul on kohtuniku töökoormus väiksem.

Kaubamärgiseaduse ja teiste seaduste muutmise anti kõigi **intellektuaalomandiõigusega seonduvate vaidluste** lahendamise ainupädevus Harju Maakohtule, mis oli ka seni ainus kohus, kus oli intellektuaalomandi vaidlustele spetsialiseerunud kohtunikke.

Õiguskantsleri seaduses määrati õiguskantslerile inimõiguste kaitse ja edendamise ning ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise edendamise, kaitse ja seire ülesanded.

Senise korra kohaselt kehtestati prokuröride palgad Vabariigi Valitsuse määrusega. **Prokuratuuriseaduse** täienduste kohaselt määratakse enamiku prokuröride palk edaspidi prokuratuuriseaduses, protsendina riigi peaprokuröri palgast. Peaprokuröri palk sätestatakse kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduses.

Välisluurega tegeleva Teabeameti nimi muudeti Välisluureametiks. **Julgeolekuasutuste seadust** täiendati sätetega, mis võimaldavad julgeolekuasutusel ülesannete täitmiseks kasutada eraõiguslikku juriidilist isikut, samuti toodi seaduse tasandile seni ministri määruse tasemel sätestatud normid julgeolekuasutuste salajaste koosseisuliste töötajate ja isiku salajasele kaastööle kaasamise kohta.

Abieluvararegistri kannete tegemise pädevus anti kohtu kinnistusosakonnalt üle notaritele ja perekonnaseisuametnikele. Abieluvararegistri vastutav töötleja on edaspidi Notarite Koda ning volitatud töötlejad on abielu sõlmimise kinnitanud või vaimuliku kinnitatud abielu paberil abielukandelt andmehõive teinud perekonnaseisuametnikud, notarid ning Registrate ja Infosüsteemide Keskus.

Isikut tõendavate dokumentide seaduses loodi võimalus anda dokumentide väljaandmise taotlustega seonduvate teatavate toimingute tegemine halduslepinguga eraõiguslikule isikule. Dokumendi väljaandmise, kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise otsuse tegemise pädevust ei tohi siiski halduslepinguga üle anda.

Riigivaraseadusega loodi riigiettevõtete nõukogude liikmete valimiseks nimetamiskomitee, mille moodustab Vabariigi Valitsus. Seoses sellega tühistati rahandusministri õigus nimetada pooled riigi esindajad riigi osalusega äriühingute nõukogudesse ja kaotati tema kohustus reguleerida riigi osalusega äriühingute nõukogude liikmetele makstavate tasude piirmäärasid. Riigi äriühingud saavad edaspidi maksta oma tegevusvaldkonna toetusi ainult arendus- ja teadustegevuseks.

Arenguseire seadusega loodi Riigikogu Kantselei juurde Arenguseire Keskus, mille ülesandeks on tagada Eesti pikaajalise arengu võimalike ohtude ja võimaluste tuvastamiseks ning tegevusvariantide hindamiseks vajalike analüüside, uuringute ja muude tegevuste läbiviimine teaduslikult põhjendatud ja kvaliteetsel tasemel. Arengufondi seadus tunnistati kehtetuks ja Arengufondi tegevus lõpetati.

Korruptsioonivastases seaduses sätestati riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuse kohustus tagada, et tema nimel, ülesandel või järelevalve all ei täida avalikku ülesannet ametiisik, keda on karistatud tahtlikult toimepandud kutse- või ametiõiguste kuritarvitamise, ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo või mõne muu kuriteo eest.

Eesti lipu seaduses nimetati esmakordselt õigusaktis Eesti hümn – Friedrich Paciuse „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm” (sõnad Johann Voldemar Jannsen).

Isikute õigused

Uus **isikuandmete kaitse seadus** oli vajalik ELi isikuandmete kaitse üldmääruse rakendamiseks, ühtlasi võeti üle ka õiguskaitseasutuste direktiiv. Uus seadus on võrreldes varasemaga mahukam ja selle rakendamiseks muudeti või tunnistati kehtetuks veel 127 erinevat seadust.

Isikut tõendavate dokumentide seaduse muudatusega pikendati Eesti kodaniku passi ja välismaalase passi kehtivusaega 5 aastalt 10-le. Digitaalse isikutunnistuse kehtivusaega pikendati 3 aastalt 5-le.

Välismaalaste seaduse ja teiste seaduste täiendamiseks lihtsustati Eesti majandusse olulisel määral panustavate välismaalaste Eestis viibimist ja elamist. Muuhulgas võib tähtajalise elamisloa püsivalt Eestisse elama asumiseks anda ka välismaalasele, kellel on doktorikraad, samuti võib anda välismaalasele viisa, kui tema Eestis viibimine on seotud iduettevõtte loomise või arendamisega.

Sisserände piirarvu arvestamisel jäeti välja tippspetsialistid. Tippspetsialisti all mõistetakse erialase ettevalmistusega välismaalast, kellele Eesti töoandja peab maksma vähemalt kahekordset Eesti keskmist brutopalka. Lühiajalise töötamise maksimaalset aega pikendati seniselt üheksalt kuult ühele aastale, et leevendada majanduse tsüklilisest arengust tingitud tööjõupuudust.

Uues **rahvastikuregistri seaduses** oli kõige olulisemaks muudatuseks rahvastikuregistrisse kantud andmetele õigusliku tähenduse andmine. Õiguslikku tähendust ei ole vaid kontaktandmetel (e-posti aadress ja telefoninumber) ning ütluspõhistel perekonnaseisuandmetel, mille puhul puuduvad registris alusdokumentide andmed. Lühendati elukoha aadressi esitamise tähtaega. Varasema seaduse kohaselt pidi inimene esitama uue elukoha andmed 30 päeva jooksul pärast uude elukohta kolimist, edaspidi on see tähtaeg 14 päeva.

Mitme seaduse muutmise tulemusena kehtestati uus kord, et äriregistri, kinnistusraamatu ja mõne muu **registri dokumentidega tutvumine** ning väljatrükkide tegemine ei toimu edaspidi kohtu kinnistus- või registriosakonnas, vaid notaribüroodes (kes pakkusid seda teenust ka varem). Säilisid võimalused kasutada vastavaid teenuseid ning saada dokumente posti teel.

Haldusmenetluse seaduses võrdsustati dokumentide elektrooniline kättetoimetamine senise posti teel kättetoimetamisega. Dokumendi elektroonilise kättetoimetamise korral tehakse dokument kättesaadavaks asjakohases infosüsteemis, Eesti teabevärvas või saadetakse menetlusosalisele elektronposti aadressile. Dokumendile peab olema lisatud digitaalallkiri ja vajaduse korral e-tempel või põhjendatud juhul üksnes e-tempel.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses langetati valimisiga 18 eluaastalt 16-le, tulenevalt põhiseaduse 2015. aasta augustis jõustunud muudatusest.

Võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmisega võeti üle ELi hüpoteekkrediidi direktiiv. Muudatuste tuum puudutab pankade kinnisvara ostmisele suunatud laenuhinguid, ent neid kohaldatakse ka väiksemate laenukontorite eluasemega seotud tarbijakrediitidele. Tarbijakaitselise iseloomuga täiendused rõhuvad vastutustundlikule laenamisele. Tarbijale tuleb enne lepingu sõlmimist anda põhjalikku teavet, et ta saaks lepingu sõlmimise otsuse teha võimalikult kaalutletult ning kõiki lepinguga seotud olulisi asjaolusid silmas pidades. Krediidiandja võib tarbijaga tarbijakrediidilepingu sõlmida üksnes juhul, kui ta on krediidi-võimelisuse hindamise aluseks olevate andmete analüüsimise tulemusena veendunud, et tarbija on krediidivõimeline. Selle nõude rikkumisel loetakse laenuintressiks seaduses sätestatud määr, kui see pole suurem lepingujärgsest määrast. Krediidiandja ei või soodustada ega julgustada tarbijat tema krediidivõimelisuse hindamiseks vajalikku teavet esitamata jätma.

Asjaõigusseaduse rakendamise seadust täiendati uue tehnovõrkude talumistasu regulatsiooniga. Talumistasu suurus aastas on 7,5% maa maksustamishinnast korrutatuna kitsenduse ruumilise ja sisulise ulatuse koefitsientidega, mis jäävad vahemikku 0 kuni 1. Talumistasu jooksva aasta eest makstakse välja hiljemalt sama aasta 30. septembril.

Töölepingu seaduses muudeti alaealiste töötamise regulatsiooni. Tööinspektori nõusoleku 7–14-aastase lapse töötamiseks võib anda vaikimisi. Seadusesse viidi erisused tööpäeva ja töönädala pikkuse kohta sõltuvalt sellest, kas alaealisel on töötamise ajal kooliaeg või koolivaheaeg või kas ta viibib kutseõppeasutuse praktikal. Seadusega kaotati 15–17-aastase mittekoolikohustusliku alaealise tööaja erisused ja neid noori võib tööle rakendada sarnaselt täiskasvanutega 8 tundi päevas ja 40 tundi nädalas (välja arvatud öötunnid).

2016. aasta sügisel ratifitseeris Riigikogu **laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni**, millele Eesti oli alla kirjutanud juba 2008. aastal.

Tervise- ja sotsiaalküsimused

Tähtsaimaks muudatuseks pensionide reformimisel oli pensioniea sõltuvusse viimine eeldatavast elueast ja paindliku pensionile mineku võimaluse loomine. **Riikliku pensioni-kindlustuse seaduse** muudatuste kohaselt on alates 2027. aastast vanaduspensioniga 65 aastat, millele lisatakse 65-aastaste isikute eeldatava eluea muutus. Kui eeldatav eluiga pikeneb, tõuseb ka pensioniga. Konkreetne vanaduspensioniga arvutatakse seaduses sätestatud valemi alusel. Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega iga aasta 1. jaanuariks vanaduspensioniea, mis hakkab kehtima kahe aasta pärast. Vanaduspensioniga võib tõusta kõige rohkem kolm kuud aastas. Isikul on õigus vanaduspensionile kuni viis aastat enne kehtestatud vanaduspensioniaikka jõudmist. Nn paindliku vanaduspensionini kasutamise õigus on seotud inimese tööstaažiga. Vanaduspensionini arvestamisel kehtestatakse alates 1. jaanuarist 2021 vanaduspensionini neljas ehk ühendosa, mille suurus võrdub poole kindlustusosakute ja poole nn solidaarosakute summa ning aastahinde korrutisega.

Uut lähenemist Eesti õiguses väljendab **sotsiaalseadustiku üldosa seadus**, mis määratleb sotsiaalkaitse üldised põhimõtted ja korralduse, isiku õigused, kohustused ja vastutuse sotsiaalkaitstes ja sotsiaalkaitse menetlused. Nimetatud seadusega seotult võeti vastu ka uus **sotsiaalhoolekande seadus**, millega tunnistati kehtetuks 1995. aastast pärinev samanimeline õigusakt. Suuremad muudatused puudutasid rehabilitatsiooniteenust ja toimetulekutoetuste regulatsiooni. Loodi ka kord aastas makstav üksi elava pensionäri toetus, mille suuruse kehtestab Riigikogu igal aastal riigieelarvega. Sotsiaalhoolekande seaduses reguleeriti ka nõudeid lapsehoiuteenusele, mille korraldamine pandi kohalikele omavalitsustele, kusjuures raske ja sügava puudega laste puhul kompenseeritakse teenust riigieelarve kaudu.

Riigikogu kaotas alates 2018. aastast vajaduspõhise peretoetuse, mis ei olnud piisaval määral täitnud seatud eesmärki – laste vaesuse vähendamist ja vaesusesse sattumise ennetamist. Alternatiivse abinõuna tõsteti riigieelarvete kaudu toimetulekupiiri.

Sotsiaalvaldkonna seaduste edasisel kodifitseerimisel lisati sotsiaalhoolekande seadusesse varasemad **alaealise mõjutusvahendite seaduse** sätted, mis puudutasid eritingimusi vajavate õpilaste koole (uue terminoloogia järgi „kinnine lasteasutus”), ja lõpetati alaealiste komisjonide tegevus. Eelpool nimetatud seadus tunnistati kehtetuks. Ülesandeid said maavalitsuste arvelt juurde kohalikud omavalitsused, kes peavad sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid korraldades osaliselt täitma alaealiste komisjonide ülesandeid.

Riiklike peretoetuste seaduses asendati seitsme- ja enamalapselise pere toetus lasterikka pere toetusega, mida makstakse peredele, kus on vähemalt kolm last. Toetust tõsteti järkjärgult vastavalt 300 euronile (3–6 last) või 400 euronile (üle 6 lapse). Hiljem tunnistati see seadus kehtetuks **perehüvitiste seadusega**, kuhu koondati kokku varasemad vanemahüvitise seaduse, elatisabi seaduse ja riiklike peretoetuste seaduse sätted. Muuhulgas seati sisse kolmikute või enamaarvuliste mitmikute toetus (1000 eurot laste pooleteiseaastaseks saamiseni) ja kohtu- ning täitemenetluse ajal makstav elatisabi (100 eurot kuus ühe lapse kohta). Isapuhkust pikendati 10 päevalt 30-le, lisaks loodi 30-päevase täiendava isapuhkuse võimalus. Paindlikumaks muudeti vanemahüvitisega samaaegse tulu teenimine. Hüvitise vähendamise sissetulekupiiriks oli seaduse vastuvõtmise ajal 470 eurot ja alates 2018. aasta 1. märtsist loeti selleks piiriks 1544 eurot (määr on seotud hüvitise muutuva ülempiiriga).

Perehüvitiste seadust muudeti põhjalikult 2018. aasta sügisel (jõustumisega 2022. aastal). Muudatused võimaldavad lapsevanematel vanemahüvitise senisest oluliselt paindlikumat kasutamist. Rasedus- ja sünnituspuhkus ning sünnitushüvitis liideti vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteemiga. Loodi paindlikumad võimalused vastavalt isiku soovile vanemahüvitise maksmist peatada ja taasalustada ning mõlemal vanemal on võimalik saada vanemahüvitist samal ajal kahe kuu ulatuses. Vanemahüvitise liigid on ema vanemahüvitis, isa vanemahüvitis, jagatav vanemahüvitis ja lapsendaja vanemahüvitis. Vanemahüvitist on õigus saada õiguse tekkimise päevast kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni kuni 605 kalendripäeva lapse kohta (ema vanemahüvitise, isa vanemahüvitise ja jagatava vanemahüvitise kalendripäevad).

Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse muudatusega kehtestati alates 2016. aastast madala sissetulekuga töötavale isikule iga-aastane tagasimakse: täistööajaga töötavale madalapalgalisele töötajale või ametnikule tema sissetuleku suurendamiseks üks kord kalendriaastas makstav toetus, mida on võrreldud ka astmelise tulumaksuga. Tulumaksureformi tõttu kohaldati tagasimakset vaid ühel aastal.

Sama seadust muudeti ka selleks, et kõrvaldada äriühingu juhi töötuna arvelevõtmise ja töötuskindlustushüvitise saamise tingimustest vastuolu põhiseadusega. Sätestati põhitöö kaotanud äriühingu juhi töötuna arvelevõtmise tingimuste erisused, et võimaldada tal saada abi uue töö leidmisel ning töö otsimise ajal töötuskindlustushüvitist või töötutoetust. Võrdse kohtlemise eesmärgil muudeti ka FIE ja tema ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa töötuna arvelevõtmise tingimusi.

Riigikogu XII koosseisu ajal ette valmistatud **töövõimetoetuse reformi** rakendamine lükati (koos mitmete muudatustega) poole aasta võrra edasi ja seda hakati täies ulatuses ellu viima alates 2016. aasta 1. juulist.

Riikliku pensionikindlustuse seadust täiendati sättega, mis teatavatel tingimustel võimaldab riiklikku pensioni saada ka isikul, kes elab välisriigis, millega Eestil puudub vastav välisleping. Välisriigis elavale isikule ei määrata ega maksta siiski rahvapensioni ega töövõime vähenemisega seotud pensione.

Kaitseväeteenistuse seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse rakendamise seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning prokuratuuriseaduse muudatustega kaotatakse üleminekuperioodi jooksul tegevväelase tegevteenistuspension, politseiametniku väljateenitud aastate pension ja prokuröri vanaduspension. Mõningate täpsustustega säilitati seni kehtiva korra alusel õigus eripensionile neil, kes on teenistuses 2019. aasta 31. detsembri seisuga, ning neil, kellel on selleks ajaks omandatud pensioni saamiseks vajalik staaž. Hiljem teenistusse asuvatel isikutel õigust eripensionile ei ole. Hilisema täiendusega võimaldati politseiametnikul saada üheaegselt nii väljateenitud aastate pensioni kui ka politseiniku palka.

Töövaidluse lahendamise seadus asendas varasema individuaalse töövaidluse lahendamise seaduse. Seadusega sätestati kolm töövaidluse lahendamise võimalust: kirjalik menetlus, lepitusmenetlus ja kompromiss. Töövaidluskomisjoni juhataja sai õiguse lahendada ainuisikuliselt kuni 6400 euro suurusi rahalisi nõudeid ja töövaidluse asja läbivaatamise aeg pikenes 30 päevalt 45-le.

Kehtetuks tunnistati **riikliku matusetoetuse seadus**, senised finantsvahendid suunati toetusfondi kaudu kohalikele omavalitsustele sama eesmärgi täitmiseks.

Täisealisele töötajale anti **töölepingu seaduse** täiendusega õigus saada kalendriaastas kuni viis tööpäeva puhkust täisealise sügava puudega isiku hooldamiseks.

Majandus ja äritegevus

Energiamajanduse korralduse seadus on uus õigusakt Eesti seadusandluses ja sellega rakendatakse ELi energiatõhususe direktiivi. Selle direktiivi eesmärgiks on aastaks 2020 vähendada 20% ELi primaarenergia (maavarade ja kütuste) tarbimist võrreldes prognoosituga ja tagada energiatõhususe edasine suurendamine pärast 2020. aastat. Seaduse üldine siht on aidata riigil vähendada primaarenergia tarbimist ja sõltuvust energiaimpordist ning piirata kliimamuutusi, vähendades kulutõhusalt kasvuhoonegaaside heidet. Muuhulgas sisaldab seadus avaliku sektori hoonete energiatõhususe ning energia tootmis- ja tarnimistõhususe parandamise nõudeid.

Uus **tarbijakaitse seadus** võttis üle ELi vastava direktiivi tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta. Muuhulgas kehtestati keeld võtta tarbijalt arve esitamise eest eraldi tasu.

Raamatupidamise seaduses defineeriti mikro-, väike-, suur- ja keskmise suurusega ettevõtja ning väiksematele ettevõtjatele sätestati lihtsustatud nõuded eri aruannete esitamisel.

Taksojuhtide keelenõuete leevendamiseks tühistati **ühistranspordiseaduses** eesti keele oskust tõendavate dokumentide esitamise kohustus. Seaduses reguleeriti ka taksoveo tellimine infoühiskonna teenuse vahendusel ehk nn Uberi/Taxify problemaatika. Mobiilirakenduse (äpi) abil tellitavate ja nn traditsiooniliste taksode nõudeid ühtlustati oluliselt.

E-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse vastuvõtmine oli vajalik ELi vastava määruse rakendamiseks. Määruse eesmärgiks on soov suurendada usaldust ELi-siseste elektrooniliste tehingute vastu ja luua ühine alus turvalisele elektroonilisele suhtlusele kodaniku, ettevõtja ja ametiasutuse vahel. ELi määrus ja Eesti seadus reguleerivad e-identimise piiriülest kasutust ning e-allkirja, ajatempli, veebisaidi autentimise jt usaldusteenuste osutamist siseturul. Ühtlasi tunnistati kehtetuks digitaalallkirja seadus.

Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmiselega võeti Eesti õigusesse üle nn **lairiba direktiiv**. Seadusega tagati sideettevõtjatele juurdepääs sidevõrgu kasutuselevõtuks sobilikule füüsilisele taristule: mastidele, kaablikanalitele, torudele, kontrollkaevudele, juurdepääsuluukidele, kaablikappidele, antennirajatistele jm. Alates 1. jaanuarist 2017 kehtib kohustus varustada uued hooned hoonesisese füüsilise taristuga, mis võimaldab pakkuda elektroonilise side teenust. Sama kohustus kehtib ka põhjalike rekonstrueerimistööde korral. On ka erandeid, mh näiteks ühe korteriga elamud ja kuni 60 m² suuruse ehitusaluse pinnaga hooned.

Raamatupidamise seaduse täiendustega muudeti arveldamine avaliku sektoriga täielikult e-arvetel põhinevaks. Lisaks muudeti raamatupidamise algdokumendile esitatavaid nõudeid. Sätestati kohustus, et alates 1. juulist 2019 peab avalikule sektorile esitatav arve nii kauba müümisel kui teenuse osutamisel olema e-arve. E-arve on arve, mille kogu käitlemine toimub elektrooniliselt – arve edastatakse operaatori vahendusel ühest raamatupidamistarkvarast otse teise ning saaja ei pea enam arve andmeid käsitsi sisestama. Muudatused peaksid avalikus sektoris hoidma aastas kokku umbes 2,5 miljonit eurot.

Alates 2016. aasta 1. maist kehtib ELis uus tolliseadustik, mis ühtlustab tollireegleid liidu sees. Selle peamine eesmärk on ühetaoliste nõuete kehtestamine ja tollivormistuse uude, ühetaolisse elektroonilisse keskkonda viimine kõikides ELi liikmesriikides. Euroopa tolliseadustikust lähtuvalt võeti ka Eestis vastu uus **tolliseadus** (jõustus 1. juulil 2017).

Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus eraldas konkurentsi-seadusest senised kõlvatud konkurentsi puudutavad sätted (uue terminoloogia järgi „ebaaus konkurents”). Seadusega võeti Eesti õigusesse üle ELi ärisaladuse kaitse direktiiv. Vastavad sätted defineerivad ärisaladuse ja selle ebaseadusliku saamise, kasutamise ning avaldamise. Ärisaladuse kaitseks kehtestati täiendavad õiguskaitsevahendid ning kahjukannataja sai õiguse nõuda mittevaralise kahju hüvitamist ja saamata jäänud tulu ka deliktiõigusest tulenevate nõuete puhul.

Uue **maaparandusseadusega** tehtud muudatused puudutasid maaparanduses tegutseva ettevõtja heaks töötava vastutava spetsialisti kvalifikatsiooni ja vastutust, muuhulgas kehtestati neile täienduskoolituse kohustus iga viie aasta järel. Muudeti maaparandus-hoiu ja maaparandusühistu regulatsiooni, mille kohaselt ei ole maaparandusühistu enam mittetulundusühing, vaid eraõiguslik juriidiline isik, mis kantakse maaparandusühistute registrisse. Seni said oma otsusega asutada ühistu need maaparandussüsteemi omanikud, kelle omandis oli üle ühe kolmandiku maaparandussüsteemi maa-ala pindalast või üle ühe kolmandiku ühistu tegevuspiirkonnas asuva maaparandussüsteemi ühiseesvoolu pikkusest. Uue regulatsiooni kohaselt on ühistu asutamiskoosolek otsustusvõimeline, kui sellel osaleb üle poole maaparandussüsteemi omanikest ja ühistu asutamiseks peab selle poolt olema üle poole omanikest.

Kinnisasja avalikes huvides omandamise seadus asendas senise kinnisasja sundvõõran-damise seaduse. Uus seadus peaks soodustama maaomanikuga kokkuleppele jõudmist ja kiirendama avalikes huvides loodava rajatise valmimist. Maaomanikule nähti kokkuleppele jõudmise korral ette täiendavad hüvitised ja loodi kiirmenetlus väga väikeste ärälõigete puhuks. Lisaks saab maaomanikule edaspidi pakkuda omandamistasu asemel erinevaid alternatiive nagu kinnisasja vahetamist või maakorralduse ehk kinnisasja piiride muutmise menetlust. Lisaks hüvitatakse maaomanikele asjaajamiskulu.

Uue **põllumajandusloomade aretuse seadusega** rakendati peamiselt uusi ELi õigusakte.

Liiklusseadust täiendati nõuetega robotliikurile ja selle liiklemisele, robotliikuri kasutajale ja selle juhile. Kehtestati ka veoauto teekasutustasu, mis tulenes ELi vastavast direktiivist. Teekasutustasu tasumäär sõltub veoauto ja selle haagise täismassist (alates 3500 kg),

EURO-heitgaasiklassist ja telgede arvust. Päevamäär jääb vahemikku 9–12 eurot ning aastane määr vahemikku 500–1300 eurot, s.t pikema aja eest makstes on tasu madalam. Seaduse muudatusega võimaldatakse nüüd kiiruse mõõtmisel kasutada ka teisaldatavaid (mobiilseid) automaatkiiruskaameraid.

2017. aasta suvel ratifitseeris Riigikogu Läti ja Leeduga sõlmitud **Rail Balticu raudteeühenduse arendamise kokkuleppe**.

Uue **riigihangete seadusega** ühtlustati kolm ELi direktiivi. Tõsteti riigihangete piirmäärasid, mis võimaldab senisest ulatuslikumalt kasutada lihthankeid. Loodi paremad eeldused väikeste ja keskmiste ettevõtjate juurdepääsuks hangetele, sest piirati hankija õigust nõuda konkursil osalemiseks suurt majanduskäivet ning kohustati hankijat täiendavalt põhjendama, miks ta ei soovi suurt hanget osadeks jaotada. Loodi uus hankemenetluse liik – innovatsioonipartnerlus, mida saab kasutada turul puuduva innovaatilise toote, teenuse või ehitustöö arendamiseks ja hankimiseks. Samuti sätestati, et väikesemahulised muudatused hankelepingus (10–15% asjade hankelepingu algsest maksumusest) on tulevikus lubatud täiendava põhjendamiskohustusest.

Äriseadustikus sätestati võimalus juhtida Eestis asuvaid ettevõtteid välismaalt. Ettevõttel tuleb määrata Eesti asukohaga kontaktisik, kelleks saab olla näiteks notar, advokaat või audiitor. Ettevõtjatele muutus kohustuslikuks esitada äriregistrile oma e-posti aadress, seni oli see vabatahtlik.

Rahandus, kindlustus, maksud

2016. aasta lõpus uue valitsuskooalitsiooni poolt **tulumaksuseaduses** tehtud muudatuste puhul tekkis küsimus, kas muudatusi võiks nimetada tulumaksureformiks ja kas maksuvaba tulu astmelisust saaks nimetada ka tulumaksu astmelisuseks.

Muudatuste raskuskese puudutas maksuvaba tulu määra, mis tõsteti 6000 eurole aastas. Kui tulu on suurem kui 14 400 eurot, arvutatakse maksuvaba tulu summa järgmise valemi kohaselt: $6000 - 6000 / 10\,800 \times (\text{tulu summa} - 14\,400)$. Seejuures ei või maksuvaba tulu olla väiksem kui null ja suurem kui 6000. Sisuliselt tähendab see, et kuni 500-eurose kuusissetuleku puhul tulumaksu maksta ei tule ja 2000-eurose või suurema sissetuleku puhul maksuvaba tulu ei arvestata. Muudatustega kaasnes kohustus esitada töösuhte alguses tööandjale või muule töötasu maksjale avaldus, kus märgitakse, kas ja kui palju tööandja maksuvaba tulu määra arvestab.

Tulumaksuga maksustati hoiuseintressid ning residendist füüsiline isik sai õiguse täiendavale tulumaksu mahaarvamisele abikaasa eest.

Tulumaksuseaduse muudatuse kohaselt ei maksustata erisoodustusena mõningaid töötaja tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi 100 euro ulatuses töötaja kohta kvartalis, kui tööandja on neid võimaldanud kõikidele töötajatele, sh avaliku rahvaspordiürituse osavõtutasu, sportimis- või liikumispaiga regulaarse kasutamise otseselt seotud kulutusi ja tööandja

olemasolevate spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavaid kulutusi. Erisoodustusmaksu alt jäeti välja ka ühistranspordipiletid elukohast tööle ja tagasi.

Tulumaksuseadust täiendati peatükiga „Kasumi maksustamisest kõrvalehoidumise vastased meetmed”. Osaliselt ELi direktiivist tulenevad reeglid liigitatakse järgnevalt: üldine kuritarvituste vastane reegel (maksueelise saamise eesmärgil tehtava tehingu maksustamine), ülejääva laenukasutuse kulu maksustamine, tulumaks lahkumisel (kasumi väljaviimisel Eestist) ja välismaise kontrollitava äriühingu kasumi Eestis maksustamist käsitlevad eeskirjad.

Investeeringufondide seaduses piirati kohustuslike pensionifondide valitsejate tasusid. Kohustusliku pensionifondi baasvalitsemistasu määr ei või moodustada aasta arvestuses pensionifondi vara väärtusest kokku rohkem kui 1,2%. Kui kohustuslike pensionifondide vara väärtuse summa ületab 100 miljonit eurot, on pensionifondi valitseja kohustatud rakendama baasvalitsemistasu määra vähendavat kordajat. Edukustasu võib võtta vaid siis, kui valitsetava kohustusliku pensionifondi osaku puhaskasvatuse kumulatiivne kasv ületab sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise kumulatiivset kasvu pensionifondi registreerimise aasta 31. detsembrist arvates. Seadust täiendati ka tööandja pensionifondi puudutavate sätetega.

Investeeringufondide seaduse uus täisredaktsioon taotleb eelkõige Eesti fondituru muutmist investorite ja fonditeenuste pakkujate jaoks atraktiivsemaks. Selleks võimaldatakse Eestis luua uut tüüpi investeeringufonde ja vähendada professionaalsetele investoritele mõeldud fondide halduskoormust.

Maksudkorralduse seaduse täienduse kohaselt saab maksuvõlga sisse nõuda mitte ainult äriühingu juhatuse liikmelt, vaid ka äriühingu n-ö tegelikult juhilt, kes äriregistrisse kantud juhatuse liikme varjus tegutsedes on põhjustanud ettevõttele tahtlikult maksuvõla.

Uue **kindlustustegevuse seaduse** eesmärgiks oli tagada Eesti siseriikliku õiguse kooskõla uute üleeuroopaliste kindlustustegevuse nõuete ja põhimõtetega. Muuhulgas harmoneeriti nn Solventsus II ja Omnibus II direktiivid, ent uue tervikteksti koostamise käigus viidi sisse ka rohkesti teisi muudatusi. Hilisemate muudatuste kohaselt lubatakse ka tulundusühistul tegutseda kindlustusühistuna. Varasemate normide kohaselt võisid kindlustust pakkuda üksnes aktsiaseltsid ja Euroopa äriühingud.

Võlaõigusseadusesse viidi sisse põhimakseteenuste regulatsioon. Nende hulka kuuluvad mh kõik toimingud, mida on vaja maksekonto avamiseks, kasutamiseks ja lepingu ülesütlemiseks, sh raha maksmine tarbija enda maksekontole, sularaha väljavõtmine oma maksekontolt, otsekorralduste, krediidikorralduste ning maksekaarditehingute algatamine ja kättesaadavus. Krediidiasutus on kohustatud ELis seaduslikul alusel elava tarbijaga tolle põhjendatud huvi korral sõlmima põhimakseteenuste lepingu, kui isik ja tema taotletavad tingimused vastavad teenuste osutamise üldtingimustele. Põhimakseteenuste eest võetavad tasud peavad olema mõistlikud ja nende määramisel võetakse arvesse Eesti elanike sissetuleku taset ning krediidiasutuste poolt maksekontoga seotud makseteenuste eest võetavate tasude keskmist suurust Eestis.

Tubakaaktsiisiga seonduvatest muudatustest tuleb märkida alternatiivsete tubakatoodete aktsiisiga maksustamist eesmärgiga kaotada ebavõrdne konkurents alternatiivsete ja klassikaliste tubakatoodete vahel. Alternatiivsed tubakatooted on muuhulgas e-sigarettide täitevedelik, vesipiibutubakat asendavate aurukivide maitsestatamiseks kasutatav vedelik ja tubaka tahke aseainena kasutatavad aurukivid.

Suurt tähelepanu said **alkoholiaktsiiside** korduva tõstmise tagajärjel hoogustunud kauba-reisid Lähti ja aktsiiside prognoosist väiksem laekumine. Sellest johtuvalt pidurdati hiljem aktsiiside edasist kasvu. **Kütuseaktsiisidest** lisati seadusesse mootorimaagaasi ja -vedelgaasi aktsiisimäärad, eristades mootorikütuse ja kütteinena kasutatavate ainete määrad. Teatavate diislikütusega kvaliteediomadustelt peaaegu võrreldaval tasemel olevate raskete kütteõlide aktsiisi suurendati umbes 9 korda. Kehtestati maagaasi soodusaktsiisimäär energia aktsiisivabastuse luba omavale intensiivse gaasitarbimisega ettevõtjale, soodusmäär on ligi 5 korda tavamäärast madalam. **Elektriaktsiisi** muudatuste järel saavad kõrge elektrikulude osakaaluga töötleva tööstuse ja infoalase tegevuse sektori ettevõtjad teatud tingimuste täitmisel tarbida elektrit soodsama aktsiisimääraga ehk 0,5 eurot megavatt-tunni kohta, mis on ligi 9 korda madalam kui tavaaktsiisimäär.

Hasartmängumaksu seaduses muudeti maksu jaotamise põhimõtteid. Muuhulgas lõpetati maksu jaotamine hasartmängumaksu nõukogu kaudu ja Eesti Punase Risti toetamine hasartmängumaksust.

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadusega lihtsustati füüsilise isiku maksukohustuse täitmist teenuse osutamisel või kauba müügil. Kehtestati erikord, mille puhul maksustamiseks vajalike andmete esitamine ja maksukohustuse täitmine toimub lihtsustatud viisil. Füüsiline isik võib avada ettevõtluskonto, millele laekunud summalt makstakse ettevõtlustulu maksu. Maksumaksja ei või olla käibemaksukohustuslane ega tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana samal või sarnasel tegevusalal. Ettevõtlustulu maksu määr on 20% kontole laekunud summast, mis ei ületa 25 000 eurot kalendriaastas, ja 40% kontole laekunud 25 000 eurot ületavast summast kalendriaastas. Erinevalt FIEst ei saa ettevõtluskontot kasutav isik tulust maha arvata selle teenimiseks tehtud kulusid ega vähendada oma maksukoormust tulumaksuseaduses sätestatud mahaarvamisi kasutades. Arvetele ta käibemaksu ei lisa, kuna tal pole õigust registreerida ennast käibemaksukohustuslaseks, ega saa ka oma soetustelt makstud käibemaksu maha arvata.

Sotsiaalmaksuseaduses ja tulumaksuseaduses tehtud täiendustega muudeti FIEde maksustamise reegleid, lähendades neid äriõiguslikus mõttes osaliselt äriühingutele.

Õiguskaitse ja kohtumenetlus

Uus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus integreeris Eesti õigusesse valitsustevahelise organi Financial Action Task Force soovitusi ja ELi IV rahapesu tõkestamise direktiivi, ent arvesse on võetud ka muid direktiive ja ELi määrusi.

Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmiseiga suurendati kannatanute õigusi kriminaalmenetluses. Osaliselt põhinevad muudatused kuriteohvrite õigusi käsitlevatel ELi direktiividel ning puudutavad muuhulgas dokumentide tõlkimist, kannatanu menetlusõigusjärglust, tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõude esitamist, kannatanu teavitamist menetluse käigust ja riigi õigusabi saamist.

Kriminaalmenetluse seadustikus sätestati ka võimalus, et kui kriminaalmenetlusele on kannatanuna kaasatud riik, kohaliku omavalitsuse üksus või muu avaliku võimu kandja ja tema esindaja ei esita ettenähtud tähtaja jooksul tsiviilhagi või avalik-õiguslikku nõudeavaldust, võib riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või muu avaliku võimu kandja esindaja asemel esitada tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse prokuratuur.

Seadustikku viidi ka hulk sätteid seoses **Euroopa uurimismääruse** direktiivi ülevõtmisega. Euroopa uurimismäärus on ELi liikmesriigi õigusasutuse taotlus menetlustoimingu tegemiseks teises liikmesriigis, eesmärgiga hankida tõendeid või teises liikmesriigis asuvad tõendid üle anda või hoiule võtta, et takistada tõendina kasutatava eseme hävitamist, muutmist, eemaldamist, üleandmist või võõrandamist. Reguleeriti muuhulgas vahi all olevate isikute ajutist üleandmist, välisriigis viibiva isiku kaugülekuulamist, salajasel pealtvaatamisel või -kuulamisel saadud teavet, politseiagendi kasutamist ja uurimismääruse täitmise menetlust.

Halduskohtumenetluse seadustikus suurendati kohtu võimalusi jätta kaebus läbi vaatamata. Uute alustena lisati seadusesse olukorrad, kus kaebusega kaitstava õiguse riive on väheintensiivne ning samal ajal on kaebuse rahuldamine asjaoludest tulenevalt kas ebatõenäoline või on kaebaja kaebeõigust olulisel määral kuritarvitanud. Kaebe- ja edasi-kaebeõiguse piiramise vajaduse tingis eelkõige Eesti kinnipeetavate komme esitada massiliselt sarikaebusi samas küsimuses. Enamasti on need ajendatud kaebaja pahatahtlikkusest.

Lihtmenetluse kohaldamise piirmäära tõstmise varaliselt hinnatava hüve korral 200 eurot 1000 eurole laiendab menetluse rakendamist halduskohtutes.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus ühtlustati Eestis tegutsevate vahekohtute otsuste tunnustamise ja täidetavaks tunnistamise nõudeid ning loodi kohustus, mille kohaselt tuleb kõigi Eestis tegutsevate vahekohtute otsused eelnevalt täidetavaks tunnistada, v.a Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arbitraažikohtu ja Notarite Koja vahekohtu otsused. Vahekohtu otsuse täidetavaks tunnistamise menetluse raames on võimalik tarbijaga seotud vahekohtumenetluse puhul arvestada Euroopa Kohtu antud suunisega, mille kohaselt tuleb vahekohtu jõustunud otsuse täitmise üle otsustaval kohtul omal algatusel kontrollida, kas ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud vahekohtumenetluse kokkulepe ei ole tarbija suhtes ebaõiglane.

Väärteomenetluse seadustikku viidi sisse uus menetlusvorm – lühimenetlus. Lühimenetlus on väiksema tähtsusega väärtegede suhtes kohaldatav menetlus, mille käigus saab kohtuväline menetleja määrata lühimenetlusele allutatud isikule väärteo toimepanemise kohas muid menetlusdokumente (nt ülekuulamisprotokolli) vormistamata mõjutustrahvi maksimaalselt 80 eurot. Lühimenetlust võib kohaldada 20 väärteokoosseisule, peamiselt liikluseaduses sätestatud väärtegedele (nt lubatud sõidukiiruse ületamine kuni 20 kilomeetrit tunnis, turvavööta sõit, sõiduki parkimine keelatud kohas jm). Nende väärtegede korral on menetlejal kohustus kohaldada lühimenetlust. Erandiks on juhtumid, mil esinevad asjaolud, mis ei võimalda lühimenetlust kohapeal lõpule viia, lühimenetlusele allutatud isik ei nõustu talle süüks pandava teoga, selle isiku suhtes alustatakse sama teo raames üld- või kiirmenetlust või näeb seadus väärteo eest põhikaristusena ette erioiguse äravõtmise, aresti või lisakaristuse.

Kohtumenetluste seadusi täiendati sätetega, mis võimaldavad Riigikohtul **inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 16** kohaselt taotleda oma menetluses olevas kohtuasjas Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandvat arvamust inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis või selle protokollides määratletud õiguste ja vabaduste tõlgendamise või kohaldamisega seotud põhimõttelistes küsimustes. Euroopa Inimõiguste Kohtu nõuandev aramus ei ole Riigikohtu jaoks siduv. Riigikogu ratifitseeris protokoll nr 16 2017. aasta juunis.

Kriminaalmenetluse seadustiku, karistusseadustiku ja mõne teise seaduse muudatustega võeti Eesti õigusesse üle kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise direktiiv, millega sätestatakse ELis vastavad miinimumnõuded. Süüteoga saadud vara hulka hakati arvestama ka kuritegelikkude päritolu vara abil täiendavalt saadud või teenitud vara. Varasemaga võrreldes laienes konfiskeeritava vara hulk. Paindlikumaks muudeti konfiskeeritud varale ühiskondlikult kõige kasulikuma rakenduse leidmine. Seni võimaldas seadus konfiskeeritud vara üksnes võõrandada ja hävitada. Muudatuste järel leitakse konfiskeeritud varale kõige sobivam kasutus, näiteks võib seda kasutada sotsiaalsetel või hariduslikel eesmärkidel.

Karistusseadustikus kriminaliseeriti võltsitud raha politseile üle andmata jätmine ning krediitiasutuste ja teiste sularaha käitlemisega tegelevate asutuste töötajate poolt eurokuppüüride ning -müntide ehtsuse kontrollimata jätmine.

Kriminaliseeriti ka sõidukijuhi poolt alkoholi, narkootilise või psühhotropse aine tarvitamine pärast liiklusnõuete ja sõiduki käitusnõuete rikkumist ning sündmuskohalt põgenemine raskemate avariide korral. Varem olid need teod karistatavad väärteo korras. Mootorsõiduki korduva joobeseisundis juhtimise korral nähti ette lühike vältimatu nn šokivangistus, mida ei saa mõista tingimisi.

Karistusseadustik sai juurde teisigi uusi süüteokoosseise: naise suguelundite sandistav moonutamine (kuritegu), ahistav jälitamine (kuritegu), tahtevastase sugulise iseloomuga tegu (kuritegu) ja seksuaalne ahistamine (väärtegu). Viimati nimetatud tegu on defineeritud kui „teise inimese tahte vastase ja tema inimväärikust alandava eesmärgi või tagajärjega tema suhtes toime pandud kehalise seksuaalse iseloomuga tahtlik tegevus”.

Seoses alaealiste komisjonide kaotamise ja **alaealiste mõjutusvahendite seaduse** kehtetuks tunnistamisega viidi alaealiste õigusrikkujate kohtlemist käsitlevad muudatused teistesse seadustesse. Alaealistele väärtegude eest mõistetava aresti maksimummäär vähendati 30 päevalt 10-le. Alaealistele karistusseadustikus ette nähtud mõjutusvahendite loetelu pikenes oluliselt, laiendati võimalusi jätta väärteomenetlus alustamata (piirdudes vaid hoiatusega), viidi sisse lepitusteenuse võimalus.

Eluaegse vangistusega karistatud isiku võib kohus katseajaga tingimisi karistusest vabastada, kui süüdlane on karistusajast tegelikult ära kandnud vähemalt 25 aastat (varem 30). Katseaja puhul tuleb isik allutada vähemalt kolmeks aastaks käitumiskontrollile.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduses sätestati, et kahju õigusvastasest tekitamisest tulenevate nõuete ja kriminaalmenetluse raames esitatud tsiviilhagi alusel väljamõistetud nõuete aegumistähtaeg pikeneb 10 aastalt 20-le. Näiteks kui kohtuotsusega on ohvri kasuks välja mõistetud hüvitis kehavigastuse tekitamise eest, siis on edaspidi selle nõude aegumistähtajaks 10 aasta asemel 20 aastat.

2017. aasta sügisel ratifitseeris parlament **naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise Euroopa Nõukogu konventsiooni**, mille amplituud hõlmab ka alaealisi naissoost isikuid.

Relvaseadusesse lisati nõudeid, mis peaksid kindlustama, et relva omanikeks on õiguskuulekad ja usaldusväärsed inimesed. Relvaloa taotleja peab selgemalt põhjendama vajadust relva omamiseks ning Politsei- ja Piirivalveametil on õigus loa andmisest keelduda, kui relva vajalikkus ei ole piisavalt põhjendatud. Relvaloa andmisest on võimalik keelduda, kui taotlejat on korduvalt karistatud süüteo toimepanemise eest. Loa andmisest võib ka keelduda või see kehtetuks tunnistada, kui on kahtlus, et relva omanik on ohuks riigi julgeolekule. Kui tulirelv on soetatud turvalisuse tagamiseks, peavad relva omanikud relvaloa aegumisel uuesti läbima tulirelva käsitsemise katse. Ka laskekõlbmatud tulirelvad tuleb PPA-s registreerida. Eestis elamisloa või elamisõiguse alusel elavale välismaalasele kehtivad relvaloa taotlemisel Eesti kodanikega samad tingimused, s.t ta peab edaspidi sooritama relva tundmist käsitleva eksami ka siis, kui talle on välisriigis varasemalt antud relvaluba.

Vangistusseadusesse lisati kinnipeetavate õigus kasutada vangla arvutis Riigikogu ja õiguskantsleri veebilehti. Kinnipeetaval on siiski keelatud juurdepääs veebilehe osale, mis võimaldab elektroonilist suhtlemist.

Elatisvõlgnike survestamiseks viidi **täitemenetluse seadustikku** normid, mis võimaldavad kohtul tunnistada kehtetuks Eesti kodaniku passi, välismaalase passi, pagulase reisidokumendi, ajutise reisidokumendi, meremehe teenistusraamatu, meresõidutunnistuse ja diplomaatilise passi ning keelata nende väljaandmise kaheks aastaks. Kolmandaid isikuid (nt pangad, kasiinod, pandimajad jms), kellel on kohustus isikut tuvastada, kohustati keelduma elatisvõlgnikule üle 5000 euro suurustest sularahamaksetest. Muudatused jõustuvad 2021. aastast.

Keskkond

Maapõueseaduse täiendustega lubati põlevkivi aastasest kaevandamismäärast vähem kaevandatut kaevandada tagantjärele kaevandamata jätmise aastale järgneva seitsme aasta jooksul. Tagantjärele kaevandamisel ei tohi kaevandamisloale märgitud mäeeraldisest aastast kaevandatava põlevkivi kogus ületada sellele loale kantud lubatud maksimaalset aastamäära.

Võeti vastu ka maapõueseaduse uus terviktekst, kus loobuti maardlate liigitamisest kohaliku ja üleriigilise tähtsusega maardlateks. Sõltumata tegevusest ühes või teises maardlas on uuringu- ja kaevandamisloa andmise protseduur sama. Maardlate jaotamisest loobumine tähendab, et edaspidi sõltub selliste maavarade nagu liiv, kruus, ravitoimega järve- ja mere-muda, turvas ja kvaternaari savi kuuluvus sellest, kelle omandis on maa.

Uue **keskkonnaseire seadusega** ühtlustati mõisteid keskkonnaseadustiku teiste osadega ja täpsustati ning täiendati keskkonnaseire korralduslikke aspekte ja struktuuri.

Atmosfääriõhu kaitse seadus asendas senise välisõhu kaitse seaduse. Korrastati ja struktureeriti atmosfääriõhu kaitsega seotud norme, ühtlustati lubade menetlemist ja aruandlust. Varasemaga võrreldes lihtsustati omavahel seotud lokaalsete ja rahvusvaheliste nõuete rakendamist ja kontrolli.

Keskkonnaõiguse korrastamise raames võeti vastu uus **veeseadus** koos mitmete sisuliste muudatustega. Juriidiliste isikute karistumäärasid suurendati seniselt maksimaalmääralt 32 000 eurolt 400 000 euroni.

Keskkonnatasude seaduses langetati põlevkivi ja turba kaevandamisõiguse tasu alammäära ning riigile tulu teenimisel võimaldati arvestada rohkem maavarade turuhindadega. Sätestati, et energeetilise maavara (põlevkivi ja hästi lagunev turvas) kaevandamisõiguse tasumäära kehtestamisel lähtutakse maavarast loodavast väärtusest. Teise muudatusega tõsteti põlevkivi kaevandamisõiguse tasu ülemmäära 6,39 eurolt tonni eest 10 euroni.

2016. aasta oktoobris ratifitseeris Riigikogu **Pariisi kokkuleppe kasvuhoonegaaside heite üleilmse vähendamise kohta**, mille eesmärk on hoida ülemaailmne keskmine temperatuuri tõus tunduvalt alla 2°C võrreldes tööstusrevolutsiooni eelse ajaga. 2017. aasta suvel sätestati atmosfääriõhu kaitse seaduses kohustus, mille kohaselt vähendab tarnija kütuse elutsükli jooksul energiaühiku kohta tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguseid võrreldes kütuse alusstandardiga 2020. aasta 31. detsembriks vähemalt 6%.

Pakendiseaduse muudatustega võeti Eesti õigusesse üle kilekottide kasutamist piirav direktiiv, millega sooviti 2019. aasta lõpuks vähendada õhukeste kilekottide kasutamist 90 kilekotini inimese kohta aastas. Seaduse kohaselt ei või pakendiettevõtja müügikohas anda õhukesi ja eriti õhukesi plastkandekotte tarbijale tasuta, välja arvatud eriti õhukesed plastkandekotid, mida kasutatakse hügieeni tagamiseks või lahtise toidukauba esmaseks pakendamiseks, kui see aitab vältida toidu raiskamist. Samuti tuleb tarbijale pakkuda muid võimalusi kauba pakendamiseks.

Seoses sigade Aafrika katku levimisega muudeti **jahiseadust**, misjärel võib ilmsete katku-tunnustega metssea surmata jahiloata. Keskkonnaametile anti õigus kehtestada sigade Aafrika katku tõrjumise eesmärgil ajavahemik, mille jooksul on lubatud metssigade laskmine seisva mootoriga mootor- ja maastikusõidukist, mootor- ja maastikusõidukit muul viisil kasutades või kunstliku valgusallika abil.

Looduskaitseadusega loodi Ida-Eesti soo-, metsa- ja rannikumaastike looduse ning kultuuripärandi kaitseks uus, Alutaguse rahvuspark.

Metsaseaduse muudatustest pälvib avalikkuse tähelepanu kuuse raievanuse alammäära vähendamine lageraie puhul 80 aastalt 60-le.

Riigikogu XIII koosseis võttis vastu ka **maapõuepoliitika põhialused** ja **kliimapolitiitika põhialused** aastani 2050.

Kultuur ja haridus

Uue **kõrghariduseadusega** korrastati ja lihtsustati kõrgharidusega seonduvaid regulatsioone ning suurendati paindlikkust nii üliõpilastele kui ka kõrgkoolidele. Kõrgharidussüsteemi põhialuseid, s.t tasuta õpet, kõrgkoolide ulatuslikku autonoomiat ja kolmeastmelist kõrgharidusõpet ei muudetud.

Kui seni oli **avalik-õiguslikest ülikoolidest** olnud „oma” seadus vaid Tartu Ülikoolil ja Tallinna Tehnikaülikoolil, siis 2018. aasta sügisel võeti vastu ka Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Ülikooli, Eesti Maaülikooli ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia seadus. Ülikooli juhtimisorganiteks sätestati kõigis nimetatud koolides senat, nõukogu ja rektor.

Ülikooliseadusesse lisati kõrgharidustaseme õppe rahastamismudeli uue komponendina baasrahastus, et suurendada stabiilsust. Rahastus jaguneb tegevustoetuseks ja sihtots- tarbeliseks toetuseks. Tegevustoetusest vähemalt 80% moodustab baasrahastus ning kuni 20% tulemusrahastamine.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses muudeti oluliselt hariduslike erivajadustega lapsi puudutavaid norme. Muuhulgas loodi õpilastele võimalused saada senisest komplekssemat tuge hariduse omandamisel ja koolidele võimalused saada laiemaid teadmisi õpilaste vajadustest, lähtudes kooliväliste nõustamismeeskondade soovitudest. Seaduse tasandil loobuti nn erikooli (ehk eraldi haridusliku erivajadusega õpilaste kooli) reguleerimisest, kuigi haridusliku erivajadusega õpilastele võivad kohalikud omavalitsused, eraõiguslikud juriidilised isikud või riik ka edaspidi eraldi koole luua ja neid pidada. Eelistatud on siiski elukohajärgse kooli tavaklassid ja vajadusel eriklassid.

Seadusesse viidi koolis õpilasele keelatud esemete ja ainete loetelu (sh relvad, jooke tekitamiseks sobivad ained jms). Lubatud on selliste esemete ja ainete olemasolu kontrollimine ja õpilase valdusest äravõtmine, sh õpilase riietest ja õpilase kasutuses olevast suletud kapist. Taolist meedet võivad rakendada direktor ning direktori määratud isik, kellel on ettevalmistus mõjutusmeetme kohaldamiseks. Meetme rakendaja peab olema kõrgharidusega ja teadlik selle rakendamisega kaasneva võivatest ohtudest, meetme õiguslikest alustest ja kohaldamise tingimustest ning tal peavad olema teadmised, oskused ja sobivad isiksuseomadused meetme kohaldamiseks lapse huvidest lähtudes.

Erakooliseaduses sätestati eraüldhariduskoolide tegevuskulude katmiseks riigieelarvest toetuse eraldamise alused. Riigieelarvest toetuse saamine on eraüldhariduskooli pidaja jaoks seotud nõuetega nagu edukalt läbitud kvaliteedihindamine, piirangud õppemaksu võtmisel, hariduskulude avalikkus ja kooli tegutsemine enne toetuse saamist vähemalt neli aastat. Muudatused ei puudutanud erakooli pidajatele eraldatavat sihtotstarbelist haridustoetust, mida neile makstakse samadel alustel kui kohaliku omavalitsuse üksustele.

Kutseõppeasutuse seaduse muudatuste järel on kutseõppeasutusel võimalus läbi viia üldharidusõpet mittetatsionaarses õppevormis, kui koolis toimub õpe ka kutsekeskhariduse õppekava alusel. Koolide rahastamine riikliku koolitustellimuse alusel asendati tegevustoetusega. Tegevustoetus koosneb kolmest komponendist: baasrahastamine, tulemusrahastamine ja kättesaadavuse tagamine.

Muinsuskaitseaduse uue versiooniga hakati lisaks arheoloogilisele leiule kaitsma ka leiukohta ja loobuti muinsuskaitse valdkonnas tegutseva ettevõtja tegevusloast, mis asendati majandustegevusteate esitamise kohustusega. Riik hakkas omanikele osaliselt hüvitama mälestise uuringute ja muinsuskaitse järelevalvega seotud kulusid.

Autoriõiguse seaduse täiendustega suurendati teoste ja muu kaitstud materjali (raamatute, ajakirjade, ajalehtede, nootide ja muude trükiste) kättesaadavust, sealhulgas helikandjal, sellises vormis, mida saavad kasutada nägemispuudega isikud (pimedad, vaegnägijad) jm trükikirja lugemise puudega isikud. Edaspidi on võimalik teha ligipääsetavas vormis koopiaid juba avaldatud või kasutusse antud teostest ja muust materjalist, millele nägemispuudega isikul üldjuhul ei ole võimalik ligi pääseda.

Riigikaitse

Riigikaitseaduse muudatuse järel ei otsusta üldmandaadi alusel konkreetset sõjalisel operatsioonil osalemist enam kaitseminister ja välisminister, vaid Vabariigi Valitsus. Otsuse langetamisel peab valitsus ära kuulama ja arvesse võtma Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamuse.

Kaitseväe korralduse seaduses tunnistati kehtetuks sätted, mis kehtestavad Kaitseväe struktuuri. Struktuur määratakse edaspidi põhimäärusega, mille kehtestab Vabariigi Valitsus.

Küberturvalisuse seadusega võeti üle ELi võrgu- ja infoturbe direktiiv. Riigisiselt kehtestatakse olulise teenuse ja digitaalse teenuse osutajatele turvameetmete rakendamise ja küberintsidentidest teavitamise nõuded.

Kaitseväeteenistuse seaduse muudatused annavad võimaluse piirata kaitseväekohustuse täitmisest (ajateenistuskohustusest ja õppekogunemistest) kõrvalehoidjatele väljastatud õiguste ja lubade kehtivust ning väljastamist. Kui kutsealune jätab hoiatuses märgitud kohustuse täitmata, võivad Kaitseressursside Amet ja Kaitsevägi taotleda halduskohtult luba kutsealuse järgmiste õiguste ja lubade peatamiseks ning nende andmisest keeldumiseks: jahipidamisõigus, mootorsõiduki juhtimise õigus, kalastuskaart, relvaluba ja relvasoetamis-luba, väikelaeva ja jeti juhtimise õigus.

Relvaseaduse ja teiste seaduste täiendamisega said Eesti ettevõtjad hakata valmistama, hool-dama, importima ja eksportima sõjarelvi, laskemoona, lahingumooni ja lahingumasinaid. Seni kehtinud õigusaktid seda ei võimaldanud või võimaldasid suurte piirangutega.

Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muudatuste arutelud põhiseaduskomisjonis

Karin Tuulik

Riigikogu põhiseaduskomisjoni nõunik

Riigikogu XIII koosseisu põhiseaduskomisjon menetles 11 Riigikogu kodukorda puudutavat eelnõu. Kaks nendest võeti seadusena vastu: 2016. aasta 13. aprillil Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus (175 SE; jõustus 13.05.2016) ning 2019. aasta 20. veebruaril Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise seadus (762 SE; jõustus 17.03.2019). Mõlema seaduse algataja oli põhiseaduskomisjon.

2016. aasta 13. aprillil vastuvõetud olulisemad muudatused

Riigikogu töö avatus ja komisjonide istungite läbipaistvus.

Muudatuste peamiseks eesmärgiks oli ühtlustada Riigikogu komisjonide praktikat istungite protokollide sisu osas ning seeläbi suurendada Riigikogu ja komisjonide töö läbipaistvust. Kuivõrd komisjonide istungid on üldjuhul kinnised, siis leiti, et on igati põhjendatud avalikkuse ootus saada täpsemat ülevaadet langetatud otsuste tagamaadest. Seetõttu sätestati uuesti (nagu see oli enne 2004. aastat kehtinud kodukorras), et komisjoni istungi protokollis tuleb kokkuvõtlikult kajastada istungi käiku ja vastuvõetud otsuste ning seisukohtade kujunemist. Sõnavõtjate seisukohad refereeritakse ning hääletamistulemused kantakse protokollis nimeliselt. Kuna Riigikogu komisjoni istungi protokoll on avalik dokument, sätestati juurdepääsupiiranguga teabe osas erand. Komisjoni istungi protokollis ei kajastata riigisaladust, salastatud välisteavet või teavet, mille suhtes kehtestab juurdepääsupiirangud avaliku teabe seadus (nt teave, mille avalikukstulek kahjustaks riigi välissuhtlemist; teave kaitseväge relvasuse ja varustuse tabelite ning hulga kohta, kui selline teave ei ole riigisaladus või salastatud välisteave; eriliiki isikuandmeid või isiku eraelu puutumatumust kahjustav teave; elutähtsa teenuse riskianalüüsi ja toimepidevuse plaani puudutav teave jne). Kehtiva regulatsiooni kohaselt nimetatud teavet ei protokollita. Samas võiks ehk kaaluda ka asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabe kajastamist protokollis, kuna hilisemate otsuste langetamisel võib taolise informatsiooni talletamine vajalikuks osutuda. Sel juhul tuleb aga silmas pidada, et protokollis juurdepääsupiiranguga teavet sisaldavat osa ei tohi avalikustada. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe osas kehtivad aga rangemad nõuded, mistõttu sellise teabe protokollimine võib osutuda problemaatiliseks.

Lisaks täpsustati muudatustega dokumentide avalikkuse sätteid. Endiselt jäi kehtima põhimõte, et Riigikogus ja Riigikogu Kantseleis koostatud või neile esitatud dokumendid on avalikud. Avalikustamisel tuleb aga lähtuda nii avaliku teabe seaduses kui ka Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatud erisustest. Eelkõige peeti silmas just komisjonide istungite kinnisuse printsiipi ning juurdepääsupiiranguga teavet ja dokumente. Muudatustega sätestati, et Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse mõistes ei käsitata dokumendina nende kavandeid ja koostamiseks kasutatavaid abimaterjale ning aruteludeks ja konsulteerimiseks koostatud materjale. Jõuti seisukohale, et kuivõrd töömaterjalid/abimaterjalid ei ole lõplikuks ning kujutavad endast pigem märkmeid ja mõtteid, siis ei ole neid mõistlik talletada. Abimaterjal on abistava funktsiooniga, selle alusel koostatakse dokument. Dokument ise (nt eelnõu, muudatusettepanekute tabel, protokoll jms) on aga avalik ning kuulub vastavalt ettenähtud nõuetele dokumendiregistris registreerimisele ja säilitamisele. Leiti ka, et eelnõude puhul kajastab seletuskiri kogu olulist infot eelnõu eesmärgist kuni seaduse mõjudeni, samuti on avalikud põhjalikumaks muutuvad protokollid, mis kajastavad eelnõu menetlemise käiku komisjonis ning ka seda, miks otsustati just sellise regulatsiooni kasuks. Protokollide koostamisel abimaterjalina kasutatud helisalvestiste säilitamise ja arhiveerimise üle arutledes leiti, et ei ole vajadust kohustada komisjone istungeid salvestama ja seeläbi salvestisi säilitama. Põhjalikumaks muutuvate protokollide eesmärk ongi avalikkust komisjonide kinnistel istungitel toimuvast informeerida. Ka ajaloolaste jaoks muutuvad just protokollid väärtuslikeks teabekandjateks.

2019. aasta 20. veebruaril vastuvõetud olulisemad muudatused

Bürokratia vähendamine ja paindlikumad tööprotsessid.

Riigikogu XIII koosseisu töö lõpul vastuvõetud muudatuste eesmärgiks oli vähendada bürokratiat ning muuta tööprotsessid kiiremaks ja paindlikumaks. Nii anti Riigikogu juhatase pädevusse kinnitada lisaks alatistele komisjonidele ka eri-, uurimis- ja probleemkomisjonide isikkoosseisud ja nende muudatused. Riigikogu praktikas on välja kujunenud kolm erikomisjoni, mis moodustatakse iga Riigikogu koosseisu töö alguses: julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon, korruptsioonivastane erikomisjon ja riigieelarve kontrolli erikomisjon, samuti võib Riigikogu moodustada uurimis- ja probleemkomisjone. Kõik nimetatud komisjonid moodustatakse Riigikogu otsusega, milles määratakse komisjoni ülesanded, aruandmise kord ja volituste kestus. Varasemalt määrati selles otsuses ka liikmed ning asendusliikmed, mis tähendas seda, et kui komisjoni liige või asendusliige mingil põhjusel vahetus, pidi selle otsuse muudatuse vastu võtma täiskogu. See protsess oli aga aeganõudev ja bürokraatlik, mistõttu otsustati liikmete määramine ning nende osas muudatuste tegemine anda juhatase pädevusse. Riigikogu otsuses sätestatakse aga põhimõte, mille alusel komisjoni koosseis moodustatakse ning millest juhatus liikmete määramisel lähtuma peab. Võimalik on määrata liikmed proportsionaalsuse printsiibist lähtuvalt nagu alatiste komisjonide puhul, samuti põhimõttel, et igast fraktsioonist kuulub komisjoni üks liige. On võimalik lähtuda ka põhimõttest, et komisjonis on enamus opositsiooni esindavatel Riigikogu liikmetel (nagu märgiti riigieelarve probleemkomisjoni moodustamise otsuse seletuskirjas 2004. aasta 17. veebruaril). Väljakujunenud tava kohaselt juhivad riigieelarve

kontrolli erikomisjoni ning korrupsioonivastast erikomisjoni opositsiooni kuuluvad Riigikogu liikmed.

Täiskogu tööaja efektiivsema kasutamise ja istungipäevade koormuse ühtlustamise eesmärgil muudeti täiskogu töökorraldust. Kui seni kehtis põhimõte, et arupärimistele vastatakse üksnes esmaspäevastel istungitel ning eelnõude lugemised toimuvad teisipäevastel, kolmapäevastel ja neljapäevastel istungitel, siis nüüd võimaldatakse arupärimistele vastata ning eelnõude lugemisi läbi viia kõikidel istungipäevadel. Seejuures kehtestati esmaspäevasele istungile kellaajaline piirang – istung lõppeb hiljemalt kell 24.00.

Samuti täpsustati Riigikogu päevakorra teatavakstegemise sätteid. Praktikas sai päevakorda pärast teatavakstegemist täiendada üksnes siis, kui ükski fraktsioon selle vastu ei protestinud. Kuid muudatuste arutelude käigus tõdeti, et eelnõu esitajale/algatajale ja juhtivkomisjonile peab jääma õigus eelnõu päevakorrast vajadusel välja arvata. Seetõttu nähti ette, et pärast päevakorra teatavakstegemist võib eelnõu päevakorrast välja arvata eelnõu algataja, esitaja või juhtivkomisjoni taotlusel. Kui algatajaid/esitajaid on kaks, peavad väljaarvamise taotlusele olema alla kirjutanud mõlemad ning kui neid on rohkem kui kaks, siis üle poole. See regulatsioon on analoogne eelnõu tagasivõtmise regulatsiooniga.

Lisaks täpsustati Vabariigi Valitsusele, peaministrile või ministrile umbusalduse avaldamise arutelu regulatsiooni. Nähti ette, et arutelu algab umbusaldajate esindaja kuni 20-minutilise sõnavõtuga põhjendamaks, miks umbusaldust avaldatakse. Seejärel saab kuni 20-minutiliseks sõnavõtuks sõna umbusaldatav valitsusliige ning seejärel võib iga Riigikogu liige esitada talle kuni kaks suulist küsimust. Varasema regulatsiooni kohaselt ei olnud umbusalduse algatajatel võimalust oma seisukohti esitada ja umbusalduse avaldamist põhjendada.

Eelnõu menetluse käigus leiti, et parlamentaarset debatti võiks Riigikogus rohkem olla ning et üheks võimaluseks seda soodustada on infotunni pikendamine ühe tunni võrra. Seega kestab igal kolmapäeval peetav infotund nüüdsest kella 12-st kuni kella 14-ni. Küsimuse põhjalikuma esitamise ning sellest tulenevalt ka põhjalikuma vastamise võimaldamiseks pikendati selleks ettenähtud aega: küsimuse esitamiseks on nüüd aega kaks minutit varasema ühe minuti asemel ning vastamiseks on aega kolm minutit senise kahe minuti asemel.

Veel arutluse all olnud küsimusi

On kujunenud tavaks, et kodukorda puudutavaid muudatusi püütakse teha võimalikult üksmeelselt, seetõttu formuleerub seaduseks üksnes väike osa arutluse all olnud muudatustest. Nii arutati Riigikogu XIII koosseisu töö ajal veel mitmeid ettepanekuid, millele ei leitud aga laiapõhjalist toetust. Olgu siinkohal markeeritud mõned põhimõttelised teemad.

Fraktsiooni kuuluv Riigikogu liige versus fraktsiooni mittekuuluv Riigikogu liige. Arutleti ettepaneku üle anda fraktsiooni mittekuuluvale Riigikogu liikmele samasugused õigused nagu on fraktsiooni kuuluval Riigikogu liikmel (kehtiva seaduse kohaselt saavad nt eelnõu esimesel ja kolmandal lugemisel läbirääkimistel sõna võtta üksnes fraktsiooni

esindajad). Osa põhiseaduskomisjoni liikmeid leidis, et kõikidel Riigikogu liikmetel peaksid olema võrdsed õigused. Teine osa leidis aga, et fraktsioonitutele liikmetele ei peaks praegusest suuremaid õigusi tagama ning fraktsioonidest eraldumist ei tohiks soodustada. Riigikogu liikmed valitakse erakondade nimekirjadest ning fraktsioonid moodustatakse samast nimekirjast valitud liikmete alusel. Lisaks oldi arvamusel, et vahet tuleks omakorda teha nende fraktsioonitute liikmete vahel, kes on Riigikogusse osutunud valituks üksikkandidaadina ning nende vahel, kes on valitud Riigikogusse erakonna nimekirjas, kuid on mingil põhjusel fraktsioonist välja astunud.

Juhatuse valimised. Kehtiva seaduse kohaselt valitakse Riigikogu juhatus üheks aastaks, kuid kaaluti ka võimalust valida juhatus kogu Riigikogu koosseisu volituste ajaks ning näha ette juhatuse liikmete tagasikutsumise võimalus. Ühest küljest peeti volituste pikemaajalist kestust mõistlikuks ning leiti, et see tagaks Riigikogu juhtimise ja töökorralduse stabiilsuse, samas aga leiti, et volituste nelja-aastane kestus on liiga pikk.

Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees ja aseesimees. Küsimuses, kas Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees ja aseesimees peaksid kuuluma ka teistesse alatistesse komisjondesse või mitte, oldi seisukohal, et ELAKi töösse põhjalikuma süvenemise võimaldamiseks ei peaks nad olema teiste alatiste komisjonide tööga hõivatud. Samas arvati, et mõne teise komisjoni valdkonna tundmine tuleb nende tööle ELAKis kasuks.

Eelnõude üleandmine. Kehtiva seaduse kohaselt antakse eelnõu üle istungisaali kõnetoolist. Selline tava on kehtinud alates 1992. aastast. Põhiseaduskomisjonis tekkis küsimus, kas eelnõusid ja arupärimisi võiks üle anda ka elektrooniliselt, mis annaks võimaluse eelnõusid algatada ja esitada ka istungite vahelisel ajal. Leiti, et lisavõimaluse andmine oleks mõistlik, sest see ei võtaks saadikutelt ära õigust eelnõu kõnetoolist tutvustada. Samas ei tahetud seniseid traditsioone lõhkuda.

Kolmapäevaste täiskogu istungite ajaline piirang. Kehtiva seaduse kohaselt kestab kolmapäevane istung kuni päevakorra ammendumiseni, kuid mitte kauem kui neljapäeval kella 10.00ni, mil algab neljapäevane istung. Komisjoni liikmed tõstasid küsimuse, kas kolmapäevase istungi aega võiks piirata kella 24.00-ga. Riigikogu liikmed märkisid, et kui Riigikogu VII koosseisus kestsid kolmapäevased istungid öö läbi põhjusel, et vastu tuli võtta väga suur hulk seadusi, siis viimaste Riigikogu koosseisude ajal venivad kolmapäevased istungid neljapäeva hommikusse obstruktsiooni tõttu. Seetõttu leiti, et öö läbi kestev istung ei anna midagi juurde poliitilise protsessi kvaliteedile ega soodusta ka sisulist debatti. Samas arvati, et kui piirata istungi aega, siis tuleks piirata ka tarbetute vaheaegade võtmist. Teisalt on ööistung opositsiooni tööriist ning opositsiooni õigusi ei tohiks piirata.

Kollektiivsete pöördumiste menetlemise praktika Riigikogu XIII koosseisus

Angelika Berg

Riigikogu kultuurikomisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja

Kollektiivsete pöördumiste esitamist ja menetlemist puudutavad seadusemuudatused jõustusid 11. aprillil 2014. Siis loodi võimalus esitada Riigikogule rahvaalgatuse korras ettepanekuid muuta kehtivat õiguslikku regulatsiooni või korraldada ühiskonnaelu paremal moel. Seejuures on oluline, et ettepaneku üle otsustamine oleks Riigikogu pädevuses. Kollektiivse pöördumise esitamiseks on vaja vähemalt 1000 toetusallkirja ning ettepanekule tuleb lisada kuni kolmeleheküljeline põhjendus, miks kehtiv olukord pöördujaid ei rahulda ja kuidas esitatud ettepanek olukorda parandaks. 2016. aasta märtsis lõi SA Eesti Koostöö Kogu koostöös Riigikogu Kantseleiga kollektiivsete pöördumiste algatamiseks digitaalse platvormi rahvaalgatus.ee. 2017. a alguses analüüsis Riigikogu Kantselei selleks ajaks laekunud kollektiivsete pöördumiste menetlusi ning koostas praktika ühtlustamiseks Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse asjassepuutuvate paragrahvide kommentaarid. Konkreetsete kollektiivsete pöördumiste menetlemise info ja materjalid on leitavad Riigikogu kodulehel¹.

Seaduse jõustumisest alates on Riigikogule esitatud 43 pöördumist². Riigikogu XIII koosseisule esitati 38 pöördumist, neist kolme menetlemise lõpetab XIV koosseis. Kõige rohkem pöördumisi edastati keskkonnakomisjonile (9) ja sotsiaalkomisjonile (8), järgnesid kultuurikomisjon (5), rahanduskomisjon (5), majanduskomisjon (4), põhiseaduskomisjon (3), õiguskomisjon (2), maaelukomisjon (1) ja Euroopa Liidu asjade komisjon (1).

Pöördumise algataja. Kollektiivne pöördumine on kodanikele vahend, mis võimaldab osaleda riigielu juhtimises. Platvormi rahvaalgatus.ee kasutamise hea tava kohaselt kasutatakse seda võimalust juhul, kui puuduvad teised kanalid ettepanekute ja seadusemuudatuste esitamiseks, s.t platvormi ei peaks kasutama parlamendis esindatud erakonnad. Samas näitab statistika, et XIII koosseisu ajal algatas kollektiivse pöördumise kahel korral Riigikogu liige ja kuuel korral Riigikogus esindatud erakond. Erakond Eestimaa Rohelised on olnud neljal korral kollektiivse pöördumise algatajate hulgas, ühe pöördumise on algatanud Rahva

---

¹ <https://www.riigikogu.ee/tutvustus-ja-ajalugu/raakige-kaasa/esitage-kollektiivne-poordumine/riigikogule-esitatud-kollektiivsed-poordumised/>

² Riigikogu XIII koosseisu töö lõpu seisuga.

Ühtsuse Erakond. Kuna kollektiivsete pöördumiste menetlus on ressursimahukas ning samasisulisi pöördumisi on Riigikogul õigus teatud juhul ka arutamata tagasi lükata, tuleks veelgi enam selgitada põhimõtet, et kõnealune instrument ei ole mõeldud parlamendis esindatud erakondadele.

Pöördumise menetlusse võtmise otsustamine. Riigikogu juhatus ei võta pöördumise menetlusse, kui sellele ei ole lisatud vähemalt 1000 nõutele vastavat toetusallkirja. Lisaks tagastab juhatus pöördumise puuduste kõrvaldamiseks, kui see ei sisalda arusaadavat ja põhjendatud ettepanekut, kuidas kehtivat regulatsiooni muuta või ühiskonnaelu paremini korraldada. Riigikogu komisjon jätab pöördumise läbi vaatamata ja lükkab selle tagasi, kui esitatud ettepanek ei ole ilmselgelt kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega ja välislepingutest tulenevate kohustustega. Riigikogu menetlusökonoomia ning pöördujatele võimalikult ajasäästliku vastamise huvides võib kaaluda, kas põhiseadusega või välislepinguga võetud kohustusega ilmses vastuolus olev pöördumine tuleks üldse komisjoni suunata või saaks Riigikogu juhatus selle juba esitamisel tagasi lükata. Protseduuriliselt on Riigikogu juhatusel võimalik vajaduse korral valdkondliku komisjoniga nõu pidada, sest kollektiivse pöördumise menetlusse võtmiseks on juhatusel aega 30 päeva.

Pöördumise menetlemine. Menetlusse võetud pöördumise suunab Riigikogu juhatus arutamiseks ja vastamiseks Riigikogu komisjonile või komisjonidele, kelle valdkonda pöördumises toodu sisuliselt kuulub. Riigikogu juhatus ei kasutanud XIII koosseisus võimalust suunata mitut valdkonda puudutavaid pöördumisi mitmele komisjonile, küll aga palus nelja pöördumise puhul kaasata menetlusse ka teisi komisjone (nt palve õiguskomisjonile kaasata sotsiaalkomisjon vmt). Riigikogu komisjonil on ka endal võimalus omal algatusel küsida teise komisjoni arvamust või arutada pöördumist mitme komisjoni ühisel istungil, mistõttu on ühele komisjonile suunamise praktika tulemusliku menetluse huvides ennast õigustanud.

Komisjon, kelle menetlusse pöördumine on antud, peab vähemalt korra kolme kuu jooksul pöördumist arutama ning tegema kuue kuu jooksul pöördumise kohta otsuse. Komisjon peab andma pöördumise esitajale võimaluse selgitada ettepanekut komisjoni istungil. Praktiseeritakse nii esitaja osalemist komisjoni kinnisel istungil, täiendavalt asjassepuutuvate asutuste ja organisatsioonide esindajate arutellu kaasamist kui ka pöördumise laiapõhjalist arutamist avalikul istungil. Praktikas on näha, et kollektiivset pöördumist arutatakse reeglina kahel või enamal istungil ning üha laialdasemalt kasutatakse avaliku istungi vormi. Pöördumise arutamine avalikul istungil on põhjendatud ka suurema avaliku huviga (arvestama peab vähemalt pöördumise allkirjastanud inimeste huviga). Avalikud istungid kantakse üle Riigikogu veebilehel, samuti on need hiljem salvestistena kättesaadavad. Praktika näitab, et pöördumiste menetlemine on aja jooksul järjest põhjalikumaks muutunud.

Pöördumises tõstatatud küsimuste lahendamine. Komisjon võib pöördumise alusel algatada eelnõu või oluliselt tähtsa riikliku küsimuse arutelu täiskogus, korraldada avaliku istungi, edastada ettepaneku pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks ja otsustamiseks, edastada ettepaneku Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja pöördumisele vastamiseks, teavitades seisukohast ka komisjoni, esitatud ettepaneku tagasi lükata või

lahendada pöördumises püstitatud probleemi muul viisil. Seega annab seadus komisjonile avarad võimalused, mil viisil pöördumistele vastata. Samas on kollektiivsete pöördumiste algatajate ootus suunatud eelkõige seaduseelnõu algatamisele. XIII koosseisus kasutati erinevaid seadusandlikke võimalusi nelja pöördumise puhul: ühel juhul algatati eraldi seaduseelnõu³, ühel juhul täiendati pöördumisest tulenevate muudatusettepanekutega menetluses olevat eelnõu⁴, ühel juhul jõustus ettepanekule vastav seadusemuudatus samaaegselt pöördumise menetlemisega⁵, ühe teema puhul leidis kahes pöördumises püstitatu lahenduse riigieelarves eraldi seadusemuudatuseta⁶. Ühel juhul toetas komisjon pöördumises toodud ettepanekut, mis ei toonud kaasa konkreetset tegevust, kuivõrd ettepanek ise pigem toetas Eesti riigi üldist seisukohta.⁷ Üheteistkümne pöördumise ettepanekuid arutati komisjoni avalikul istungil ning kolme ettepaneku arutamiseks algatati oluliselt tähtsa riikliku küsimuse arutelu täiskogu istungil. Üheteistkümnes pöördumises toodud ettepanek lükkas komisjon tagasi, kümnekonna pöördumise puhul saatis komisjon ettepaneku pädevale institutsioonile või Vabariigi Valitsusele.

Siinkohal on oluline mõista, et seaduseelnõu algatamine on vaid üks võimalikke lahendusi, mis on põhjendatud vaid juhul, kui küsimuse muul viisil lahendamine ei ole võimalik (kui kehtiv seadus seda ei võimalda). Seaduseelnõu ettevalmistamine on aeganõudev. Seadusloome ökonoomiat silmas pidades on võimalik liita ettepanek mõne mahukama seadusandliku muudatusega, mistõttu pole otstarbekas pelgalt kollektiivse pöördumise kiireks lahendamiseks algatada eraldi seaduseelnõu. Isegi kui pöördumises toodud ettepanek sisaldab eelnõu soovituslikku teksti või täpset kirjeldust, mil viisil ja millist normi muuta, peab seadusandja siiski kaaluma, kas pakutud õiguslik lahendus on kõige eesmärgipärasem ja milline on sellise lahenduse mõju. Seega on eksitav hinnata kollektiivse pöördumise õnnestumist või pöördumise menetlemise põhjalikkust vaid algatatud eelnõude arvuga.

³ 5. detsembril 2017 menetlusse võetud Meelis Uustali algatatud kollektiivne pöördumine „Aita lõpetada seaduslikud veelindude tapatalgud”, mida menetles keskkonnakomisjon.

⁴ 6. aprillil 2017 menetlusse võetud Ökoriik Eesti kooskonna, kodanikuliikumise Avalikult Rail Balticust, Läti maaomanike ühenduse „Latvijas zeme, daba, tauta”, Leedu Looduse Fondi ja Leedu Maaomanike Liidu Pasvalyse esinduse algatatud kollektiivne pöördumine „Balti riikide vahelise Rail Balticu lepingu allkirjastamine 31. jaanuaril on praegusel kujul lubamatul!”, mida menetles majanduskomisjon.

⁵ 4. detsembril 2018 menetlusse võetud Eesti Apteekide Ühenduse algatatud kollektiivne pöördumine „Haruapteekide säilitamise osas”, mida menetles sotsiaalkomisjon.

⁶ 9. juulil 2015 menetlusse võetud Eesti Lasteaednike Liidu algatatud kollektiivne pöördumine kõigile alushariduse pedagoogidele ühtse riikliku õpetaja töötasu alammäära kehtestamiseks ja 4. veebruaril 2016 menetlusse võetud Märt Sultsi algatatud kollektiivne pöördumine „Lasteaedade õpetajate töö väärtustamisest”, mida menetles kultuurikomisjon.

⁷ 1. märtsil 2016 menetlusse võetud Rahva Ühtsuse Erakonna algatatud kollektiivne pöördumine pagulaste sundkvootide alusel vastuvõtmisest keeldumisest.

Kollektiivse pöördumise menetlemise tulemuslikkus sõltub sageli ka sellest, kui konkreetset on ettepanek piiritletud ning kas Riigikogul on pädevus seda küsimust lahendada. Väga üldistatult võib küll väita, et lõpuks taandub kõik õigusruumile, kuid sageli saavad kehtiva õiguse raames konkreetsele küsimusele lahenduse leida teised institutsioonid neile antud pädevuse alusel. Sellisel juhul rakendab Riigikogu kollektiivsele pöördumisele vastates sisuliselt parlamentaarset kontrolli. Neil juhtudel teevad komisjonid täitevvõimule ülesandeks teemat analüüsida ning esitada tulemused või anda arengutest korrapäraseid ülevaateid. Nii on antud näiteks ministeeriumile ülesanne analüüsida esimeste haiguspäevade hüvitamist ja esitada tulemused teatud tähtajaks komisjonile; anda komisjonile iga-aastane ülevaade linnaõhu seisukorrast ning välisõhu parendamiseks koostatava keskkonnakava rakendamisest Kohtla-Järvel; töötada erinevate ministeeriumide koostöös välja lahendused hoolduskoormuse vähendamiseks ja esitada need komisjonile; liita ettepanek ministeeriumis väljatöötamisel oleva eelnõu reguleerimisalaga või on ettepanek edastatud ministeeriumile vastava strateegiadokumendi sisendiks. Samuti on komisjon palunud lisada II pensionisamba väljamaksete reformimise ettepaneku Riigikogu Arenguseire Keskuselt tellitud vanemaaliste rahalise heaolu tulevikutsenaariumide koostamisse. Parlamentaarne kontroll võimaldab pöördumises toodud teemat tähtsustada, suunata läbimõeldud lahenduste väljatöötamisele (mis võivad küll olla erinevad pöördumises pakutust ning mitte rahuldada pöördujaid) ning hoida teemat aktiivsena ka pärast esmast menetlust Riigikogus. Samas on sel viisil pöördumiste menetlemisel tulemusteni jõudmine väga pikatoimeline, mistõttu tuleb otsida häid lahendusi, kuidas teha tulemuseni liikumine pöördumise algatajatele jälgitavaks ja mõistetavaks.

Seisukoha võtmine ja vastuskiri. Kollektiivse pöördumise menetlemise käigus peab komisjon kujundama seisukoha, kas ta nõustub esitatud ettepanekuga osaliselt või täielikult või ei nõustu. Kollektiivse pöördumise menetlemise tõhususe mõttes on lisaks menetluse põhjalikkusele oluline, et komisjon selgitab pöördumise algatajatele arusaadavalt nii oma seisukohta kui lahenduseni jõudmiseks kavandatud tegevusi. Komisjoni seisukoha põhjendamine on oluline ka seetõttu, et seaduse kohaselt võib arutamata tagastada pöördumise, mis on sisult kokku langev pöördumisega, mille menetlemisest on möödas vähem kui kaks aastat. Komisjoni selgitused võimaldavad pöördumise algatajatel oma lähenemist ja tegevusi lahenduse leidmiseks korrigeerida ning eeldatavalt esitada tulemuslikumad ettepanekud.

Komisjoni vastuskirja koostamise praktika kujunes välja koostöös platvormi rahvaalgatus.ee esindajatega. Komisjoni protokollid ning kirjavahetus teiste ametkondadega sisaldavad sageli sellist sisu ja konteksti, mis ei pruugi kollektiivse pöördumise algatajatele olla vajalik ega mõistetav. Komisjoni vastuskiri peab keskenduma sellele, mida komisjon pöördumises tõstatatud probleemist arvab ning millised tegevused järgnevad. Riigikogu XIII koosseisus menetletud 38-st pöördumisest lükati ettepanek vastuskirjas sõnaselgelt tagasi 11 korral. Kui komisjon tunnistab probleemi olemasolu ja tõsidust, siis võib pigem öelda, et komisjon nõustub tõstatatud küsimusega osaliselt, kuigi ei toeta pakutud lahendust, või ei ole komisjoni võimuses hinnata, kas pöördumises pakutud lahendus on parim ning piisavalt kaalutud. Sageli ei ole nende lahenduste väljatöötamine ja rakendamine ka Riigikogu pädevuses.

Positiivselt paistab silma, et kui varasematel aastatel loeti kollektiivne pöördumine vastatuks selle arutamisega komisjoni istungil, siis juba alates 2017. a algusest koostavad komisjonid vastuskirja, mis sisaldab põhjendusi ja seisukohta. Vastuskirja on pöördumise algatajatel võimalik jagada kõigi pöördumisele allakirjutanutega.

Kokkuvõte. Riigikogule esitatavate kollektiivsete pöördumiste arv suureneb pidevalt. Valdav enamus on suunatud ühiskonnaelu paremale korraldamisele, konkreetseid ettepanekuid kehtiva regulatsiooni muutmiseks on vähe. Ühiskonnaelu parema korraldamise ettepanekud on reeglina sõnastatud väga üldiselt, mistõttu nende üle otsustamine ei ole üksnes Riigikogu pädevuses. Kui Riigikogu ei saa kasutada seadusloome vahendeid, on tal võimalus rakendada parlamentaarset kontrolli. Kuigi kollektiivsete pöördumiste menetlus Riigikogus on muutunud põhjalikumaks ning ettepanekutele otsitakse toimivaid lahendusi, vajab menetluse võimaluste ja tulemuste pöördumise algatajatele selgitamine suuremat tähelepanu. Samuti tuleb leida lahendus, kuidas kajastada edasist protsessi, mis sageli jätkub pärast seda, kui otsene menetlus Riigikogus on lõppenud.

II osa

Riigikogu XIII koosseisu statistika

1. Riigikogu valimised ja liikmed

1.1. Riigikogu valimised

1.1.1. Valimised 1999–2019 arvudes

	07.03.1999	02.03.2003	04.03.2007	06.03.2011	01.03.2015	03.03.2019
Nimekirjadesse kantud valijaid	857 270	859 714	897 243	913 346	899 793	887 420
Mandaate	101	101	101	101	101	101
Valimisringkondi	11	12	12	12	12	12
Valimisjaoskondi	666	646	657	625	547	451
Hääletamiskohti välisriikides	32	35	37	41	40	40
Välisriikide arv, kus võimalik hääletada	29	31	33	36	35	35
Registreeritud erakondi	18	19	16	12	11	14
neist osalenud valimistel	12	11	11	9	10	10
Kandidaate ^a	1885	963	975	789	872	1099
üksikandidaate	19	16	7	32	11	15
Kandidaate mandaadi kohta	18,7	9,5	9,7	7,8	8,6	10,9
Hääletamisest osavõtnuid	492 356	500 686	555 463	580 264	577 910	565 045
% nimekirja kantutest	57,4	58,2	61,9	63,5	64,2	63,7
kehtetuid seadeid	8117	5798	5250	5131	3757	3904
% osavõtnutest	1,6	1,2	0,9	0,9	0,7	0,7
Eelhääletamise kestus päevades ^b	3	3	8	7	7	7
eelhääletanuid elukohas	63 150	105 688	103 144	83 099	71 352	59 089
% osavõtnutest	12,8	21,1	18,5	14,3	12,3	10,5
väljaspool elukohta Eestis hääletanuid	8305	19 701	38 099	26 098	48 334	40 088
% osavõtnutest	1,6	3,9	6,9	4,5	8,4	7,1
kodus hääletanuid	14 834	12 682	11 030	7648	6242	5127
% osavõtnutest	3,0	2,5	2,0	1,3	1,1	0,9
välisriigis hääletanuid	3294	1915	2265	2763	3998	6454
% osavõtnutest	0,7	0,4	0,4	0,5	0,7	1,1
elektrooniliselt hääletanuid	–	–	30 275	140 846	176 491	247 232
% osavõtnutest	–	–	5,5	24,3	30,5	43,8

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIHKMED

	07.03.1999	02.03.2003	04.03.2007	06.03.2011	01.03.2015	03.03.2019
Valituks osutumine						
isikumandaadi alusel	11	14	10	14	13	13
ringkonnamandaadi alusel	44	60	65	68	66	68
kompensatsioonimandaadi alusel	46	27	26	19	22	20
erakondi	7	6	6	4	6	5
üksikkandidaate	0	0	0	0	0	0
Kulud						
organiseerimine, mln eurot	1,4	1,5	1,9	2,0	2,2	2,3
erakondade deklareeritud kulud, mln eurot	1,9	4,5	7,9	4,1	4,8 ^c	8,6 ^d
kautsjon kandidaadi kohta, eurot	141	276	383	556	355	500

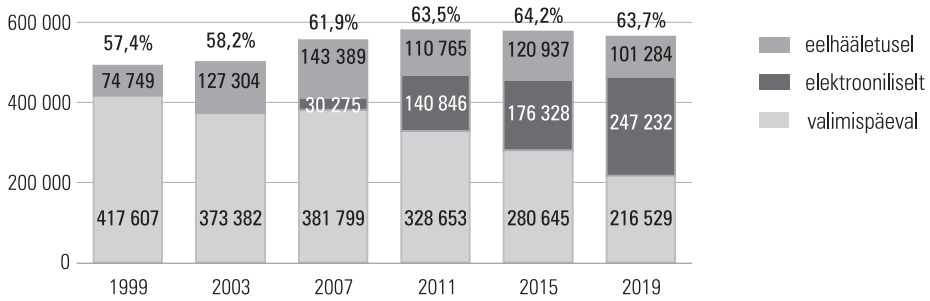
^a Riigikogu valimise seaduses on alates 2003. a erakonna kandidaatide nimekirja pikkus piiratud.

^b 2007. a viiel esimesel eelhääletamise päeval oli avatud 18 jaoskonda maakonnakeskustes, 6.–4. eelhääletamise päeval olid avatud kõik 657 jaoskonda. 2011. a toimus elektrooniline hääletamine 10.–4. päeval ja eelhääletamine jaoskondades 6.–4. päeval enne valimispäeva. Alates 2015. a toimus eelhääletamine maakonnakeskustes 10.–7. päeval, elektrooniline hääletamine 10.–4. päeval ja eelhääletamine kõigis jaoskondades 6.–4. päeval enne valimispäeva.

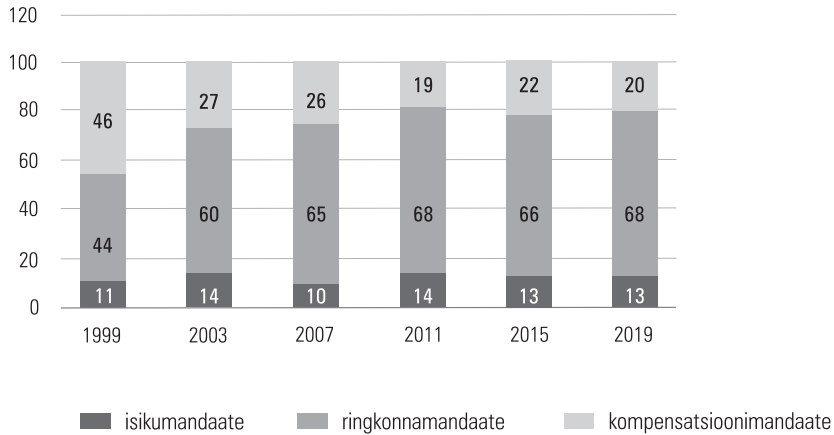
^c Erakonnaseaduse kohaselt ei esita erakond alates 2015. a enam eraldi valimiskampaania kulude aruannet, vaid koostab oma kulude kohta kvartaliaruande ja esitab selle erakondade rahastamise järelevalve komisjonile. Erakondade poliitilise tegevuse kulud 2015. a I kvartalis koos erakonna nimekirjas kandideerinud isikute endi valimiskampaania kuludega (erakondade poliitilise tegevuse kulud 2014. a IV kvartalis olid 1,2 mln eurot).

^d Erakondade poliitilise tegevuse kulud 2018. a IV ja 2019. a I kvartalis koos erakondade nimekirjas kandideerinud isikute endi valimiskampaania kuludega.

Joonis 1.1. Osavõtt valimistest 1999–2019 (% nimekirjadesse kantud valijatest)

Joonis 1.2. Riigikogu valimistel saadud mandaatide jaotus liigiti 1999–2019

1.1.2. Valimisringkonnad 2015

Ringkonna number ja nimetus	Mandate	Nimekirjadesse kantud valijaid	Osavõtu %	Valituks osutunud kandidaate ^a
	Arv (+/- võrreldes 2011. a)			Arv (+/- võrreldes 2011. a)
1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristiine	9	82 205	68,9	10
2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	12 (+1)	110 233	67,7	10
3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	8	72 276	72,6	9 (+2)
4. Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa	14	129 068	68,4	14
5. Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa	6	56 033	60,4	7 (-1)
6. Lääne-Virumaa	5	45 899	59,2	3 (-2)
7. Ida-Virumaa	7 (-1)	63 380	55,0	6 (-2)
8. Järva- ja Viljandimaa	7 (-1)	65 256	59,7	9 (-1)
9. Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn)	8 (+1)	66 106	62,3	8 (+2)
10. Tartu linn	8	68 149	66,3	9 (+2)
11. Võru-, Valga- ja Põlvamaa	9	75 542	59,5	10
12. Pärnumaa	8	65 646	60,6	6
Kogu Eesti	101	899 793	64,2	101

^a Ringkonnamandaatide ja valituks osutunud kandidaatide arvu erinevus on tingitud sellest, et osa mandaatidest jagatakse välja kompensatsioonimandaatidena erakondade üleriigiliste nimekirjade vahel. Siin kajastuvad ringkonnas kandideerinud isikud sõltumata sellest, kas valituks osutati ringkonnast (isiku- või ringkonnamandaadiga) või üleriigilisest nimekirjast.

1.1.3. Üleriigilised valimistulemused 2015

Valimisnimekiri	Lühend	Hääli	%	Kohtade arv
Eesti Reformierakond	RE	158 971	27,7	30
Eesti Keskerakond	K	142 460	24,8	27
Sotsiaaldemokraatlik Erakond	SDE	87 190	15,2	15
Erakond Isamaa ja Res Publica Liit	IRL	78 697	13,7	14
Eesti Vabaerakond	EVA	49 883	8,7	8
Eesti Konservatiivne Rahvaerakond	EKRE	46 772	8,1	7
Erakond Eestimaa Rohelised	EER	5 193	0,9	0
Rahva Ühtsuse Erakond	RÜE	2 289	0,4	0
Eesti Iseseisvuspartei	EIP	1 047	0,2	0
Eestimaa Ühendatud Vasakpartei	EÜV	764	0,1	0
Üksikkandidaadid	–	887	0,2	0
Kokku		574 153	100,0	101

1.1.4. Valimistulemused ringkonniti 2015

Valimis- nimekiri	1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristine	2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	4. Harju- (v.a Tallinn) ja Rapla maa	5. Hiiumäe, Lääne- Tallinn ja Saare- maa	6. Lääne- Virumaa	7. Ida- Virumaa	8. Järva- Viljandi- maa	9. Jõgeva- ja Tartu- maa (v.a Tartu linn)	10. Tartu linn	11. Võru-, Valga- ja Põlvamaa	12. Pärnu- maa	
RE	158 971	14 149	16 235	15 784	30 924	10 489	7 247	4 114	10 703	11 896	14 984	11 034	11 412
%	27,7	25,1	21,8	30,2	35,2	31,1	26,9	11,9	27,7	29,1	33,4	24,8	28,9
K	142 460	18 916	31 706	12 732	12 397	4 368	5 241	20 328	6 127	7 644	6 787	8 670	7 544
%	24,8	33,6	42,7	24,4	14,1	13,0	19,5	59	15,9	18,7	15,1	19,5	19,1
SDE	87 190	7 718	7 827	7 311	10 902	5 018	4 000	4 935	8 898	7 583	7 541	10 816	4 641
%	15,2	13,7	10,5	14,0	12,4	14,9	14,9	14,3	23,0	18,6	16,8	24,3	11,8
IRL	78 697	7 193	8 058	5 696	14 484	4 938	5 127	2 826	6 824	6 099	6 478	5 637	5 337
%	13,7	12,8	10,8	10,9	16,5	14,7	19,0	8,2	17,7	14,9	14,4	12,7	13,5
EVA	49 883	4 557	6 079	5 421	10 210	4 297	2 204	8 25	2 368	3 089	5 003	3 234	2 596
%	8,7	8,1	8,2	10,4	11,6	12,8	8,2	2,4	6,1	7,6	11,1	7,3	6,6
EKRE	46 772	2 986	3 396	4 570	7 050	3 770	2 492	1 088	3 054	3 814	3 109	4 275	7 188
%	8,1	5,3	4,6	8,8	8,0	11,2	9,3	3,1	7,9	9,3	6,9	9,6	18,2
EER	5 193	539	598	512	836	590	199	100	183	369	725	291	251
%	0,9	1,0	0,8	1,0	1,0	1,8	0,7	0,3	0,5	0,9	1,6	0,7	0,6
RÜE	2 289	89	121	78	303	75	324	174	205	151	108	280	381
%	0,4	0,2	0,2	0,1	0,3	0,2	1,2	0,5	0,5	0,4	0,2	0,6	1,0
EIP	1 047	107	58	67	133	113	83	54	67	127	39	111	88
%	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2
EÜV	764	39	58	39	351	15	17	58	17	87	22	40	21
%	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,0	0,1	0,2	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1
Üksikk	887	46	192	-	189	-	-	-	176	-	111	173	-
%	0,2	0,1	0,3	-	0,2	-	-	-	0,5	-	0,2	0,4	-
Kokku	574 153	56 339	74 328	52 210	87 779	33 673	26 934	34 482	38 622	40 859	44 907	44 561	39 459

1.1.5. Valimisringkonnad 2019

Ringkonna number ja nimetus	Mandate	Nimekirjadesse kantud valijaid	Osavõtu %	Valituks osutunud kandidaate ^a
	Arv (+/- võrreldes 2015. a)			Arv (+/- võrreldes 2015. a)
1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristiine	10 (+1)	85 469	66,4	11 (+1)
2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	13 (+1)	111 135	63,3	13 (+3)
3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	8	71 882	69,8	8 (-1)
4. Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa	15 (+1)	133 437	68,4	13 (-1)
5. Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa	6	51 093	63,0	6 (-1)
6. Lääne-Virumaa	5	44 583	60,8	5 (+2)
7. Ida-Virumaa	7	56 836	48,2	6
8. Järva- ja Viljandimaa	7	61 657	61,2	7 (-2)
9. Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn)	7 (-1)	66 245	63,7	7 (-1)
10. Tartu linn	8	67 525	66,7	8 (-1)
11. Võru-, Valga- ja Põlvamaa	8 (-1)	70 706	61,5	10
12. Pärnumaa	7 (-1)	66 852	62,0	7 (+1)
Kogu Eesti	101	887 420	63,7	101

^a Ringkonnamandaatide ja valituks osutunud kandidaatide arvu erinevus on tingitud sellest, et osa mandaatidest jagatakse välja kompensatsioonimandaatidena erakondade üleriigiliste nimekirjade vahel. Siin kajastuvad ringkonnas kandideerinud isikud sõltumata sellest, kas valituks osutati ringkonnast (isiku- või ringkonnamandaadiga) või üleriigilisest nimekirjast.

1.1.6. Üleriigilised valimistulemused 2019

Valimisnimekiri	Lühend	Hääli	%	Kohtade arv
Eesti Reformierakond	RE	162 363	28,9	34
Eesti Keskerakond	K	129 618	23,1	26
Eesti Konservatiivne Rahvaerakond	EKRE	99 671	17,8	19
Isamaa Erakond	I	64 219	11,4	12
Sotsiaaldemokraatlik Erakond	SDE	55 175	9,8	10
Erakond Eesti 200	EE200	24 448	4,4	0
Erakond Eestimaa Rohelised	EER	10 227	1,8	0
Elurikkuse Erakond	ERE	6 858	1,2	0
Eesti Vabaerakond	EVA	6 461	1,2	0
Eestimaa Ühendatud Vasakpartei	EÜV	511	0,1	0
Üksikkandidaadid	–	1 590	0,3	0
Kokku		561 141	100,0	101

1.1.7. Valimistulemused ringkonniti 2019

Valimis- nimekiri	Kehtivaid hääli kokku	1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristine	2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	4. Harju- (v.a Tallinn) ja Rapla maa	5. Hiiumäe, Läänemäe ja Saare- maa	6. Läänemäe, Virumaa	7. Ida- Virumaa	8. Järva- Viljandi- maa	9. Jõgevamaa ja Tartu- maa (v.a Tartu linn)	10. Tartu linn	11. Võru-, Valga- ja Põlvamaa	12. Pärnu- ja maad
RE	162 363	16 299	18 400	16 209	34 571	9 150	6 396	3 769	9 777	11 399	15 504	10 029	10 860
%	28,9	29,0	26,3	32,5	38,1	28,6	23,7	14,0	26,1	27,2	34,6	23,3	26,3
K	129 618	16 950	26 335	11 945	13 681	5 736	5 371	13 700	6 253	6 438	6 099	9 197	7 913
%	23,1	30,2	37,6	23,9	15,1	17,9	19,9	50,7	16,7	15,4	13,6	21,3	19,2
EKRE	99 671	6 361	7 110	7 055	16 638	6 894	5 768	2 234	8 389	9 362	7 641	10 644	11 575
%	17,8	11,3	10,2	14,1	18,3	21,5	21,4	8,3	22,4	22,4	17,0	24,7	28,1
I	64 219	4 950	5 416	5 086	10 094	3 347	5 461	1 767	6 176	7 308	5 416	4 153	5 045
%	11,4	8,8	7,7	10,2	11,1	10,5	20,3	6,5	16,5	17,5	12,1	9,6	12,2
SDE	55 175	5 683	5 896	4 651	7 621	3 414	2 428	4 008	4 682	3 891	5 087	5 034	2 780
%	9,8	10,1	8,4	9,3	8,4	10,7	9,0	14,8	12,5	9,3	11,3	11,7	6,7
EE200	24 448	2 635	3 761	2 315	3 669	1 404	828	1 011	1 060	1 789	2 677	1 909	1 390
%	4,4	4,7	5,4	4,6	4,0	4,4	3,1	3,7	2,8	4,3	6,0	4,4	3,4
EER	10 227	1 812	1 471	1 227	1 686	639	310	204	377	616	939	440	506
%	1,8	3,2	2,1	2,5	1,9	2,0	1,2	0,8	1,0	1,5	2,1	1,0	1,2
ERE	6 858	639	682	544	1 443	350	175	106	350	439	601	905	624
%	1,2	1,1	1,0	1,1	1,6	1,1	0,6	0,4	0,9	1,0	1,3	2,1	1,5
EVA	6 461	464	451	714	1 078	644	185	149	281	571	837	606	481
%	1,2	0,8	0,6	1,4	1,2	2,0	0,7	0,6	0,8	1,4	1,9	1,4	1,2
EÜV	511	70	113	37	83	13	12	65	13	34	30	-	41
%	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	-	0,1
Üksikk	1 590	328	329	99	165	406	-	-	90	-	-	173	-
%	0,3	0,6	0,5	0,2	0,2	1,3	-	-	0,2	-	-	0,4	-
Kokku	561 141	56 191	69 964	49 882	90 729	31 997	26 934	27 013	37 448	41 847	44 831	43 090	41 215

1.2. Riigikogu valimise seaduse muutmise

1.2.1. Riigikogu valimise seaduse muutmise: XIII koosseis

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Eelnõu algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad Hääletamistulemus ¹ Väljakuulutamise- ja avaldamisandmed, jõustumiskuupäev
1. Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 17.12.2015 160 SE	Põhiseaduskomisjon Kaasajastatakse valimiste korraldamise ja järelevalve korda. Riigi tasemel on valimiste korraldajaks riigi valimisteenistus. Vabariigi Valimiskomisjon registreerib kandidaadid, teeb kindlaks valimistulemuse, teostab järelevalvet valimiste korraldajate üle ja vaatab läbi kaebused.	I: 17.02.2016 II: 22.03., 23.03.2016 III: 13.04.2016 (59-29-2) VP 27.04.2016 RT I, 06.05.2016, 1 J: 01.01.2017
2. E-identimise ja e-tehingute usaldusteenu seadus 09.05.2016 237 SE	Vabariigi Valitsus Seoses uue e-identimise ja e-tehingute usaldusteenu seaduse vastuvõtmisega tehakse Riigikogu valimise seaduses viide uuele seadusele.	I: 08.06.2016 II: 28.09.2016 III: 12.10.2016 (84-0-1) VP 18.10.2016 RT I, 25.10.2016, 1 J: 26.10.2016
3. Rahvastikuregistri seadus 06.02.2017 382 SE	Vabariigi Valitsus Uue rahvastikuregistri seadusega tuuakse Riigikogu valimise seadusesse viibimiskoha mõiste, mida arvestatakse valijate nimekirja koostamisel ja valijale valijakaardi saatmisel.	I: 07.03.2017 II: 18.10.2017 III: 25.10.2017 (85-0-0) VP: 08.11.2017 RT I, 17.11.2017, 1 J: 01.01.2019
4. Euroopa Parlamendi valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 08.03.2017 400 SE	Eesti Keskerakonna fraktsioon, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon Valimisseadustes lüheneb hääletamisperiood ühe nädala pikkuseks. Kasutusele võetakse elektrooniline valijate nimekirja. Valijakaardi asemel saadetakse valijale valimiste teabeleht informatsiooniga hääletamisvõimaluste kohta vallas või linnas.	I: 17.05.2017 II: 02.05., 29.05.2018 III: 13.06.2018 (52-39-0) VP 27.06.2018 RT I, 09.07.2018, 1 J: 01.01.2021
5. Maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tulenev Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 17.04.2017 432 SE	Vabariigi Valitsus Seoses maavalitsuste tegevuse lõpetamisega 2018. aasta 1. jaanuarist on maakonna valimisjuhi asemel valimiste korraldajateks valla- ja linnasekretärid. Maakonna valimisjuhi seniseid järelevalve-, koolitus- ja logistikafunktsioone hakkab täitma riigi valimisteenistus.	I: 10.05.2017 II: 07.06.2017 III: 14.06.2017 (89-0-0) VP 22.06.2017 RT I, 04.07.2017, 1 J: 01.01.2018

¹ Siin ja edaspidi: poolt-vastu-erapooletud.

1.2.2. Riigikogu valimise seaduse muutmise katsed

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Eelnõu algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus Hääletamistulemus
1. Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus 01.04.2015 3 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Riigikogu valimistel järjestatakse erakonna kandidaadid üleriigilises nimekirjas ümber vastavalt saadud häälte arvule ning kompensatsioonimandaadi saab oma valimisringkonna lihtkvooriga võrreldes suurima häälteprotsendi kogunud sama nimekirja kandidaat.	I: 28.05.2015 Langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja
2. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus, millega keelatakse peibutusparidid 28.01.2016 177 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Keelatakse nn peibutusparidid, st kui Riigikogu liige kandideerib kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel ja osutub valituks, lõpevad tema volitused Riigikogu liikmena, nagu ka kohaliku omavalitsuse volikogu liikme volitused Riigikogu valimistel valituks osutumisel.	I: 23.03.2016 Tagasi lükatud (43-17-0)
3. Euroopa Parlamendi valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 13.03.2017 401 SE	Eesti Reformierakonna fraktsioon Elektronilise hääletamise perioodi pikendatakse kolme päeva võrra.	I: 17.05., 30.05.2017 Tagasi lükatud (47-31-0)
4. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus, millega keelatakse peibutusparidid 23.03.2017 413 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Identne eelnõuga 177 SE	I: 30.05.2017 Tagasi lükatud (48-8-0)
5. Euroopa Parlamendi valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus 12.04.2017 424 SE	Dmitri Dmitrijev, Toomas Jürgenstein, Jaanus Karilaid, Kalvi Kõva, Inara Luigas, Marianne Mikko, Eiki Nestor, Liisa Oviir, Heljo Pikhof, Barbi Pilvre, Erki Savisaar, Tanel Talve, Toomas Vitsut, Hardi Volmer Kandidaatide nimekirjade koostamisel kehtestatakse nn tõmbluku meetod, mille kohaselt peavad erakondade ja valimisliitude esitatud kandidaatide nimekirjades eri soost kandidaadid asetsema vaheldumisi.	I: 13.06.2017 Tagasi lükatud (48-16-1)

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Eelnõu algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus Hääletamistulemus
6. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse, Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 14.09.2017 504 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Aktiivse agitatsiooni ajal tunnistatakse kehtetuks poliitilise välireklaami keeld. Keeld jääb kehtima ainult valimispäeval. Kehtestatakse poliitilise välireklaami suuruse piirang (üks ruutmeeter). Valimiskampaania kulutusi piiratakse 90 päeva enne valimispäeva 500 000 euroga.	I: 14.11.2017 Langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja
7. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 09.10.2017 522 SE	Eesti Reformierakonna fraktsioon Valimistel keelatakse kandideerida kohtu poolt kuriteos süüdi mõistetud ja vanglakaristust kandvatel isikutel ning isikutel, kelle ametialase kuriteo eest mõistetud karistus pole kustunud.	I: 14.12.2017 Langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja
8. Riigikogu valimise seaduse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seadus 22.11.2017 550 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Riigikogu ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel järjestatakse erakonna kandidaadid üleriigilises nimekirjas ümber vastavalt saadud häälte arvule ning kompensatsioonimandaadi saab oma valimisringkonna lihtkvoodiga võrreldes suurima häälteprotsendi kogunud sama nimekirja kandidaat	I: 25.01.2018 Langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja
9. Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus 04.12.2017 555 SE	Jüri Adams, Krista Aru, Monika Haukanõmm, Andres Herkel, Artur Talvik Pärast Vabariigi Valimiskomisjoni arvamuse ärakuulamist moodustab Riigikantselei mitte hiljem kui nädal pärast valimiste väljakuulutamist 8 kuni 13 mandaadiga valimisringkonnad.	I: 15.02., 20.02.2018 Tagasi lükatud (63-9-0)
10. Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus 27.09.2018 701 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Riigikogu valimistel lubatakse erakondadel moodustada valimisliite.	I: 04.12., 05.12.2018 Tagasi lükatud (57-6-0)

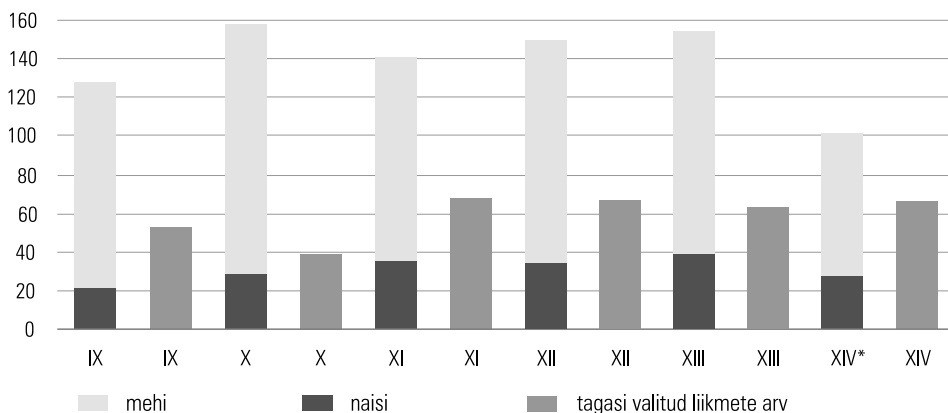
1.3. Riigikogu liikmed

1.3.1. Riigikogu liikmed arvudes: IX–XIII Riigikogu

	Riigikogu liikmed (koos asendusliikmetega)	Neist	
		naisi (%)	mehi (%)
IX Riigikogu	128	21 (16)	107 (84)
X Riigikogu	158	29 (18)	129 (82)
XI Riigikogu	141	35 (25)	106 (75)
XII Riigikogu	150	34 (23)	116 (77)
XIII Riigikogu	154	39 (25)	115 (75)
Neist:			
ühte koosseisu kuulunud	63	18 (29)	45 (71)
kahte koosseisu kuulunud	29	8 (28)	21 (72)
kolme koosseisu kuulunud	25	6 (24)	19 (76)
nelja koosseisu kuulunud	25	7 (28)	18 (72)
viide koosseisu kuulunud	6	0	6 (100)
kuude koosseisu kuulunud	2	0	2 (100)
seitsmesse koosseisu kuulunud	4	0	4 (100)
IX Riigikokku tagasi valitud*	53	7 (13)	46 (87)
X Riigikokku tagasi valitud*	39	8 (21)	31 (79)
XI Riigikokku tagasi valitud*	68	17 (25)	51 (75)
XII Riigikokku tagasi valitud*	67	13 (19)	54 (81)
XIII Riigikokku tagasi valitud*	63	12 (19)	51 (81)
XIV Riigikokku tagasi valitud*	66	18 (27)	48 (73)

* Eelmise koosseisu liikmed, kes said järgmisse Riigikogu koosseisu valimistulemuste põhjal. Arvestatud pole hiljem Riigikogu liikmeks asunud asendusliikmeid.

Joonis 1.3. Meeste ja naiste osakaal Riigikogus ning eelneva koosseisu tagasi valitud liikmete arv

* Meeste ja naiste osakaal valimistulemuste alusel.

1.3.2. Riigikogu liikmed ja asendusliikmed 24.03.2015–29.03.2019

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Arto Aas 09.06.1980 Volitused peatunud 08.04.2015 (riigihalduse minister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/2 2517 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 24.11.2016	Põhiseaduskomisjon 24.11.2016 – 22.08.2018 Majanduskomisjon alates 22.08.2018 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon 13.12.2016–16.03.2017, aseesimees 15.12.2016–16.03.2017 Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks, aseesimees	XII
Jaak Aaviksoo 11.01.1954 Volitused lõppenud 31.08.2015 (Tallinna Tehnikaülikooli rektor)	IRL/9 1405 km	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon kuni 31.08.2015	Rahanduskomisjon kuni 31.08.2015 Riigieelarve kontrolli erikomisjon kuni 31.08.2015, aseesimees kuni 31.08.2015	XI, XII
Jüri Adams 22.11.1947	EVA/10 720 km	Eesti Vabaerakonna fraktsioon	Põhiseaduskomisjon, aseesimees Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks alates 04.12.2018	VII, VIII, IX
Raivo Aeg 04.07.1962	IRL/5 2001 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon	Õiguskomisjon Korruptsioonivastane erikomisjon kuni 15.12.2016, aseesimees kuni 15.12.2016 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon alates 13.12.2016, esimees alates 15.12.2016	–

^a EKRE: Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, EVA: Eesti Vabaerakond, IRL: Isamaa ja Res Publica Liit, K: Eesti Keskerakond, RE: Eesti Reformierakond, SDE: Sotsiaaldemokraatlik Erakond.

^b 1: Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristiine; 2: Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita; 3: Tallinn: Mustamäe ja Nõmme; 4: Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa; 5: Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa; 6: Lääne-Virumaa; 7: Ida-Virumaa; 8: Järva- ja Viljandimaa; 9: Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn); 10: Tartu linn; 11: Võru-, Valga- ja Põlvamaa; 12: Pärnumaa

^c im: isikumandaat, km: kompensatsioonimandaat, rm: ringkonnamandaat. Mandaadi liik puudub asendusliikmetel.

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Yoko Alender 13.06.1979	RE/4 2715 r m	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Kultuurikomisjon kuni 15.09.2016, alates 24.11.2016, aseesimees alates 11.02.2019 Keskonnakomisjon 15.09.–24.11.2016 Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks	–
Andres Ammas 25.02.1962 – 04.04.2018 Volitused lõppenud surma tõttu	EVA/5 1859 r m	Eesti Vabaerakonna fraktsioon kuni 04.04.2018, aseesimees kuni 04.04.2018	Rahanduskomisjon kuni 04.04.2018 Riigieelarve kontrolli erikomisjon kuni 04.04.2018	–
Andres Anvelt 30.09.1969 Volitused peatunud 22.11.2016 (siseminister), volitused taastunud 27.11.2018, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	SDE/2 3558 r m	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 22.11.2016, esimees 09.04.2015–22.11.2016	Põhiseaduskomisjon kuni 22.11.2016 Uurimiskomisjon võimalike korruptsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam, aseesimees	XII
Vladimir Arhipov 26.09.1955 Asendusliige 23.11.2016, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	K/4 838	–	–	–
Krista Aru 01.08.1958	EVA/10 2529 r m	Eesti Vabaerakonna fraktsioon, aseesimees alates 09.04.2018	Kultuurikomisjon Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon	–
Peep Aru 20.04.1953 Asendusliige 07.07.–23.11.2016, alates 07.05.2018	RE/8 416	Eesti Reformierakonna fraktsioon 29.08.–23.11.2016, alates 07.05.2018	Maaelukomisjon 29.08.–23.11.2016 Õiguskomisjon 07.05.–22.08.2018 Põhiseaduskomisjon alates 22.08.2018 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon 28.09.–23.11.2016	X, XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Maire Aunaste 07.11.1953	IRL/11 679 km	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon	Sotsiaalkomisjon kuni 25.11.2016, 02.–19.12.2016, alates 16.10.2018 Maaelukomisjon 25.11.–02.12.2016 Väliskomisjon 19.12.2016–16.10.2018 Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks 26.09.2017–06.11.2018	–
Deniss Boroditš 01.11.1979 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 31.07.2018	RE/7 769 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 31.07.2018	Keskonnakomisjon kuni 15.09.2016 Majanduskomisjon 15.09.2016–31.07.2018	XII
Dmitri Dmitrijev 17.06.1982 Asendusliige 28.03.2015	K/7 677	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 06.03.2018 Sotsiaalkomisjon kuni 20.11.2017 Rahanduskomisjon alates 20.11.2017	–
Ivi Eenmaa 02.06.1943 Asendusliige 09.04.–15.07.2015, alates 07.02.2019	RE/2 1407	Eesti Reformierakonna fraktsioon 09.04.–15.07.2015, alates 07.02.2019	Keskonnakomisjon kuni 15.07.2015 Kultuurikomisjon alates 07.02.2019	IX, X, XI
Enn Eesmaa 07.06.1946	K/5 2219 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Riigikogu 1. aseesimees alates 05.12.2016 Väliskomisjon kuni 05.12.2016, aseesimees kuni 24.11.2016	X, XI, XII
Peeter Ernits 11.06.1953 Asendusliige 06.08.2015	K/9 824	Eesti Keskerakonna fraktsioon 18.08.2015–11.09.2018 (edasi fraktsiooni mittekuluv)	Põhiseaduskomisjon 18.08.2015–20.11.2017 Keskonnakomisjon 20.11.2017–14.09.2018 Majanduskomisjon alates 14.09.2018	–

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Igor Gräzin 27.06.1952 Volitused lõppenud 04.09.2018 (Euroopa Parlamendi liige)	RE/9 1973 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 04.09.2018	Õiguskomisjon kuni 28.07.2015 Maaelukomisjon 28.07.2015–04.09.2018	VIII, X, XI, XII
Helmut Hallemaa 30.06.1954 Asendusliige 23.11.2016	K/8 435	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 23.11.2016	Põhiseaduskomisjon alates 24.11.2016 Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks	–
Hannes Hanso 06.10.1971 Volitused peatunud 14.09.2015 (kaitseminister), volitused taastunud 24.11.2016	SDE/5 2038 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 14.09.2015, alates 24.11.2016	Väliskomisjon kuni 14.09.2015, esimees kuni 14.09.2015 Riigikaitsekomisjon alates 24.11.2016, esimees alates 24.11.2016	–
Monika Haukanõmm 22.05.1972	EVA/2 450 km	Eesti Vabaerakonna fraktsioon kuni 12.11.2018 (edasi fraktsiooni mittekuuluv)	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 13.12.2018 Sotsiaalkomisjon, aseesimees Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks kuni 04.12.2018	–
Mart Helme 31.10.1949	EKRE/12 6714 im	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon	Riigikaitsekomisjon, aseesimees Korruptsioonivastane erikomisjon alates 15.12.2016	–
Martin Helme 24.04.1976	EKRE/3 4296 km	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, esimees	Rahanduskomisjon	–
Andres Herkel 14.08.1962	EVA/2 4227 rm	Eesti Vabaerakonna fraktsioon, esimees kuni 13.06.2017, alates 13.06.2018	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 13.12.2018 Majanduskomisjon kuni 15.10.2015 Väliskomisjon alates 15.10.2015 Korruptsioonivastane erikomisjon 06.06.2017–12.06.2018, esimees 12.06.2017–12.06.2018	IX, X, XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Remo Holsmer 20.09.1980 Asendusliige 28.03.2015–06.05.2018, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RE/1 1385	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 06.05.2018, aseesimees kuni 09.04.2015	Rahanduskomisjon kuni 06.05.2018, esimees kuni 22.11.2016, aseesimees 22.11.2016–06.05.2018	XII
Olga Ivanova 15.10.1984	K/2 1948 r m	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 22.08.2018 (edasi fraktsiooni mittekuuluv)	Õiguskomisjon kuni 11.09.2017, alates 20.11.2017 Riigikaitsekomisjon 11.09.–20.11.2017 Riigieelarve kontrolli erikomisjon alates 14.12.2016, aseesimees alates 14.12.2016	–
Jüri Jaanson 14.10.1965	RE/12 1328 r m	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon	XII
Toomas Jürgenstein 23.07.1964 Asendusliige 16.06.2016	SDE/10 817	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon alates 16.06.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon 16.06.–24.11.2016 Kultuurikomisjon alates 16.06.2016 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon alates 13.12.2016	–
Etti Kagarov 28.01.1956 Asendusliige 15.09.2015, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	SDE/7 569	–	–	XII
Kalev Kallo 06.12.1948 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 26.04.2015 (Tallinna Linnavolikogu esimees)	K/1 575 k m	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 26.04.2015	Majanduskomisjon kuni 26.04.2015	IX, XI, XII

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Tiina Kangro 03.04.1961 Asendusliige 16.12.2016	IRL/4 1669	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon 19.12.2016–08.10.2018 (edasi fraktsiooni mittekuuluv)	Euroopa Liidu asjade komisjon 17.01.–14.06.2017, alates 12.09.2017 Sotsiaalkomisjon 19.12.2016–13.12.2018 Kultuurikomisjon alates 13.12.2018	–
Jaanus Karilaid 01.02.1977 Asendusliige 27.04.2015	K/5 1056	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 27.04.2015	Riigikaitsekomisjon 27.04.2015–21.11.2016 Õiguskomisjon alates 21.11.2016, esimees alates 05.12.2016 Korruptsioonivastane erikomisjon kuni 15.12.2016 Uurimiskomisjon võimalike korruptsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam	–
Uno Kaskpeit 08.06.1957	EKRE/11 1807 rm	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon	Õiguskomisjon, aseesimees Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon	–
Liina Kersna 03.04.1980	RE/11 2387 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon	–
Johannes Kert 03.12.1959	RE/8 752 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon Riigikaitsekomisjon	–
Siim Valmar Kiisler 06.11.1965 Asendusliige 01.09.2015–12.06.2017	IRL/3 556	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon 14.09.2015–12.06.2017, aseesimees 15.12.2016–12.06.2017	Rahanduskomisjon 14.09.2015–10.03.2016 Põhiseaduskomisjon 10.03.–16.06.2016, 06.–12.06.2017, esimees 08.–12.06.2017 Majanduskomisjon 16.06.2016–06.06.2017 Uurimiskomisjon võimalike korruptsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam	X, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Signe Kivi 24.02.1957 Asendusliige 05.02.2019, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	RE/6 995	–	–	IX, X
Toomas Kivimägi 16.02.1963	RE/12 7603 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Majanduskomisjon, esimees kuni 05.12.2016, aseesimees alates 05.12.2016	–
Urmas Klaas 17.03.1971 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 27.03.2015 (Tartu linnapea)	RE/10 1501 km	–	–	XI, XII
Aivar Kokk 15.04.1960	IRL/9 1725 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon	Sotsiaalkomisjon kuni 02.12.2016, esimees kuni 02.12.2016 Majanduskomisjon 02.12.2016–14.06.2017, esimees 05.12.2016–14.06.2017 Maaelukomisjon alates 14.06.2017, esimees alates 15.06.2017 Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks	XII
Mihhail Korb 03.08.1980 Volitused peatunud 22.11.2016 (riigihalduse minister), volitused taastunud 13.06.2017	K/2 1904 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 22.11.2016, alates 15.06.2017	Majanduskomisjon kuni 22.11.2016, aseesimees kuni 22.11.2016 Väliskomisjon 16.06.–20.11.2017 Põhiseaduskomisjon alates 20.11.2017	XII
Valeri Korb 03.07.1954	K/7 1046 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon, aseesimees	Keskonnakomisjon	XI, XII

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Siret Kotka-Repinski 27.07.1986	K/6 2558 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 14.09.2018 Maaelukomisjon, aseesimees kuni 06.12.2016 Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks, esimees	XII
Kalev Kotkas 10.04.1960 Asendusliige 16.09.2015–23.11.2016	SDE/5 649	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 16.09.2015–23.11.2016	Rahanduskomisjon 16.09.2015–23.11.2016 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon 02.10.2015–23.11.2016	IX, XI, XII
Igor Kravtšenko 28.03.1973 Asendusliige 06.12.2016–12.09.2018, alates 14.09.2018	K/3 1360	Eesti Keskerakonna fraktsioon 06.12.2016–12.09.2018, alates 14.09.2018	Keskonnakomisjon 06.12.2016–20.11.2017 Sotsiaalkomisjon 20.11.2017–12.09.2018, alates 17.09.2018	–
Eerik-Niiles Kross 08.09.1967 Asendusliige 28.03.2015–13.06.2018, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RE/3 1944	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 13.06.2018	Väliskomisjon kuni 13.06.2018	–
Urmas Kruuse 14.07.1965 Volitused peatunud 08.04.2015 (maaeluminister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/9 5960 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 24.11.2016	Maaelukomisjon alates 24.11.2016, aseesimees alates 06.12.2016	XI, XII
Tarmo Kruusimäe 09.04.1967 Asendusliige 02.06.2017	IRL/1 1260	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon alates 05.06.2017	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 14.06.2017 Majanduskomisjon alates 06.06.2017	–
Martin Kukk 15.08.1987 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 06.07.2016	RE/3 456 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 06.07.2016, aseesimees 09.04.2015–06.07.2016	Põhiseaduskomisjon kuni 06.07.2016 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon kuni 06.07.2016	–

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIHKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond häälte arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Kristjan Kõljalg 26.12.1982 Asendusliige 09.04.2015–23.11.2016	RE/8 714	Eesti Reformierakonna fraktsioon 09.04.2015–23.11.2016	Õiguskomisjon kuni 23.11.2016 Riigieelarve kontrolli erikomisjon kuni 23.11.2016	–
Mihhail Kõlvart 24.11.1977 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 27.03.2015 (Tallinna abilinnapea)	K/1 10 996 im	–	–	XII
Kalvi Kõva 16.11.1974	SDE/11 2081 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, aseesimees 09.04.2015–24.11.2016, alates 23.08.2018, esimees 24.11.2016–07.05.2018	Rahanduskomisjon	XI, XII
Külliki Kübarsepp 27.06.1981 Volitused peatunud ajutise töövõimetuse tõttu 10.01.2019	EVA/1 1032 km	Eesti Vabaerakonna fraktsioon kuni 10.01.2019	Õiguskomisjon kuni 10.01.2019 Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks kuni 10.01.2019	–
Helmen Kütt 28.07.1961	SDE/8 3817 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, aseesimees 09.04.2015–24.11.2016	Sotsiaalkomisjon, esimees alates 05.12.2016	XII
Ants Laaneots 16.01.1948	RE/10 5920 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Riigikaitsekomisjon Korruptsioonivastane erikomisjon	–
Kalle Laanet 25.09.1965	RE/5 2388 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Riigikogu 2. aseesimees alates 22.03.2018 Põhiseaduskomisjon kuni 22.03.2018, esimees kuni 12.12.2016 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon 16.03.2017–18.04.2018, aseesimees 20.03.2017–18.04.2018	XI, XII

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Lauri Laasi 12.09.1974 Volitused lõppenud seoses süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisega 20.11.2015	K/1 407 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 20.11.2015	Riigikaitsekomisjon kuni 20.11.2015	X, XI, XII
Viktoria Ladõnskaja-Kubits 20.07.1981	IRL/2 1393 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon, aseesimees 14.09.2015–15.12.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 16.10.2018 Kultuurikomisjon	–
Maris Lauri 01.01.1966 Volitused peatunud 12.09.2016 (haridus- ja teadusminister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/3 4019 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 12.09.2016, alates 24.11.2016, aseesimees alates 05.12.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 12.09.2016 Majanduskomisjon kuni 12.09.2016 Sotsiaalkomisjon alates 24.11.2016	–
Heimar Lenk 17.09.1946	K/11 3398 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Maaelukomisjon	X, XI, XII
Jürgen Ligi 16.07.1959 Volitused peatunud 08.04.2015 (haridus- ja teadusminister, alates 12.09.2016 välisminister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/8 6757 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 24.11.2016, esimees alates 24.10.2017	Rahanduskomisjon alates 24.11.2016 Riigieelarve kontrolli erikomisjon 14.12.2016–14.11.2017, esimees 14.12.2016–14.11.2017	VIII, IX, X, XI, XII
Kerstin-Oudekki Loone 05.02.1979 Asendusliige 21.11.2015	K/4 354	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 26.11.2015	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 28.01.2016 Riigikaitsekomisjon 26.11.2015–20.11.2017 Väliskomisjon alates 20.11.2017	–
Inara Luigas 13.01.1959 Asendusliige 25.11.2016	SDE/11 1192	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon alates 05.12.2016	Maaelukomisjon alates 05.12.2016 Riigieelarve kontrolli erikomisjon alates 14.11.2017	X, XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIHKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Lauri Luik 23.04.1982	RE/5 855 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon, aseesimees 19.01.2017–11.09.2018	Maaelukomisjon kuni 26.07.2016 Põhiseaduskomisjon alates 26.07.2016	XI, XII
Ain Lutsepp 06.05.1954	EVA/3 4109 rm	Eesti Vabaerakonna fraktsioon	Riigikaitsekomisjon	–
Aet Maatee 10.11.1961 Asendusliige 24.11.2016, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	SDE/12 504	–	–	–
Jaak Madison 22.04.1991	EKRE/8 1883 km	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon, aseesimees Kultuurikomisjon kuni 10.03.2016 Põhiseaduskomisjon alates 10.03.2016	–
Jaanus Marrandi 23.03.1963	SDE/8 1050 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon	Majanduskomisjon Korruptsioonivastane erikomisjon	IX, X, XI, XII
Rait Maruste 27.09.1953 Asendusliige 13.09.–23.11.2016, 14.06.2018, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	RE/10 808	Eesti Reformierakonna fraktsioon 13.09.–23.11.2016	Õiguskomisjon 15.09.–23.11.2016	XII
Enn Meri 15.01.1942 Asendusliige 05.04.2018	EVA/5 1619	Eesti Vabaerakonna fraktsioon alates 09.04.2018	Rahanduskomisjon alates 09.04.2018 Riigieelarve kontrolli erikomisjon alates 02.05.2018	–
Andres Metsoja 25.11.1978	IRL/12 2207 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon, aseesimees 07.04.–14.09.2015, 15.12.2016–18.09.2017	Keskonnakomisjon Riigieelarve kontrolli erikomisjon alates 24.09.2015, aseesimees 14.09.2015–14.12.2016	–

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Kristen Michal 12.07.1975 Volitused peatunud 08.04.2015 (majandus- ja taristuminister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/1 4766 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 24.11.2016, esimees kuni 08.04.2015, 05.12.2016–09.01.2017, aseesimees alates 11.09.2018	Majanduskomisjon alates 24.11.2016	X, XI, XII
Marko Mihkelson 30.11.1969	IRL/4 2842 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon kuni 11.09.2017 (edasi fraktsiooni mittekuuluv)	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 16.10.2018 Riigikaitsekomisjon kuni 22.11.2016, esimees kuni 22.11.2016 Väliskomisjon alates 22.11.2016, esimees alates 24.11.2016	X, XI, XII
Marianne Mikko 26.09.1961 Asendusliige 09.04.–14.09.2015, alates 16.09.2015	SDE/1 859	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 09.04.–14.09.2015, alates 16.09.2015	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 14.09.2015, alates 16.09.2015 Riigikaitsekomisjon kuni 14.09.2015, alates 16.09.2015	XII
Sven Mikser 08.11.1973 Volitused peatunud 08.04.2015 (kaitseminister), volitused taastunud 15.09.2015, volitused peatunud 22.11.2016 (välisminister)	SDE/4 4969 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, 15.09.2015–22.11.2016, esimees kuni 08.04.2015	Väliskomisjon 15.09.2015–22.11.2016, esimees 15.09.2015–22.11.2016	IX, X, XI, XII
Madis Milling 24.11.1970	RE/4 2580 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Riigikaitsekomisjon	–
Aadu Must 25.03.1951	K/10 2139 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Kultuurikomisjon, aseesimees kuni 06.12.2016, esimees alates 06.12.2016	IX, X, XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Kalle Muuli 10.01.1958 Asendusliige 09.04.2015–12.06.2017	IRL/10 1196	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon 09.04.2015–12.06.2017	Kultuurikomisjon kuni 16.06.2016 Põhiseaduskomisjon 16.06.–24.11.2016 Väliskomisjon 24.11.–02.12.2016, 06.–19.12.2016 Maaelukomisjon 02.–06.12.2016 Riigikaitsekomisjon 19.12.2016–12.06.2017 Korruptsioonivastane erikomisjon 15.12.2016–12.06.2017	–
Meelis Mälberg 26.04.1970 Asendusliige 09.04.2015	RE/11 1040	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 09.04.2015, aseesimees 15.09.–05.12.2016	Maaelukomisjon kuni 28.07.2015 Keskonnakomisjon alates 28.07.2015	X, XII
Eiki Nestor 05.09.1953	SDE/1 3744 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon	Riigikogu esimees	VII, VIII, IX, X, XI, XII
Andrei Novikov 27.03.1982 Asendusliige 28.03.2015–09.11.2017, volitused lõppenud (Tallinna abilinnapea)	K/1 1096	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 09.11.2017	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 09.11.2017 Väliskomisjon kuni 27.04.2015 Majanduskomisjon 27.04.2015–28.01.2016 Õiguskomisjon 28.01.–21.11.2016 Põhiseaduskomisjon 21.–24.11.2016 Riigikaitsekomisjon 24.11.–08.12.2016 Rahanduskomisjon 08.12.2016–09.11.2017	–

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Mart Nutt 21.03.1962–02.06.2019 Asendusliige 09.04.2015	IRL/3 1068	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon alates 09.04.2015	Põhiseaduskomisjon kuni 06.12.2017, 14.12.2017–16.10.2018 Rahanduskomisjon 06.–14.12.2017 Väliskomisjon alates 16.10.2018 Korruptsioonivastane erikomisjon alates 26.09.2017	VII, VIII, IX, X, XI, XII
Alar Nääme 21.12.1983 Asendusliige 10.12.2016, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	K/11 798	–	–	–
Jevgeni Ossinovski 15.03.1986 Volitused peatunud 14.09.2015 (tervise- ja tööminister), volitused taastunud 03.05.2018	SDE/7 2784 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 14.09.2015, alates 03.05.2018, esimees alates 07.05.2018	Kultuurikomisjon kuni 14.09.2015 Põhiseaduskomisjon alates 03.05.2018	XII
Anneli Ott 02.05.1976 Asendusliige 19.11.2015	K/11 1119	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 19.11.2015	Põhiseaduskomisjon 19.11.2015–16.06.2017 Riigikaitsekomisjon alates 16.06.2017 Korruptsioonivastane erikomisjon alates 15.12.2016, aseesimees alates 19.12.2016	–
Liisa Oviir 01.03.1977 Asendusliige 23.11.2016–22.08.2018	SDE/4 493	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 24.11.2016–22.08.2018, aseesimees 24.11.2016–22.08.2018	Euroopa Liidu asjade komisjon 24.11.2016–22.08.2018 Väliskomisjon 24.11.2016–29.03.2017 Õiguskomisjon 29.03.2017–22.08.2018	–

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIKMEMD

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Eevi Paasmäe 11.05.1952 Asendusliige 23.11.–09.12.2016, alates 28.06.2018	K/7 639	Eesti Keskerakonna fraktsioon 23.11.–09.12.2016, alates 29.06.2018	Euroopa Liidu asjade komisjon 23.08.–14.09.2018 Kultuurikomisjon 24.11.–09.12.2016 Maaelukomisjon 23.08.–14.09.2018 Keskonnakomisjon alates 14.09.2018	–
Ivari Padar 12.03.1965 Volitused lõppenud 07.11.2017 (Euroopa Parlamendi liige)	SDE/11 3992 r m	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 07.11.2017	Maaelukomisjon kuni 05.12.2016, esimees kuni 05.12.2016 Põhiseaduskomisjon 05.12.2016–07.11.2017 Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks kuni 07.11.2017, esimees kuni 07.11.2017	X, XI, XII
Urmas Paet 20.04.1974 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 27.03.2015 (Euroopa Parlamendi liige)	RE/3 7868 i m	–	–	X, XI, XII
Liisa-Ly Pakosta 03.09.1969 Asendusliige 01.06.2017, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	IRL/1 1808	–	–	XI, XII
Kalle Palling 27.02.1985	RE/4 1917 r m	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon, esimees kuni 09.12.2016 Majanduskomisjon kuni 24.11.2016 Keskonnakomisjon alates 24.11.2016, aseesimees alates 06.12.2016	XI, XII

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Urve Palo 10.07.1972 Volitused peatunud 08.04.2015 (ettevõtlusminister), volitused taastunud 15.09.2015, volitused peatunud 22.11.2016 (ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister), volitused taastunud 23.08.2018	SDE/4 2028 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, 15.09.2015–22.11.2016 (alates 23.08.2018 fraktsiooni mittekuluv)	Majanduskomisjon 15.09.2015–22.11.2016 Keskkonnakomisjon alates 10.09.2018	XII
Juhan Parts 27.08.1966 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 15.12.2016 (Euroopa Kontrollikoja liige)	IRL/4 4208 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon kuni 15.12.2016, aseesimees 07.04.2015–15.12.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 15.12.2016 Väliskomisjon kuni 22.11.2016 Riigikaitsekomisjon 22.11.–15.12.2016	X, XI, XII
Toomas Paur 17.03.1949 Asendusliige 11.12.2016	K/11 511	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 12.12.2016	Riigikaitsekomisjon 12.12.2016–11.09.2017, 20.11.2017–23.08.2018 Õiguskomisjon 11.09.–20.11.2017, alates 23.08.2018	–
Keit Pentus-Rosimannus 03.03.1976 Volitused peatunud 08.04.2015 (välisminister), volitused taastunud 16.07.2015	RE/2 5716 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 16.07.2015	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 15.09.2016 Väliskomisjon alates 28.07.2015, aseesimees alates 24.11.2016	X, XI, XII
Hanno Pevkur 02.04.1977 Volitused peatunud 08.04.2015 (siseminister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/11 3816 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 24.11.2016, aseesimees 05.12.2016–09.01.2017, esimees 09.01.–23.10.2017	Riigikogu 2. aseesimees 23.10.2017–22.03.2018 Õiguskomisjon 24.11.2016–23.10.2017 Põhiseaduskomisjon alates 22.03.2018 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon alates 18.04.2018	XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Heljo Pikhof 20.10.1958	SDE/10 2042 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, aseesimees kuni 09.04.2015, alates 24.11.2016	Õiguskomisjon kuni 24.11.2016, esimees kuni 24.11.2016 Kultuurikomisjon alates 24.11.2016 Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks	XI, XII
Barbi-Jenny Pilvre-Storgård 19.04.1963 Asendusliige 23.11.2016–26.11.2018, alates 28.11.2018	SDE/2 909	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 23.11.2016–26.11.2018, alates 29.11.2018	Euroopa Liidu asjade komisjon 23.08.–26.11.2018, alates 30.11.2018 Õiguskomisjon 24.11.2016–29.03.2017 Väliskomisjon 29.03.2017–26.11.2018, alates 30.11.2018	XII
Marko Pomerants 24.09.1964 Volitused peatunud 08.04.2015 (keskkonnaminister), volitused taastunud 13.06.2017	IRL/6 2681 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 13.06.2017	Põhiseaduskomisjon alates 14.06.2017, esimees alates 15.06.2017	X, XI, XII
Heidy Purga 18.03.1975	RE/1 3283 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Kultuurikomisjon	–
Raivo Põldaru 29.05.1951	EKRE/9 919 km	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon	Keskkonnakomisjon kuni 09.02.2016 Sotsiaalkomisjon 09.02.–24.11.2016, alates 18.09.2018 Majanduskomisjon 24.11.2016–18.09.2018 Korruptsioonivastane erikomisjon kuni 15.12.2016 Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks, aseesimees	–

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Henn Põlluaas 16.02.1960	EKRE/4 4309 rm	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, aseesimees	Väliskomisjon Riigieelarve kontrolli erikomisjon Uurimiskomisjon võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam	–
Mati Raidma 07.04.1965 Asendusliige 09.04.2015–23.11.2016, alates 05.09.2018	RE/9 959	Eesti Reformierakonna fraktsioon 09.04.2015–23.11.2016, alates 10.09.2018	Keskonnakomisjon kuni 23.11.2016 Õiguskomisjon alates 10.09.2018	XI, XII
Laine Randjärv 30.07.1964 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 04.02.2019	RE/4 1698 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 04.02.2019	Kultuurikomisjon kuni 04.02.2019, esimees kuni 06.12.2016, aseesimees 06.12.2016–04.02.2019	X, XI, XII
Valdo Randpere 04.02.1958	RE/6 3170 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon, aseesimees 09.04.2015–05.12.2016	Väliskomisjon kuni 28.07.2015, alates 05.07.2018 Õiguskomisjon 28.07.2015–05.07.2018 Uurimiskomisjon võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam	XII
Rein Randver 24.06.1956 Asendusliige 08.11.2017–02.05.2018	SDE/11 1003	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 08.11.2017–02.05.2018	Põhiseaduskomisjon 08.11.2017–02.05.2018	X, XII
Jüri Ratas 02.07.1978 Volitused peatunud 22.11.2016 (peaminister)	K/4 7932 im	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 22.11.2016	Riigikogu 2. aseesimees kuni 22.11.2016	XI, XII
Rein Ratas 09.05.1938 Volitused peatunud ajutise töövõimetuse tõttu 04.12.2016, volitused taastunud 13.09.2018, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	K/3 3449 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 04.12.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 24.11.2016 Keskonnakomisjon kuni 04.12.2016, aseesimees kuni 04.12.2016	XI

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Mihkel Raud 18.01.1969 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 15.06.2016	SDE/10 3229 r m	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 15.06.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 15.06.2016 Majanduskomisjon kuni 15.09.2015 Kultuurikomisjon 15.09.2015–15.06.2016	–
Urmas Reinsalu 22.06.1975 Volitused peatunud 08.04.2015 (justiitsminister)	IRL/3 2949 r m	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon kuni 08.04.2015, esimees kuni 07.04.2015	–	X, XI, XII
Martin Repinski 06.08.1986 Volitused peatunud 22.11.2016 (maaelu-minister), volitused taastunud 10.12.2016, volitused lõppenud 27.06.2018 (Jõhvi vallavanem)	K/7 1556 r m	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 22.11.2016, 12.12.2016–27.06.2018	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 22.11.2016, 14.11.2017–27.06.2018 Maaelukomisjon kuni 22.11.2016, 12.12.2016–27.06.2018	–
Mailis Reps 13.01.1975 Volitused peatunud 22.11.2016 (haridus- ja teadusminister)	K/8 2981 r m	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 22.11.2016, aseesimees kuni 22.11.2016	Kultuurikomisjon kuni 22.11.2016	X, XI, XII
Paul-Eerik Rummo 19.01.1942 Asendusliige 06.02.2019, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	RE/3 642	–	–	VII, VIII, IX, X, XI, XII
Taavi Rõivas 26.09.1979 Volitused peatunud 08.04.2015 (peaminister), volitused taastunud 24.11.2016	RE/4 15 881 i m	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, alates 24.11.2016	Riigikogu 2. aseesimees 05.12.2016–23.10.2017 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 24.11.2016 Maaelukomisjon 24.11.–05.12.2016 Õiguskomisjon 06.11.2017–07.05.2018	XI, XII

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
			Rahanduskomisjon alates 07.05.2018, aseesimees alates 07.05.2018	
Indrek Saar 20.02.1973 Volitused peatunud 08.04.2015 (kultuuriminister)	SDE/12 1944 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 08.04.2015, aseesimees kuni 08.04.2015	–	XI, XII
Jüri Saar 21.10.1956 Asendusliige 11.01.2019	EVA/12 1161	Eesti Vabaerakonna fraktsioon alates 14.01.2019	Õiguskomisjon alates 14.01.2019	–
Arvo Sarapuu 26.08.1953 Asendusliige 05.12.2016, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	K/3 1662	–	–	XI
Kersti Sarapuu 05.05.1954	K/8 1164 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon, esimees alates 12.12.2016	Rahanduskomisjon	XI
Edgar Savisaar 31.05.1950 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 05.08.2015 (Tallinna linnapea)	K/2 25 057 im	–	–	VII, VIII, IX, X, XI, XII
Erki Savisaar 16.06.1978	K/3 1826 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon, aseesimees alates 22.11.2016	Majanduskomisjon Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon, aseesimees kuni 15.12.2016	–
Vilja Savisaar-Toomast vt Vilja Toomast				
Helir-Valdor Seeder 07.09.1964	IRL/8 2908 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon, esimees alates 14.06.2017	Riigikogu 1. aseesimees kuni 05.12.2016 Maaelukomisjon 06.12.2016–14.06.2017, esimees 06.12.2016–14.06.2017 Rahanduskomisjon 14.06.–18.09.2017	X, XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
			Riigikaitsekomisjon alates 18.09.2017 Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks kuni 26.09.2017, alates 06.11.2018	
Andre Sepp 25.10.1971 Asendusliige 09.04.2015–23.11.2016	RE/4 679	Eesti Reformierakonna fraktsioon 09.04.2015–23.11.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 23.11.2016 Põhiseaduskomisjon kuni 23.11.2016	XII
Sven Sester 14.07.1969 Asendusliige 01.09.2015, volitused peatunud (rahandusminister), volitused taastunud 13.06.2017	IRL/2 1392	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon alates 13.06.2017	Majanduskomisjon alates 14.06.2017, esimees alates 15.06.2017	X, XI, XII
Priit Sibul 31.12.1977	IRL/11 1491 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu / Isamaa fraktsioon, aseesimees kuni 07.04.2015, alates 14.06.2017, esimees 07.04.2015–14.06.2017	Rahanduskomisjon	XII
Arno Sild 26.04.1947	EKRE/11 523 km	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon	Maaelukomisjon Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks	–
Kadri Simson 22.01.1977 Volitused peatunud 22.11.2016 (majandus- ja taristuminister)	K/12 5726 im	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 22.11.2016, esimees kuni 22.11.2016	Rahanduskomisjon kuni 21.11.2016 Riigikaitsekomisjon 21.–22.11.2016	XI, XII
Mark Soosaar 12.01.1946 Asendusliige 09.04.2015, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 23.11.2016	SDE/12 613	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 09.04.2015–23.11.2016	Õiguskomisjon kuni 23.11.2016	X, XI

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Imre Sooäär 13.03.1969 Asendusliige 09.04.2015–23.11.2016	RE/2 2102	Eesti Reformierakonna fraktsioon 09.04.2015–23.11.2016	Õiguskomisjon kuni 15.09.2016 Kultuurikomisjon 15.09.–23.11.2016	X, XI, XII
Mihhail Stalnuhhin 15.09.1961	K/7 3648 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Põhiseaduskomisjon kuni 21.11.2016 Rahanduskomisjon alates 21.11.2016, esimees alates 22.11.2016 Riigieelarve kontrolli erikomisjon kuni 14.12.2016, esimees kuni 14.12.2016	IX, X, XI, XII
Anne Sulling 12.10.1976	RE/10 4197 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Väliskomisjon	–
Märt Sults 24.03.1961	K/1 1285 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Kultuurikomisjon kuni 24.11.2016 Majanduskomisjon alates 24.11.2016	–
Aivar Surva 27.03.1962 Asendusliige 01.08.2018	RE/7 754	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 22.08.2018	Maaelukomisjon alates 10.09.2018	–
Neeme Suur 02.09.1968 Asendusliige 15.09.2015, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	SDE/5 1213	–	–	XII
Aivar Sõerd 22.11.1964	RE/4 2047 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 06.03.2018 Rahanduskomisjon Riigieelarve kontrolli erikomisjon alates 14.11.2017, esimees alates 15.11.2017	XII
Marko Šorin 09.06.1974 Asendusliige 24.11.2016–12.06.2017	K/12 464	Eesti Keskerakonna fraktsioon 24.11.2016–12.06.2017	Väliskomisjon 24.11.2016–12.06.2017	–

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIKMEMD

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Tanel Talve 13.08.1976	SDE/9 2294 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon	Maaelukomisjon kuni 18.09.2017 Rahanduskomisjon alates 18.09.2017 Riigieelarve kontrolli erikomisjon kuni 14.11.2017 Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks alates 14.11.2017, esimees alates 20.11.2017	–
Artur Talvik 13.06.1964	EVA/4 7308 im	Eesti Vabaerakonna fraktsioon kuni 22.08.2018 (edasi fraktsiooni mittekuuluv), esimees 13.06.2017 – 13.06.2018	Maaelukomisjon Korruptsioonivastane erikomisjon kuni 06.06.2017, alates 12.06.2018, esimees kuni 06.06.2017, alates 13.06.2018 Uurimiskomisjon võimalike korruptsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam, esimees	–
Tarmo Tamm 03.12.1953 Volitused peatunud 09.12.2016 (maaeluminister)	K/11 1721 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 09.12.2016, esimees 22.11.–09.12.2016	Rahanduskomisjon kuni 08.12.2016, aseesimees kuni 22.11.2016 Riigikaitsekomisjon 08.–09.12.2016	XII
Karin Tammemägi 04.06.1975 Asendusliige 10.11.2017	K/1 881	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 14.11.2017	Riigikaitsekomisjon alates 20.11.2017	–
Tiit Terik 15.06.1979 Asendusliige 23.11.2016	K/3 389	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 23.11.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 24.11.2016 Riigikaitsekomisjon 24.11.2016–16.06.2017 Põhiseaduskomisjon alates 16.06.2017	–

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Urve Tiidus 06.06.1954	RE/5 4117 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon, esimees 09.04.2015–05.12.2016	Euroopa Liidu asjade komisjon alates 06.03.2018 Rahanduskomisjon kuni 24.11.2016 Õiguskomisjon alates 24.11.2016	XI, XII
Priit Toobal 01.11.1983 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 18.11.2015	K/8 1045 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 18.11.2015	Põhiseaduskomisjon kuni 18.11.2015	XII
Yana Toom 15.10.1966 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 27.03.2015 (Euroopa Parlamendi liige)	K/7 11 574 im	–	–	XII
Vilja Toomast 15.08.1962 Asendusliige 09.04.2015–23.11.2016, alates 15.06.2018	RE/1 2395	Eesti Reformierakonna fraktsioon 09.04.2015–23.11.2016, alates 15.06.2018	Sotsiaalkomisjon kuni 23.11.2016 Õiguskomisjon alates 22.08.2018	X, XI, XII
Terje Trei 01.05.1967	RE/9 557 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Maaelukomisjon kuni 24.11.2016 Keskkonnakomisjon alates 24.11.2016	XI, XII
Margus Tsahkna 13.04.1977 Volitused peatunud 08.04.2015 (sotsiaalkaitseminister, alates 23.11.2016 kaitseminister), volitused taastunud 13.06.2017	IRL/10 2267 rm	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon kuni 08.04.2015, 13.06.–06.09.2017 (edasi fraktsiooni mittekuuluv)	Riigikaitsekomisjon 14.06.–18.09.2017, alates 14.12.2017 Rahanduskomisjon 18.09.–14.12.2017	XI, XII
Marika Tuus-Laul 12.05.1951	K/9 2904 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon	X, XI, XII

RIIGIKOGU VALIMISED JA LIIKMED

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ringkond hääle arv mandaat	Kuulumine fraktsiooni	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–XII RK koosseisu
Ken-Marti Vaher 05.09.1974 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 31.05.2017	IRL/1 2313 r m	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon kuni 31.05.2017	Majanduskomisjon kuni 24.11.2016 Põhiseaduskomisjon 24.11.2016–31.05.2017, esimees 12.12.2016–31.05.2017 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon kuni 13.12.2016, esimees kuni 13.12.2016	X, XI, XII
Rainer Vakra 10.03.1981	SDE/3 4132 r m	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon	Keskonnakomisjon, esimees	XII
Einar Vallbaum 09.10.1959 Asendusliige 09.04.2015–12.06.2017	IRL/6 1044	Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon 09.04.2015–12.06.2017	Maaelukomisjon kuni 24.11.2016 Rahanduskomisjon 24.11.2016–12.06.2017	XII
Viktor Vassiljev 09.04.1953	K/1 1862 r m	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon	XI, XII
Vladimir Velman 25.09.1945	K/4 1294 r m	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Riigikaitsekomisjon kuni 27.04.2015 Väliskomisjon alates 27.04.2015	VIII, IX, X, XI, XII
Toomas Vitsut 01.01.1960	K/2 503 k m	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 28.01.2016, alates 24.11.2016, esimees alates 09.12.2016 Õiguskomisjon	–
Hardi Volmer 08.11.1957 Asendusliige 09.04.–14.09.2015, alates 23.11.2016	SDE/4 818	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon 09.04.–14.09.2015, alates 23.11.2016	Rahanduskomisjon kuni 14.09.2015 Põhiseaduskomisjon 24.11.–05.12.2016 Õiguskomisjon alates 05.12.2016 Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon kuni 14.09.2015	–
Toomas Väinaste 24.01.1950 Asendusliige 23.11.2016	K/6 773	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 23.11.2016	Maaelukomisjon 24.11.–12.12.2016 Kultuurikomisjon alates 12.12.2016	–

2. Riigikogu organisatsioon: juhatus, komisjonid, fraktsioonid, ühendused

2.1. Riigikogu juhatus

2.1.1. Esimehe ja aseesimeeste valimised

Esimehe valimised				
	30.03.2015	24.03.2016	23.03.2017	22.03.2018
Hääletamisest osavõtnute arv	100	95	97	97
Kehtetute sedelite arv	1	4	24	8
Kandidaatidele antud hääle arv:				
Eiki Nestor	58*	53*	51* (vastu 22)	54*
Andres Herkel	41	–	–	–
Krista Aru	–	38	–	–
Henn Põlluaas	–	–	–	35

Aseesimeeste valimised						
	30.03.2015	24.03.2016	05.12.2016	23.03.2017	23.10.2017	22.03.2018
Hääletamisest osavõtnute arv	100	96	96	97	95	96
Kehtetute sedelite arv	0	11	3	16	1	10
Kandidaatidele antud hääle arv:						
Helir-Valdor Seeder	58*	49*	–	–	–	–
Jüri Ratas	42*	36*	–	–	–	–
Enn Eesmaa	–	–	50*	47*	52*	56*
Taavi Rõivas	–	–	43*	34*	–	–
Hanno Pevkur	–	–	–	–	33*	–
Krista Aru	–	–	–	–	9	–
Kalle Laanet	–	–	–	–	–	30*

* Osutus valituks

2.1.2. Riigikogu juhatuse otsused

Valdkond	Kooseis					XIII koosseis: aasta, istungjärk								
	IX	X	XI	XII	XIII	2015		2016		2017		2018		2019
						I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
1. Eelnõu menetlusse võtmine ning juhtivkomisjoni määramine	299	265	232	233	227	24	23	36	21	35	22	32	30	4
2. Eelnõule uue juhtivkomisjoni määramine	11	7	2	7	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0
3. Eelnõu tagastamine algatajale	5	4	3	1	7	0	0	1	1	3	0	1	1	0
4. Arupärimise tagastamine esitajale	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Eelnõule muudatusettepanekute esitamise tähtaja määramine	57	13	16	3	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0
6. Asendusliikmete määramine, Riigikogu liikmete volituste lõpetamine	14	50	26	40	53	5	5	2	12	7	3	11	4	4
7. Fraktsioonidele alatistes komisjonides kuuluvate kohtade määramine, fraktsiooni mittekuuluvate Riigikogu liikmete komisjonidesse määramine, komisjonide liikmete arvu määramine	10	28	19	24	42	5	2	8	8	0	6	3	10	0
8. Alaliste komisjonide koosseisude ja nende muudatuste kinnitamine	35	83	42	68	73	7	7	6	18	6	10	10	6	3
9. Fraktsioonide koosseisude ja nende muudatuste registreerimine	46	74	44	43	71	13	5	2	14	9	5	13	8	2
10. Seadusega reguleerimata protseduuriküsimuste otsustamine	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Kordade ja eeskirjade kehtestamine (normitehnika eeskiri, ajakirjanike akrediteerimise kord, teenistuslähete kord, tegevusalade ja töökohtade deklaratsiooni kehtestamine jmt)	4	6	7	18	9	0	3	2	0	1	2	0	1	0
12. Riigikogu esindamine	19	8	2	2	3	0	0	0	2	1	0	0	0	0
13. Välisläheted	1031	1354	1418	1080	1117	97	118	170	109	203	95	206	76	43

Valdkond	Kosseis					XIII kosseis: aasta, istungjärk									
	IX	X	XI	XII	XIII	2015		2016		2017		2018		2019	
						I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
14. Riigikogu liikmete ametihüvedega (transport, majutamine) seonduv ning tööga seotud kulud	7	3	5	0	3	0	1	2	0	0	0	0	0	0	
15. Puhkuseküsimused	9	49	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
16. Rahaliste vahendite eraldamine	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
17. Ekspertiise, konkursse, töögrupe jmt puudutavad otsused	5	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
18. Riigikogu Kantseleid puudutavad otsused (struktuur, kosseis, ametipalgad, töökorraldus jmt)	12	18	15	32	27	2	4	3	3	6	2	4	1	2	
19. Eelnõu dokumentide kättesaadavaks tegemise aja määramine	0	26	45	53	49	4	4	10	7	10	4	4	3	3	
20. ELi asjade edastamine komisjonidele seisukoha andmiseks	0	170	232	257	255	17	16	56	19	35	3	82	18	9	
21. Kollektiivsete pöördumiste menetlusse võtmine	–	–	–	5	39*	5	1	6	4	3	7	5	5	3	
Kokku	1576	2164	2112	1866	1979	179	190	305	219	319	160	371	163	73	
						369		524		479		534		73	

Märkused: Üks otsus võib sisaldada mitut samateemalist küsimust.

* Kollektiivsete pöördumiste menetlusse võtmise otsuste arv erineb kollektiivsete pöördumiste arvust, kuna 2018. aasta aprillis tegi juhatus ühel korral uue otsuse, et muuta pöördumist menetlevat komisjoni.

2.2. Riigikogu komisjonid

2.2.1. Alatised komisjonid

Alatiste komisjonide koosseisud kinnitati 09.04.2015 (v.a Euroopa Liidu asjade komisjoni koosseis, mis kinnitati 14.04.2015), esimehed ja aseesimehed 13.04.2015 (Euroopa Liidu asjade komisjonil 17.04.2015).

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
Euroopa Liidu asjade komisjon	
14.04.2015 (15 liiget)	Dmitri Dmitrijev (K) ← 06.03.2018
21.02.2019 (17 liiget)	Monika Haukanömm (EVA, –) → 13.12.2018
	Andres Herkel (EVA) ← 13.12.2018
Esimees:	Toomas Jürgenstein (SDE) ⇐ 16.06.2016
Kalle Palling (RE)	→ 24.11.2016
kuni 09.12.2016	Tiina Kangro (IRL/I, –) ⇐ 17.01.2017
Toomas Vitsut (K)	→ 14.06.2017
alates 09.12.2016	← 12.09.2017
Aseesimees:	Johannes Kert (RE)
Jaak Madison (EKRE)	Siret Kotka-Repinski (K) ← 14.09.2018
	Tarmo Kruusimäe (IRL/I) ⇐ 14.06.2017
Valimistulemused:	Viktoria Ladõnskaja-Kubits (I) ← 16.10.2018
17.04.2015:	Maris Lauri (RE) ⇒ 12.09.2016
Kalle Palling (RE) – 9 häält	Oudekki Loone (K) ← 28.01.2016
Jaak Madison (EKRE) – 6 häält	Jaak Madison (EKRE)
09.12.2016:	Marko Mihkelson (IRL, –) → 16.10.2018
Toomas Vitsut (K) – 8 häält	Marianne Mikko (SDE) ⇒ 14.09.2015
Jaak Madison (EKRE) – 4 häält	⇐ 16.09.2015
	Andrei Novikov (K) ⇒ 09.11.2017
	Liisa Oviir (SDE) ⇐ 24.11.2016
	⇒ 22.08.2018
	Eevi Paasmäe (K) ⇐ 23.08.2018
	→ 14.09.2018
	Kalle Palling (RE)
	Juhan Parts (IRL) ⇒ 15.12.2016
	Keit Pentus-Rosimannus (RE) ← 15.09.2016
	Barbi Põlvre (SDE) ← 23.08.2018
	⇒ 26.11.2018
	← 30.11.2018

← Kinnitamine komisjoni liikmeks.

→ Lahkumine komisjonist.

⇐ Komisjoni liikmeks kinnitamine seoses Riigikogu liikme volituste alguse või taastumisega.

⇒ Lahkumine Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

(–) Fraktsiooni mittekuuluv Riigikogu liige.

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
	Rein Ratas (K) → 24.11.2016 Mihkel Raud (SDE) ⇒ 15.06.2016 Martin Repinski (K) ⇒ 22.11.2016 ← 14.11.2017 ⇒ 27.06.2018 Taavi Rõivas (RE) ⇐ 24.11.2016 Andre Sepp (RE) ⇒ 23.11.2016 Aivar Sõerd (RE) → 06.03.2018 Tiit Terik (K) ⇐ 24.11.2016 Urve Tiidus (RE) ← 06.03.2018 Toomas Vitsut (K) → 28.01.2016 ← 24.11.2016
Keskonnakomisjon	
09.04.2015 (8 liiget) 21.02.2019 (8 liiget) Esimees: Rainer Vakra (SDE) Aseesimees: Rein Ratas (K) kuni 04.12.2016 Kalle Palling (RE) alates 06.12.2016 Valimistulemused: 13.04.2015: Rainer Vakra (SDE) – 5 häält Rein Ratas (K) – 3 häält 06.12.2016: Rainer Vakra (SDE) – 4 häält Kalle Palling (RE) – 3 häält	Yoko Alender (RE) ← 15.09.2016 kultuurikomisjonist → 24.11.2016 kultuurikomisjoni Deniss Boroditš (RE) → 15.09.2016 majanduskomisjoni Ivi Eenmaa (RE) ⇒ 15.07.2015 Peeter Ernits (K, –) ← 20.11.2017 põhiseaduskomisjonist → 14.09.2018 majanduskomisjoni Valeri Korb (K) Igor Kravtšenko (K) ⇐ 06.12.2016 → 20.11.2017 sotsiaalkomisjoni Andres Metsoja (IRL/I) Meelis Mälberg (RE) ← 28.07.2015 maaelukomisjonist Eevi Paasmäe (K) ← 14.09.2018 maaelukomisjonist Kalle Palling (RE) ← 24.11.2016 majanduskomisjonist Urve Palo (–) ⇐ 10.09.2018 Raivo Põldaru (EKRE) → 09.02.2016 sotsiaalkomisjoni Mati Raidma (RE) ⇒ 23.11.2016 Rein Ratas (K) ⇒ 04.12.2016 Terje Trei (RE) ← 24.11.2016 maaelukomisjonist Rainer Vakra (SDE)
Kultuurikomisjon	
09.04.2015 (11 liiget) 21.02.2019 (10 liiget) Esimees: Laine Randjärv (RE) kuni 06.12.2016	Yoko Alender (RE) → 15.09.2016 keskkonnakomisjoni ← 24.11.2016 keskkonnakomisjonist Krista Aru (EVA) Ivi Eenmaa (RE) ⇐ 07.02.2019 Toomas Jürgestein (SDE) ⇐ 16.06.2016 Tiina Kangro (–) ← 13.12.2018 sotsiaalkomisjonist

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
<p>Aadu Must (K) alates 06.12.2016</p> <p>Aseesimees: Aadu Must (K) kuni 06.12.2016 Laine Randjärv (RE) 06.12.2016–04.02.2019 Yoko Alender (RE) alates 11.02.2019</p> <p>Valimistulemused: 13.04.2015: Laine Randjärv (RE) – 6 häält Aadu Must (K) – 4 häält 06.12.2016: Aadu Must (K) – 5 häält Laine Randjärv (RE) – 4 häält 11.02.2019: Aadu Must (K) – 7 häält Yoko Alender (RE) – 2 häält</p>	<p>Viktoria Ladõnskaja-Kubits (IRL/I) Jaak Madison (EKRE) → 10.03.2016 põhiseaduskomisjoni Aadu Must (K) Kalle Muuli (IRL) → 16.06.2016 põhiseaduskomisjoni Jevgeni Ossinovski (SDE) ⇒ 14.09.2015 Eevi Paasmäe (K) ⇐ 24.11.2016 ⇒ 09.12.2016 Heljo Pikhof (SDE) ⇐ 24.11.2016 õiguskomisjonist Heidy Purga (RE) Laine Randjärv (RE) ⇒ 04.02.2019 Mihkel Raud (SDE) ⇐ 15.09.2015 majanduskomisjonist ⇒ 15.06.2016 ⇒ 22.11.2016 Mailis Reps (K) ⇒ 22.11.2016 Imre Sooäär (RE) ⇐ 15.09.2016 õiguskomisjonist ⇒ 23.11.2016 Märt Sults (K) → 24.11.2016 majanduskomisjoni Toomas Väinaste (K) ⇐ 12.12.2016 maaelukomisjonist</p>
Maaelukomisjon	
<p>09.04.2015 (11 liiget) 21.02.2019 (8 liiget)</p> <p>Esimees: Ivari Padar (SDE) kuni 05.12.2016 Helir-Valdor Seeder (IRL) 06.12.2016–14.06.2017 Aivar Kokk (IRL/I) alates 15.06.2017</p> <p>Aseesimees: Siret Kotka-Repinski (K) kuni 06.12.2016 Urmas Kruuse (RE) alates 06.12.2016</p>	<p>Peep Aru (RE) ⇐ 29.08.2016 ⇒ 23.11.2016 Maire Aunaste (IRL) ⇐ 25.11.2016 sotsiaalkomisjonist → 02.12.2016 sotsiaalkomisjoni Igor Gräzin (RE) ⇐ 28.07.2015 õiguskomisjonist ⇒ 04.09.2018 Aivar Kokk (IRL/I) ⇐ 14.06.2017 majanduskomisjonist Siret Kotka-Repinski (K) Urmas Kruuse (RE) ⇐ 24.11.2016 Heimar Lenk (K) Inara Luigas (SDE) ⇐ 05.12.2016 Lauri Luik (RE) → 26.07.2016 põhiseaduskomisjoni Kalle Muuli (IRL) ⇐ 02.12.2016 väliskomisjonist → 06.12.2016 väliskomisjoni Meelis Mälberg (RE) → 28.07.2015 keskkonnakomisjoni Eevi Paasmäe (K) ⇐ 23.08.2018 → 14.09.2018 keskkonnakomisjoni Ivari Padar (SDE) → 05.12.2016 põhiseaduskomisjoni</p>

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
<p>Valimistulemused: 13.04.2015: Ivari Padar (SDE) – 6 häält Siret Kotka-Repinski (K) – 5 häält 06.12.2016: Helir-Valdor Seeder (IRL) – 6 häält Urmas Kruuse (RE) – 4 häält 15.06.2017: Aivar Kokk (IRL) – 6 häält Urmas Kruuse (RE) – 4 häält</p>	<p>Martin Repinski (K) ⇒ 22.11.2016 ⇐ 12.12.2016 ⇒ 27.06.2018 Taavi Rõivas (RE) ⇐ 24.11.2016 ⇒ 05.12.2016, RK 2. aseesimees Helir-Valdor Seeder (IRL) ⇐ 06.12.2016, varem RK 1. aseesimees ⇒ 14.06.2017 rahanduskomisjoni Arno Sild (EKRE) Aivar Surva (RE) ⇐ 10.09.2018 Tanel Talve (SDE) ⇒ 18.09.2017 rahanduskomisjoni Artur Talvik (EVA, –) Terje Trei (RE) ⇒ 24.11.2016 keskkonnakomisjoni Einar Vallbaum (IRL) ⇒ 24.11.2016 rahanduskomisjoni Toomas Väinaste (K) ⇐ 24.11.2016 ⇒ 12.12.2016 kultuurikomisjoni</p>
Majanduskomisjon	
<p>09.04.2015 (10 liiget) 21.02.2019 (9 liiget)</p> <p>Esimees: Toomas Kivimägi (RE) kuni 05.12.2016 Aivar Kokk (IRL) 05.12.2016–14.06.2017 Sven Sester (IRL/I) alates 15.06.2017</p> <p>Aseesimees: Mihhail Korb (K) kuni 22.11.2016 Toomas Kivimägi (RE) alates 05.12.2016</p> <p>Valimistulemused: 13.04.2015: Toomas Kivimägi (RE) – 6 häält Mihhail Korb (K) – 4 häält 05.12.2016: Aivar Kokk (IRL) – 5 häält Toomas Kivimägi (RE) – 4 häält</p>	<p>Arto Aas (RE) ⇐ 22.08.2018 põhiseaduskomisjonist Deniss Boroditš (RE) ⇐ 15.09.2016 keskkonnakomisjonist ⇒ 31.07.2018 Peeter Ernits (–) ⇐ 14.09.2018 keskkonnakomisjonist Andres Herkel (EVA) ⇒ 15.10.2015 väliskomisjoni Kalev Kallo (K) ⇒ 26.04.2015 Siim Kiisler (IRL) ⇐ 16.06.2016 põhiseaduskomisjonist ⇒ 06.06.2017 põhiseaduskomisjoni Toomas Kivimägi (RE) Aivar Kokk (IRL) ⇐ 02.12.2016 sotsiaalkomisjonist ⇒ 14.06.2017 maaelukomisjoni Mihhail Korb (K) ⇒ 22.11.2016 Tarmo Kruusimäe (IRL/I) ⇐ 06.06.2017 Maris Lauri (RE) ⇒ 12.09.2016 Jaanus Marrandi (SDE) Kristen Michal (RE) ⇐ 24.11.2016 Andrei Novikov (K) ⇐ 27.04.2015 väliskomisjonist ⇒ 28.01.2016 õiguskomisjoni Kalle Palling (RE) ⇒ 24.11.2016 keskkonnakomisjoni Urve Palo (SDE) ⇐ 15.09.2015 ⇒ 22.11.2016 Raivo Põldaru (EKRE) ⇐ 24.11.2016 sotsiaalkomisjonist ⇒ 18.09.2018 sotsiaalkomisjoni</p>

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
15.06.2017: Sven Sester (IRL) – 5 häält Toomas Kivimägi (RE) – 4 häält	Mihkel Raud (SDE) → 15.09.2015 kultuurikomisjoni Erki Savisaar (K) Sven Sester (IRL/I) ⇐ 14.06.2017 Märt Sults (K) ⇐ 24.11.2016 kultuurikomisjonist Ken-Marti Vaher (IRL) → 24.11.2016 põhiseaduskomisjoni
Põhiseaduskomisjon	
09.04.2015 (8 liiget) 21.02.2019 (10 liiget) Esimees: Kalle Laanet (RE) kuni 12.12.2016 Ken-Marti Vaher (IRL) 12.12.2016–31.05.2017 Siim Kiisler (IRL) 08.–12.06.2017 Marko Pomerants (IRL/I) alates 15.06.2017 Aseesimees: Jüri Adams (EVA) Valimistulemused: 13.04.2015: Kalle Laanet (RE) – 5 häält Jüri Adams (EVA) – 3 häält 12.12.2016: Ken-Marti Vaher (IRL) – 6 häält Jüri Adams (EVA) – 4 häält 08.06.2017: I voor: Siim Kiisler (IRL) – 5 häält Jüri Adams (EVA) – 5 häält II voor: Siim Kiisler (IRL) – 6 häält Jüri Adams (EVA) – 4 häält 15.06.2017: Marko Pomerants (IRL) – 5 häält Jüri Adams (EVA) – 3 häält	Arto Aas (RE) ⇐ 24.11.2016 → 22.08.2018 majanduskomisjoni Jüri Adams (EVA) Andres Anvelt (SDE) ⇒ 22.11.2016 Peep Aru (RE) ⇐ 22.08.2018 õiguskomisjonist Peeter Ernits (K) ⇐ 18.08.2015 → 20.11.2017 keskkonnakomisjoni Helmut Hallemaa (K) ⇐ 24.11.2016 Siim Kiisler (IRL) ⇐ 10.03.2016 rahanduskomisjonist → 16.06.2016 majanduskomisjoni ⇐ 06.06.2017 majanduskomisjonist ⇒ 12.06.2017 Mihhail Korb (K) ⇐ 20.11.2017 väliskomisjonist Martin Kukk (RE) ⇒ 06.07.2016 Kalle Laanet (RE) → 22.03.2018, RK 2. aseesimees Lauri Luik (RE) ⇐ 26.07.2016 maaelukomisjonist Jaak Madison (EKRE) ⇐ 10.03.2016 kultuurikomisjonist Kalle Muuli (IRL) ⇐ 16.06.2016 kultuurikomisjonist → 24.11.2016 väliskomisjoni Andrei Novikov (K) ⇐ 21.11.2016 õiguskomisjonist → 24.11.2016 riigikaitsekomisjoni Mart Nutt (IRL/I) → 06.12.2017 rahanduskomisjoni ⇐ 14.12.2017 rahanduskomisjonist → 16.10.2018 väliskomisjoni Jevgeni Ossinovski (SDE) ⇐ 03.05.2018 Anneli Ott (K) ⇐ 19.11.2015 → 16.06.2017 riigikaitsekomisjoni Ivari Padar (SDE) ⇐ 05.12.2016 maaelukomisjonist ⇒ 07.11.2017 Hanno Pevkur (RE) ⇐ 22.03.2018, varem RK 2. aseesimees Marko Pomerants (IRL/I) ⇐ 14.06.2017 Rein Randver (SDE) ⇐ 08.11.2017 ⇒ 02.05.2018

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
	Andre Sepp (RE) ⇒ 23.11.2016 Mihhail Stalnuhhin (K) → 21.11.2016 rahanduskomisjoni Tiit Terik (K) ← 16.06.2017 riigikaitsekomisjonist Priit Toobal (K) ⇒ 18.11.2015 Ken-Marti Vaher (IRL) ← 24.11.2016 majanduskomisjonist ⇒ 31.05.2017 Hardi Volmer (SDE) ⇐ 24.11.2016 → 05.12.2016 õiguskomisjoni
Rahanduskomisjon	
09.04.2015 (12 liiget) 21.02.2019 (11 liiget) Esimees: Remo Holsmer (RE) kuni 22.11.2016 Mihhail Stalnuhhin (K) alates 22.11.2016 Aseesimees: Tarmo Tamm (K) kuni 22.11.2016 Remo Holsmer (RE) 22.11.2016 – 06.05.2018 Taavi Rõivas (RE) alates 07.05.2018 Valimistulemused: 13.04.2015: Remo Holsmer (RE) – 7 häält Tarmo Tamm (K) – 5 häält 22.11.2016: Mihhail Stalnuhhin (K) – 6 häält Remo Holsmer (RE) – 5 häält 07.05.2018: Mihhail Stalnuhhin (K) – 6 häält Taavi Rõivas (RE) – 5 häält	Jaak Aaviksoo (IRL) ⇒ 31.08.2015 Andres Ammas (EVA) ⇒ 04.04.2018 Dmitri Dmitrijev (K) ← 20.11.2017 sotsiaalkomisjonist Martin Helme (EKRE) Remo Holsmer (RE) ⇒ 06.05.2018 Siim Kiisler (IRL) ⇐ 14.09.2015 → 10.03.2016 põhiseaduskomisjoni Kalev Kotkas (SDE) ⇐ 16.09.2015 ⇒ 23.11.2016 Kalvi Kõva (SDE) Jürgen Ligi (RE) ⇐ 24.11.2016 Enn Meri (EVA) ⇐ 09.04.2018 Andrei Novikov (K) ← 08.12.2016 riigikaitsekomisjonist ⇒ 09.11.2017 Mart Nutt (IRL) ← 06.12.2017 põhiseaduskomisjonist → 14.12.2017 põhiseaduskomisjoni ← 07.05.2018 õiguskomisjonist Taavi Rõivas (RE) Kersti Sarapuu (K) Helir-Valdor Seeder (IRL) ← 14.06.2017 maaelukomisjonist → 18.09.2017 riigikaitsekomisjoni Priit Sibul (IRL/I) Kadri Simson (K) → 21.11.2016 riigikaitsekomisjoni Mihhail Stalnuhhin (K) ← 21.11.2016 põhiseaduskomisjonist Aivar Sõerd (RE) Tanel Talve (SDE) ← 18.09.2017 maaelukomisjonist Tarmo Tamm (K) → 08.12.2016 riigikaitsekomisjoni Urve Tiidus (RE) → 24.11.2016 õiguskomisjoni Margus Tsahkna (–) ← 18.09.2017 riigikaitsekomisjonist → 14.12.2017 riigikaitsekomisjoni Einar Vallbaum (IRL) ← 24.11.2016 maaelukomisjonist ⇒ 12.06.2017 Hardi Volmer (SDE) → 14.09.2015

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
Riigikaitsekomisjon	
09.04.2015 (9 liiget) 21.02.2019 (11 liiget)	Hannes Hanso (SDE) ← 24.11.2016 Mart Helme (EKRE)
Esimees:	Olga Ivanova (K) ← 11.09.2017 õiguskomisjonist
Marko Mihkelson (IRL)	→ 20.11.2017 õiguskomisjoni
kuni 22.11.2016	← 27.04.2015
Hannes Hanso (SDE)	→ 21.11.2016 õiguskomisjoni
alates 24.11.2016	Johannes Kert (RE)
Aseesimees:	Ants Laaneots (RE)
Mart Helme (EKRE)	Lauri Laasi (K) ⇒ 20.11.2015
	Oudekki Loone (K) ← 26.11.2015
	→ 20.11.2017 väliskomisjoni
Valimistulemused:	Ain Lutsepp (EVA)
13.04.2015:	Marko Mihkelson (IRL) → 22.11.2016 väliskomisjoni
Marko Mihkelson (IRL) – 5 häält	Marianne Mikko (SDE) ⇒ 14.09.2015
Mart Helme (EKRE) – 4 häält	← 16.09.2015
24.11.2016:	Madis Milling (RE)
Hannes Hanso (SDE) – 8 häält	Kalle Muuli (IRL) ← 19.12.2016 väliskomisjonist
Mart Helme (EKRE) – 3 häält	→ 12.06.2017
	Andrei Novikov (K) ← 24.11.2016 põhiseaduskomisjonist
	→ 08.12.2016 rahanduskomisjoni
	Anneli Ott (K) ← 16.06.2017 põhiseaduskomisjonist
	Juhan Parts (IRL) ← 22.11.2016 väliskomisjonist
	⇒ 15.12.2016
	Toomas Paur (K) ← 12.12.2016
	→ 11.09.2017 õiguskomisjoni
	← 20.11.2017 õiguskomisjonist
	→ 23.08.2018 õiguskomisjoni
	Helir-Valdor Seeder (IRL/I) ← 18.09.2017 rahanduskomisjonist
	Kadri Simson (K) ← 21.11.2016 rahanduskomisjonist
	⇒ 22.11.2016
	Tarmo Tamm (K) ← 08.12.2016 rahanduskomisjonist
	⇒ 09.12.2016
	Karin Tammemägi (K) ← 20.11.2017
	Tiit Terik (K) ← 24.11.2016
	→ 16.06.2017 põhiseaduskomisjoni
	Margus Tsahkna (IRL, –) ← 14.06.2017
	→ 18.09.2017 rahanduskomisjoni
	← 14.12.2017 rahanduskomisjonist
	Vladimir Velman (K) → 27.04.2015 väliskomisjoni

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
Sotsiaalkomisjon	
<p>09.04.2015 (10 liiget) 21.02.2019 (10 liiget)</p> <p>Esimees: Aivar Kokk (IRL) kuni 02.12.2016 Helmen Kütt (SDE) alates 05.12.2016</p> <p>Aseesimees: Monika Haukanõmm (EVA, –)</p> <p>Valimistulemused: 13.04.2015: Aivar Kokk (IRL) – 5 häält Monika Haukanõmm (EVA) – 3 häält 05.12.2016: Helmen Kütt (SDE) – 5 häält Monika Haukanõmm (EVA) – 4 häält</p>	<p>Maire Aunaste (IRL/I) → 25.11.2016 maaelukomisjoni ← 02.12.2016 maaelukomisjonist → 19.12.2016 väliskomisjoni ← 16.10.2018 väliskomisjonist → 20.11.2017 rahanduskomisjoni</p> <p>Dmitri Dmitrijev (K) Monika Haukanõmm (EVA, –) Jüri Jaanson (RE) Tiina Kangro (IRL/I, –) ⇐ 19.12.2016 → 13.12.2018 kultuurikomisjoni</p> <p>Liina Kersna (RE) Aivar Kokk (IRL) → 02.12.2016 majanduskomisjoni Igor Kravtšenko (K) ← 20.11.2017 keskkonnakomisjonist ⇒ 12.09.2018 ⇐ 17.09.2018</p> <p>Helmen Kütt (SDE) Maris Lauri (RE) ⇐ 24.11.2016 Raivo Põldaru (EKRE) ← 09.02.2016 keskkonnakomisjonist → 24.11.2016 majanduskomisjoni ← 18.09.2018 majanduskomisjonist ⇒ 23.11.2016</p> <p>Vilja Toomast (RE) Marika Tuus-Laul (K) Viktor Vassiljev (K)</p>
Väliskomisjon	
<p>09.04.2015 (8 liiget) 21.02.2019 (10 liiget)</p> <p>Esimees: Hannes Hanso (SDE) kuni 14.09.2015 Sven Mikser (SDE) 15.09.2015–22.11.2016 Marko Mihkelson (IRL, –) alates 24.11.2016</p> <p>Aseesimees: Enn Eesmaa (K) kuni 24.11.2016 Keit Pentus-Rosimannus (RE) alates 24.11.2016</p>	<p>Maire Aunaste (IRL/I) ← 19.12.2016 sotsiaalkomisjonist → 16.10.2018 sotsiaalkomisjoni → 05.12.2016, RK 1. aseesimees ⇒ 14.09.2015 ← 15.10.2015 majanduskomisjonist ⇐ 16.06.2017 → 20.11.2017 põhiseaduskomisjoni ⇒ 13.06.2018 ← 20.11.2017 riigikaitsekomisjonist ← 22.11.2016 riigikaitsekomisjonist ⇐ 15.09.2015 ⇒ 22.11.2016 ← 24.11.2016 põhiseaduskomisjonist → 02.12.2016 maaelukomisjoni ← 06.12.2016 maaelukomisjonist → 19.12.2016 riigikaitsekomisjonist</p> <p>Enn Eesmaa (K) Hannes Hanso (SDE) Andres Herkel (EVA) Mihhail Korb (K) Eerik-Niiles Kross (RE) Oudekki Loone (K) Marko Mihkelson (IRL, –) Sven Mikser (SDE) Kalle Muuli (IRL)</p>

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)
<p>Valimistulemused: 13.04.2015: Hannes Hanso (SDE) – 4 häält Enn Eesmaa (K) – 3 häält 15.09.2015: Sven Mikser (SDE) – 5 häält Enn Eesmaa (K) – 3 häält 24.11.2016: Marko Mihkelson (IRL) – 6 häält Keit Pentus-Rosimannus (RE) – 5 häält</p>	<p>Andrei Novikov (K) → 27.04.2015 majanduskomisjoni Mart Nutt (I) ← 16.10.2018 põhiseaduskomisjonist Liisa Oviir (SDE) ⇐ 24.11.2016 → 29.03.2017 õiguskomisjoni Juhan Parts (IRL) → 22.11.2016 riigikaitsekomisjoni Keit Pentus-Rosimannus (RE) ⇐ 28.07.2015 Barbi Pilvre (SDE) ← 29.03.2017 õiguskomisjonist ⇒ 26.11.2018 ⇐ 30.11.2018 Henn Põlluas (EKRE) Valdo Randpere (RE) → 28.07.2015 õiguskomisjoni ← 05.07.2018 õiguskomisjonist Anne Sulling (RE) Marko Šorin (K) ⇐ 24.11.2016 ⇒ 12.06.2017 Vladimir Velman (K) ← 27.04.2015 riigikaitsekomisjonist</p>
Õiguskomisjon	
<p>09.04.2015 (10 liiget) 21.02.2019 (11 liiget)</p> <p>Esimees: Heljo Pikhof (SDE) kuni 24.11.2016 Jaanus Karilaid (K) alates 05.12.2016</p> <p>Aseesimees: Uno Kaskpeit (EKRE)</p> <p>Valimistulemused: 13.04.2015: Heljo Pikhof (SDE) – 5 häält Uno Kaskpeit (EKRE) – 4 häält 05.12.2016: Jaanus Karilaid (K) – 6 häält Uno Kaskpeit (EKRE) – 5 häält</p>	<p>Raivo Aeg (IRL/I) Peep Aru (RE) ⇐ 07.05.2018 → 22.08.2018 põhiseaduskomisjoni → 28.07.2015 maaelukomisjoni Igor Gräzin (RE) → 11.09.2017 riigikaitsekomisjoni Olga Ivanova (K, –) ← 20.11.2017 riigikaitsekomisjonist ← 21.11.2016 riigikaitsekomisjonist Jaanus Karilaid (K) Uno Kaskpeit (EKRE) ⇒ 23.11.2016 Kristjan Kõljalg (RE) ⇒ 10.01.2019 Külli Kõbarsepp (EVA) ⇐ 15.09.2016 Rait Maruste (RE) ⇒ 23.11.2016 ⇒ 23.11.2016 Andrei Novikov (K) ← 28.01.2016 majanduskomisjonist → 21.11.2016 põhiseaduskomisjoni Liisa Oviir (SDE) ← 29.03.2017 väliskomisjonist ⇒ 22.08.2018 Toomas Paur (K) ← 11.09.2017 riigikaitsekomisjonist → 20.11.2017 riigikaitsekomisjoni ← 23.08.2018 riigikaitsekomisjonist Hanno Pevkur (RE) ⇐ 24.11.2016 → 23.10.2017, RK 2. aseesimees Heljo Pikhof (SDE) → 24.11.2016 kultuurikomisjoni</p>

2.2.2. Muud komisjonid

Komisjoni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon		
07.05.2015	Arto Aas (RE)	← 13.12.2016 → 16.03.2017
Esimees: Ken-Marti Vaher (IRL) kuni 13.12.2016 Raivo Aeg (IRL/I) alates 15.12.2016	Raivo Aeg (IRL/I) Krista Aru (EVA) Peep Aru (RE)	← 13.12.2016 ← 28.09.2016 ⇒ 23.11.2016
Aseesimees: Erki Savisaar (K) kuni 15.12.2016 Arto Aas (RE) 15.12.2016–16.03.2017 Kalle Laanet (RE) 20.03.2017–18.04.2018 Hanno Pevkur (RE) alates 30.04.2018	Toomas Jürgenstein (SDE) Uno Kaskpeit (EKRE) Kalev Kotkas (SDE) Martin Kukk (RE) Kalle Laanet (RE) Hanno Pevkur (RE) Erki Savisaar (K) Ken-Marti Vaher (IRL) Hardi Volmer (SDE)	← 13.12.2016 ← 02.10.2015 ⇒ 23.11.2016 ⇒ 06.07.2016 ← 16.03.2017 → 18.04.2018 ← 18.04.2018 → 13.12.2016 ⇒ 14.09.2015
Valimistulemused: 11.05.2015: Ken-Marti Vaher (IRL) – 3 häält Erki Savisaar (K) – 2 häält 1 sedel kehtetu 15.12.2016: Raivo Aeg (IRL) – 4 häält Arto Aas (RE) – 2 häält 20.03.2017: Raivo Aeg (IRL) – 3 häält Kalle Laanet (RE) – 2 häält 1 sedel kehtetu 30.04.2018: Raivo Aeg (IRL) – 3 häält Hanno Pevkur (RE) – 2 häält		Komisjon täidab julgeolekuasutuste seaduse §-s 36, kriminaalmenetluse seadustiku § 126 ¹⁵ lõikes 2 ning Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse §-s 11, elektroonilise side seaduse § 113 lõikes 8 sätestatud ning muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

← Kinnitamine komisjoni liikmeks.

→ Lahkumine komisjonist.

⇒ Lahkumine Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

(–) Fraktsiooni mittekuuluv Riigikogu liige.

Komisjoni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Korruptsioonivastane erikomisjon		
<p>07.05.2015</p> <p>Esimees: Artur Talvik (EVA, –) kuni 06.06.2017, alates 13.06.2018 Andres Herkel (EVA) 12.06.2017–12.06.2018</p> <p>Aseesimees: Raivo Aeg (IRL) kuni 15.12.2016 Anneli Ott (K) alates 19.12.2016</p> <p>Valimistulemused: 11.05.2015: I voor: Raivo Aeg (IRL) – 3 häält Artur Talvik (EVA) – 3 häält II voor: Artur Talvik (EVA) – 3 häält Raivo Aeg (IRL) – 2 häält 1 sedel kehtetu 19.12.2016: Artur Talvik (EVA) – 3 häält Anneli Ott (K) – 2 häält 1 sedel kehtetu 12.06.2017: Andres Herkel (EVA) – 3 häält Anneli Ott (K) – 2 häält 13.06.2018: Artur Talvik (EVA) – 4 häält Anneli Ott (K) – 1 hääl 1 sedel kehtetu</p>	<p>Raivo Aeg (IRL) → 15.12.2016 Mart Helme (EKRE) ← 15.12.2016 Andres Herkel (EVA) ← 06.06.2017 → 12.06.2018 Jaanus Karilaid (K) → 15.12.2016 Ants Laaneots (RE) Jaanus Marrandi (SDE) Kalle Muuli (IRL) ← 15.12.2016 → 12.06.2017 Mart Nutt (IRL/I) ← 26.09.2017 Anneli Ott (K) ← 15.12.2016 Raivo Põldaru (EKRE) → 15.12.2016 Artur Talvik (EVA, –) → 06.06.2017 ← 12.06.2018</p>	<p>Komisjon täidab korruptsioonivastase seaduse §-s 9 sätestatud ülesandeid. Komisjon teostab parlamentaarset järelevalvet korruptsioonivastaste meetmete rakendamise üle, arutab omal algatusel KVS-i § 13 lõikes 1 nimetatud ametiisikute võimalikke korruptsioonijuhtumeid ja annab nende kohta hinnanguid, teostab järelevalvet Riigikogu liikmete tegevuspiirangutest kinnipidamise üle, kontrollib oma pädevuse piires huvide deklaratsioone, teavitab Riigikogu ja avalikkust oma korruptsioonivastase tegevuse tulemustest ning täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.</p>

Komisjoni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Riigieelarve kontrolli erikomisjon		
<p>07.05.2015</p> <p>Esimees: Mihhail Stalnuhhin (K) kuni 14.12.2016 Jürgen Ligi (RE) 14.12.2016–14.11.2017 Aivar Sõerd (RE) alates 15.11.2017</p> <p>Aseesimees: Jaak Aaviksoo (IRL) kuni 31.08.2015 Andres Metsoja (IRL)* 14.09.2015–14.12.2016 Olga Ivanova (K, –) alates 14.12.2016</p> <p>Valimistulemused: 11.05.2015: Mihhail Stalnuhhin (K) – 3 häält Jaak Aaviksoo (IRL) – 2 häält 1 sedel kehtetu 14.09.2015: Mihhail Stalnuhhin (K) – 4 häält Andres Metsoja (IRL) – 1 hääl 1 sedel kehtetu 14.12.2016: Jürgen Ligi (RE) – 4 häält Olga Ivanova (K) – 2 häält 15.11.2017: Aivar Sõerd (RE) – 3 häält Olga Ivanova (K) – 1 hääl 1 sedel kehtetu</p>	<p>Jaak Aaviksoo (IRL) ⇒ 31.08.2015 Andres Ammas (EVA) ⇒ 04.04.2018 Olga Ivanova (K, –) ← 14.12.2016 Kristjan Kõljalg (RE) ⇒ 23.11.2016 Jürgen Ligi (RE) ← 14.12.2016 → 14.11.2017 Inara Luigas (SDE) ← 14.11.2017 Enn Meri (EVA) ← 02.05.2018 Andres Metsoja (IRL/I) ← 24.09.2015 Henn Põlluaas (EKRE) Mihhail Stalnuhhin (K) → 14.12.2016 Aivar Sõerd (RE) ← 14.11.2017 Tanel Talve (SDE) → 14.11.2017</p>	<p>Tulenevalt Riigikontrolli seaduse §-st 52 täidab komisjon alljärgnevaid ülesandeid:</p> <p>1) riigi majandusaasta koondaruande ja selle kontrolliaruande läbivaatamine; 2) avaliku sektori auditeerimise küsimuste läbivaatamine; 3) Riigikontrolli kontrolliaruannete ja ülevaadete ning riigikontrolöri tõstatatud oluliste küsimuste arutamine; 4) Riigikontrolli teavitamine probleemidest, mis jõuavad komisjoni liikmeteni ameti- ja eraisikutega suhtlemisel; 5) Riigikontrolli informatsiooni alusel tema tegevuse takistamise juhtude kohta seisukoha võtmine.</p>

* Valiti aseesimeheks komisjoni asendusliikmena

Komisjoni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks		
<p>14.02.2017</p> <p>Esimees: Siret Kotka-Repinski (K)</p> <p>Aseesimees: Raivo Põldaru (EKRE)</p> <p>Valimistulemused: 20.02.2017: Siret Kotka-Repinski (K) – 3 häält Raivo Põldaru (EKRE) – 2 häält Monika Haukanõmm (EVA) – 1 hääl</p>	<p>Jüri Adams (EVA) ← 04.12.2018</p> <p>Yoko Alender (RE)</p> <p>Maire Aunaste (IRL/I) ← 26.09.2017 → 06.11.2018</p> <p>Monika Haukanõmm (EVA, –) → 04.12.2018</p> <p>Siret Kotka-Repinski (K)</p> <p>Heljo Pikhof (SDE)</p> <p>Raivo Põldaru (EKRE)</p> <p>Helir-Valdor Seeder → 26.09.2017 (IRL/I) ← 06.11.2018</p>	<p>Meetmete analüüsimine ja olukorra parandamiseks ettepanekute tegemine:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimiseks; 2) rahvastiku valdkonna arengukavade, riiklike poliitikate põhialuste, valitsemis-ala arengukavade ja programmide praeguse seisu tundmaõppimiseks; 3) teiste riikide rahvastikupoliitika ja kogemuste uurimiseks; 4) rahaliste vahendite planeerimisest ja kasutamisest ülevaate saamiseks; 5) vajaduse korral seadusemuudatuste algatamiseks; 6) elluviidavate tegevuste mõju ja nende jätkusuutlikkuse hindamiseks. <p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi üldeesmärgi „Eesti rahvaarvu suurendamine“ täitmiseks vajalike tegevuste seire ning rahvastikupoliitikaga seotud huvigruppidega kohtumine ja nende kaasamine.</p>
Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks		
<p>14.02.2017</p> <p>Esimees: Ivari Padar (SDE) kuni 07.11.2017 Tanel Talve (SDE) alates 20.11.2017</p> <p>Aseesimees: Arto Aas (RE)</p> <p>Valimistulemused: 20.02.2017: Ivari Padar (SDE) – 3 häält Arto Aas (RE) 1 hääl 2 kehtetut sedelit</p>	<p>Arto Aas (RE)</p> <p>Helmut Hallemaa (K)</p> <p>Aivar Kokk (IRL/I)</p> <p>Külliki Kübarsepp (EVA) ⇒ 10.01.2019</p> <p>Ivari Padar (SDE) ⇒ 07.11.2017</p> <p>Arno Sild (EKRE)</p> <p>Tanel Talve (SDE) ← 14.11.2017</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) haldusreformi elluviimise ja regionaalhalduse ümberkorraldamise ning neile seatud eesmärkide saavutamise jälgimine ja analüüsimine; 2) ettepanekute tegemine avaliku võimu ümberkorraldamiseks ja selle täidetavate ülesannete ülevaatamine; 3) avaliku võimu ümberkorraldamise eesmärgil elluviidavate tegevuste mõju ja jätkusuutlikkuse hindamine; 4) ettepanekute tegemine Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele ning vajaduse korral seadusemuudatuste algatamine.

Komisjoni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimees, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
20.11.2017: Tanel Talve (SDE) – 3 häält Arto Aas (RE) 2 häält 1 kehtetu sedel		
Uurimiskomisjon võimalike korruptsiooniriskide tuvastamiseks aktsiaseltsis Tallinna Sadam		
29.10.2015–14.06.2016 Esimees: Artur Talvik (EVA) Aseesimees: Andres Anvelt (SDE) Valimistulemused: 29.10.2015 Artur Talvik (EVA) – 3 häält Andres Anvelt (SDE) – 2 häält	Andres Anvelt (SDE) Jaanus Karilaid (K) Siim Kiisler (IRL) Henn Põlluaas (EKRE) Valdo Randpere (RE) Artur Talvik (EVA)	ASi Tallinna Sadam juhtimise ja järelevalve korralduse ning pettuste ja korruptsiooni ennetamise tõhususe kontrollimine. Riigi äriühingute juhtimise ja järelevalve korralduses puuduste tuvastamisel lõpparuandes Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele asjakohaste ettepanekute esitamine.

2.2.3. Muude komisjonide moodustamise katsed

Nimetus	Esitajad, eelnõu esitamise kuupäev	Otsuse- eelnõu number	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad. Tagasilükkamise aeg, hääletamis- tulemus
Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine soolise võrdõiguslikkuse probleemide läbi- töötamiseks	Yoko Alender, Andres Anvelt, Maire Aunaste, Deniss Boroditš, Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Peeter Ernits, Igor Gräzin, Monika Haukanõmm, Mart Helme, Martin Helme, Jaanus Karilaid, Uno Kaskpeit, Liina Kersna, Johannes Kert, Mihhail Korb, Siret Kotka-Repinski, Kalev Kotkas, Eerik-Niiles Kross, Helmen Kütt, Ants Laaneots, Lauri Laasi, Lauri Luik, Jaak Madison, Jaanus Marrandi, Marianne Mikko, Sven Mikser, Madis Milling, Eiki Nestor, Kalle Palling, Urve Palo, Heljo Pikhof, Heidy Purga, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Mati Raidma, Rein Ratas, Mihkel Raud, Mailis Reps, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Andre Sepp, Arno Sild, Kadri Simson, Mark Soosaar, Imre Sooäär, Märt Sults, Tanel Talve, Artur Talvik, Terje Trei, Marika Tuus-Laul, Rainer Vakra, Toomas Vitsut 13.10.2015	107 OE	10.11.2015 Langes koos- seisu volituste lõppedes menet- lusest välja
Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine Eesti narkopoliitika ja HIV ennetustegevuse analüüsimiseks ning ennetustegevuse tõhustamiseks	Raivo Aeg, Yoko Alender, Andres Ammas, Andres Anvelt, Krista Aru, Maire Aunaste, Deniss Boroditš, Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Peeter Ernits, Igor Gräzin, Monika Haukanõmm, Mart Helme, Martin Helme, Remo Holsmer, Jaanus Karilaid, Uno Kaskpeit, Liina Kersna, Johannes Kert, Toomas Kivimägi, Mihhail Korb, Valeri Korb, Eerik-Niiles Kross, Kristjan Kõljalg, Helmen Kütt, Ants Laaneots, Kalle Laanet, Maris Lauri, Lauri Luik, Ain Lutsepp, Jaak Madison, Sven Mikser, Madis Milling, Meelis Mälberg, Andrei Novikov, Kalle Palling, Urve Palo, Heidy Purga, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Mati Raidma, Laine Randjärv, Mihkel Raud, Kersti Sarapuu, Andre Sepp, Arno Sild, Mark Soosaar, Imre Sooäär, Mihhail Stalnuhhin, Anne Sulling, Aivar Sõerd, Artur Talvik, Vilja Toomast, Terje Trei, Marika Tuus-Laul, Rainer Vakra, Viktor Vassiljev 28.10.2015	122 OE	24., 25.11.2015 Langes koos- seisu volituste lõppedes menet- lusest välja
Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine rahvastiku vähenemisega seotud probleemide läbitöötamiseks	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, Eesti Reformierakonna fraktsioon 23.11.2016	343 OE	22.02.2017 (35-6-2)

2.3. Riigikogu fraktsioonid

Fraktsioonid registreeriti Riigikogu juhatusel otsustega 30.03.2015, v.a Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon (registreeriti 02.04.2015).

Fraktsiooni nimetus, esimees, aseesimehed	Liikmed
Eesti Keskerakonna fraktsioon (K)	
26 liiget (30.03.2015) * 25 liiget (21.02.2019)	Dmitri Dmitrijev Enn Eesmaa Peeter Ernits
Esimees:	← 18.08.2015 → 11.09.2018, edasi fraktsiooni mittekuuluv
Kadri Simson kuni 22.11.2016	← 23.11.2016 → 22.08.2018, edasi fraktsiooni mittekuuluv
Tarmo Tamm 22.11.–09.12.2016	⇒ 26.04.2015 volitused lõppenud
Kersti Sarapuu alates 12.12.2016	← 27.04.2015 ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (riigihalduse minister) ← 15.06.2017 volitused taastunud
Aseesimehed:	Valeri Korb
Valeri Korb	Siret Kotka-Repinski
Mailis Reps kuni 22.11.2016	Igor Kravtšenko ← 06.12.2016 ⇒ 12.09.2018 volitused lõppenud ← 14.09.2018
Erki Savisaar alates 22.11.2016	Lauri Laasi ⇒ 20.11.2015 volitused lõppenud Heimar Lenk Oudekki Loone ← 26.11.2015 Aadu Must Andrei Novikov ⇒ 09.11.2017 volitused lõppenud Anneli Ott ← 19.11.2015 Eevi Paasmäe ← 23.11.2016 ⇒ 09.12.2016 volitused lõppenud ← 29.06.2018 Toomas Paur ← 12.12.2016 Jüri Ratas ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (peaminister) Rein Ratas ⇒ 04.12.2016 volitused peatunud Martin Repinski ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (maaeluminister) ← 12.12.2016 volitused taastunud ⇒ 27.06.2018 volitused lõppenud

→ Fraktsioonist lahkumine.

← Fraktsiooni liikmeks registreerimine seoses Riigikogu liikme volituste alguse või taastumisega.

⇒ Fraktsioonist lahkumine Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

* Edgar Savisaar ei registreeritud fraktsiooni, sest ta ei andnud ametivannet ega asunud täitma Riigikogu liikme ülesandeid.

Fraktsiooni nimetus, esimees, aseesimehed	Liikmed
	Mailis Reps ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (haridus- ja teadusminister)
	Kersti Sarapuu
	Erki Savisaar
	Kadri Simson ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (majandus- ja taristuminister)
	Mihhail Stalnuhhin
	Märt Sults
	Marko Šorin ⇐ 24.11.2016
	⇒ 12.06.2017 volitused lõppenud
	Tarmo Tamm ⇒ 09.12.2016 volitused peatunud (maaeluminister)
	Karin Tammemägi ⇐ 14.11.2017
	Tiit Terik ⇐ 23.11.2016
	Priit Toobal ⇒ 18.11.2015 volitused lõppenud
	Marika Tuus-Laul
	Viktor Vassiljev
	Vladimir Velman
	Toomas Vitsut
	Toomas Väinaste ⇐ 23.11.2016

Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon (EKRE)

7 liiget (30.03.2015)	Mart Helme
7 liiget (21.02.2019)	Martin Helme
	Uno Kaskpeit
Esimees:	Jaak Madison
Martin Helme	Raivo Põldaru
Aseesimees:	Henn Põlluaas
Henn Põlluaas	Arno Sild

Eesti Reformierakonna fraktsioon (RE)

30 liiget (30.03.2015)	Arto Aas ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (riigihalduse minister)
30 liiget (21.02.2019)	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
	Yoko Alender
	Peep Aru ⇐ 29.08.2016
	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
	⇐ 07.05.2018
Esimees:	Deniss Boroditš ⇒ 31.07.2018 volitused lõppenud
Kristen Michal	Ivi Eenmaa ⇐ 09.04.2015
kuni 08.04.2015,	⇒ 15.07.2015 volitused lõppenud
05.12.2016–09.01.2017	⇐ 07.02.2019
Urve Tiidus	
09.04.2015–05.12.2016	Igor Gräzin ⇒ 04.09.2018 volitused lõppenud
Hanno Pevkur	Remo Holsmer ⇒ 06.05.2018 volitused lõppenud
09.01.–23.10.2017	
Jürgen Ligi	Jüri Jaanson
alates 24.10.2017	Liina Kersna

RIIGIKOGU ORGANISATSIOON: JUHATUS, KOMISJONID, FRAKTSIOONID, ÜHENDUSED

Fraktsiooni nimetus, esimees, aseesimehed	Liikmed
Aseesimehed:	Johannes Kert
Remo Holsmer	Toomas Kivimägi
kuni 09.04.2015	Eerik-Niiles Kross ⇒ 13.06.2018 volitused lõppenud
Martin Kukk	Urmas Kruuse ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (maaeluminister)
09.04.2015–06.07.2016	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
Valdo Randpere	Martin Kukk ⇒ 06.07.2016 volitused lõppenud
09.04.2015–05.12.2016	Kristjan Kõljalg ⇐ 09.04.2015
Meelis Mälberg	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
15.09.–05.12.2016	Ants Laaneots
Maris Lauri	Kalle Laanet
alates 05.12.2016	Maris Lauri ⇒ 12.09.2016 volitused peatunud (haridus- ja teadusminister)
Hanno Pevkur	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
05.12.2016–09.01.2017	Jürgen Ligi ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (haridus- ja teadusminister)
Lauri Luik	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
19.01.2017–11.09.2018	Lauri Luik
Kristen Michal	Rait Maruste ⇐ 13.09.2016
alates 11.09.2018	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
	Kristen Michal ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (majandus- ja taristuminister)
	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
	Madis Milling
	Meelis Mälberg ⇐ 09.04.2015
	Kalle Palling
	Keit ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (välisminister)
	Pentus-Rosimannus ⇐ 16.07.2015 volitused taastunud
	Hanno Pevkur ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (siseminister)
	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
	Heidy Purga
	Mati Raidma ⇐ 09.04.2015
	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
	⇐ 10.09.2018
	Laine Randjärv ⇒ 04.02.2019 volitused lõppenud
	Valdo Randpere
	Taavi Rõivas ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (peaminister)
	⇐ 24.11.2016 volitused taastunud
	Andre Sepp ⇐ 09.04.2015
	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
	Imre Sooäär ⇐ 09.04.2015
	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
	Anne Sulling
	Aivar Surva ⇐ 22.08.2018
	Aivar Sõerd

Fraktsiooni nimetus, esimees, aseesimehed	Liikmed
	Urve Tiidus Vilja Toomast ⇐ 09.04.2015 ⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud ⇐ 15.06.2018 Terje Trei
Eesti Vabaerakonna fraktsioon (EVA)	
8 liiget (30.03.2015) 6 liiget (21.02.2019) Esimees: Andres Herkel kuni 13.06.2017, alates 13.06.2018 Artur Talvik 13.06.2017–13.06.2018 Aseesimees: Andres Ammas kuni 04.04.2018 Krista Aru alates 09.04.2018	Jüri Adams Andres Ammas ⇒ 04.04.2018 volitused lõppenud Krista Aru Monika Haukanõmm → 12.11.2018, edasi fraktsiooni mittekuuluv Andres Herkel Külliki Kübarsepp ⇒ 10.01.2019 volitused peatunud Ain Lutsepp Enn Meri ⇐ 09.04.2018 Jüri Saar ⇐ 14.01.2019 Artur Talvik → 22.08.2018, edasi fraktsiooni mittekuuluv
Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon (IRL), alates 31.07.2018 Isamaa fraktsioon (I)	
14 liiget (30.03.2015) 11 liiget (21.02.2019) Esimees: Urmas Reinsalu kuni 07.04.2015 Priit Sibul 07.04.2015–14.06.2017 Helir-Valdor Seeder alates 14.06.2017 Aseesimehed: Priit Sibul kuni 07.04.2015, alates 14.06.2017 Andres Metsoja 07.04.–14.09.2015, 15.12.2016–18.09.2017	Jaak Aaviksoo ⇒ 31.08.2015 volitused lõppenud Raivo Aeg Maire Aunaste Tiina Kangro ⇐ 19.12.2016 → 08.10.2018, edasi fraktsiooni mittekuuluv Siim Kiisler ⇐ 14.09.2015 ⇒ 12.06.2017 volitused lõppenud Aivar Kokk Tarmo Kruusimäe ⇐ 05.06.2017 Viktoria Ladõnskaja-Kubits Andres Metsoja Marko Mihkelson → 11.09.2017, edasi fraktsiooni mittekuuluv Kalle Muuli ⇐ 09.04.2015 ⇒ 12.06.2017 volitused lõppenud Mart Nutt ⇐ 09.04.2015 Juhan Parts ⇒ 15.12.2016 volitused lõppenud

Fraktsiooni nimetus, esimees, aseesimehed	Liikmed
Juhan Parts 07.04.2015–15.12.2016 Viktoria Ladõnskaja-Kubits 14.09.2015–15.12.2016 Siim Kiisler 15.12.2016–12.06.2017	Marko Pomerants ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (keskkonnaminister) ⇐ 13.06.2017 volitused taastunud Urmas Reinsalu ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (justiitsminister) Helir-Valdor Seeder Sven Sester ⇐ 13.06.2017 volitused taastunud (rahandusminister) Priit Sibul Margus Tsahkna ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (sotsiaalkaitseminister) ⇐ 13.06.2017 volitused taastunud → 06.09.2017, edasi fraktsiooni mittekuuluv Ken-Marti Vaher ⇒ 31.05.2017 volitused lõppenud Einar Vallbaum ⇐ 09.04.2015 ⇒ 12.06.2017 volitused lõppenud
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (SDE)	
15 liiget (30.03.2015) 14 liiget (21.02.2019) Esimees: Sven Mikser kuni 08.04.2015 Andres Anvelt 09.04.2015–22.11.2016 Kalvi Köva 24.11.2016–07.05.2018 Jevgeni Ossinovski alates 07.05.2018 Aseesimehed: Heljo Pikhof kuni 09.04.2015, alates 24.11.2016 Indrek Saar kuni 08.04.2015 Kalvi Köva 09.04.2015–24.11.2016, alates 23.08.2018 Helmen Kütt 09.04.2015–24.11.2016 Liisa Oviir 24.11.2016–22.08.2018	Andres Anvelt ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (siseminister) Hannes Hanso ⇒ 14.09.2015 volitused peatunud (kaitseminister) ⇐ 24.11.2016 volitused taastunud Toomas Jürgestein ⇐ 16.06.2016 Kalev Kotkas ⇐ 16.09.2015 ⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud Kalvi Köva Helmen Kütt Inara Luigas ⇐ 05.12.2016 Jaanus Marrandi Marianne Mikko ⇐ 09.04.2015 ⇒ 14.09.2015 volitused lõppenud ⇐ 16.09.2015 Sven Mikser ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (kaitseminister) ⇐ 15.09.2015 volitused taastunud ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (välisminister) Eiki Nestor Jevgeni Ossinovski ⇒ 14.09.2015 volitused peatunud (tervise- ja tööminister) ⇐ 03.05.2018 volitused taastunud Liisa Oviir ⇐ 24.11.2016 ⇒ 22.08.2018 volitused lõppenud Ivari Padar ⇒ 07.11.2017 volitused lõppenud Urve Palo * ⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (ettevõtlusminister) ⇐ 15.09.2015 volitused taastunud ⇒ 22.11.2016 volitused peatunud (ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister)

* Pärast teistkordset volituste taastumist ei liitunud Urve Palo enam Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooniga.

Fraktsiooni nimetus, esimees, aseesimehed	Liikmed
	Heljo Pikhof
	Barbi Pilvre
	← 23.11.2016
	⇒ 26.11.2018 volitused lõppenud
	← 29.11.2018
	Rein Randver
	← 08.11.2017
	⇒ 02.05.2018 volitused lõppenud
	Mihkel Raud
	⇒ 15.06.2016 volitused lõppenud
	Indrek Saar
	⇒ 08.04.2015 volitused peatunud (kultuuriminister)
	Mark Soosaar
	← 09.04.2015
	⇒ 23.11.2016 volitused lõppenud
	Tanel Talve
	Rainer Vakra
	Hardi Volmer
	← 09.04.2015
	⇒ 14.09.2015 volitused lõppenud
	← 23.11.2016

Fraktsiooni mittekuuluvad Riigikogu liikmed

Peeter Ernits	← 11.09.2018, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Monika Haukanõmm	← 12.11.2018, varem Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Olga Ivanova	← 22.08.2018, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Tiina Kangro	← 08.10.2018, varem Isamaa fraktsioon
Marko Mihkelson	← 11.09.2017, varem Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon
Urve Palo	← 23.08.2018 volitused taastunud, varem Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon
Edgar Savisaar	⇒ 05.08.2015 volitused lõppenud
Artur Talvik	← 22.08.2018, varem Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Margus Tsahkna	← 06.09.2017, varem Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon

← Fraktsiooni mittekuulumise algus.

2.4. Riigikogu välisdelegatsioonid ja liikmete ühendused

2.4.1. Riigikogu välisdelegatsioonid

Nimetus	Riigikogu otsuse kuupäev	Delegatsiooni juht	Liikmed
Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee (Balti Assamblee) Eesti delegatsioon	02.06.2015	Delegatsiooni juht: Helir-Valdor Seeder (delegatsiooni liige ja juht kuni 26.01.2017) Aadu Must (alates 26.01.2017) Asejuht: Aadu Must (kuni 26.01.2017) Johannes Kert (delegatsiooni liige ja asejuht alates 26.01.2017)	Krista Aru Monika Haukanõmm Olga Ivanova (kuni 26.10.2017) Uno Kaskpeit (alates 26.01.2017) Toomas Kivimägi (kuni 26.01.2017) Aivar Kokk (kuni 26.10.2017) Mihhail Korb (kuni 22.11.2016) Valeri Korb Helmen Kütt (alates 26.01.2017) Viktoria Ladõnskaja-Kubits Heljo Pikhof (kuni 26.01.2017) Erki Savisaar (alates 26.01.2017) Sven Sester (alates 26.10.2017) Urve Tiidus (alates 26.10.2017) Rainer Vakra
Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee (OSCE PA) Eesti delegatsioon	02.06.2015	Delegatsiooni juht: Mart Nutt	Külliki Kübarsepp (kuni 10.01.2019) Mati Raidma (kuni 23.11.2016) Toomas Vitsut (alates 07.02.2017) Asendusliikmed: Uno Kaskpeit Jaanus Marrandi Mati Raidma (alates 11.10.2018) Urve Tiidus (07.02.2017–11.10.2018) Toomas Vitsut (kuni 07.02.2017)
Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee (ENPA) Eesti delegatsioon	02.06.2015	Delegatsiooni juht: Hannes Hanso (kuni 14.09.2015) Marianne Mikko (alates 29.09.2015)	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018) Andrei Novikov (26.01.–09.11.2017) Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Tiit Terik (alates 14.12.2017) Urve Tiidus (alates 11.10.2018) Asendusliikmed: Raivo Aeg Mart Helme (kuni 29.09.2015) Andres Herkel Jaak Madison (alates 29.09.2015)
Euroopa Parlamentidevahelise Kosmosekonverentsi (EISC) Eesti delegatsioon	07.02.2017 (moodustatud väliskomisjoni otsusega)	Delegatsiooni juht: Liisa Oviir (kuni 22.08.2018) Barbi Piltre (alates 10.09.2018)	Arto Aas (03.05.2017–11.09.2018) Anne Sulling (kuni 03.05.2017, alates 11.09.2018)
Parlamentidevahelise Liidu (IPU) Eesti delegatsioon	02.06.2015	Esimees: Helmen Kütt Aseesimehed: Toomas Kivimägi Aivar Kokk Marika Tuus-Laul	IPU Eesti rühma kuuluvad kõik Riigikogu liikmed

RIIGIKOGU VÄLISDELEGATSIOONID JA LIIKMETE ÜHENDUSED

Nimetus	Riigikogu otsuse kuupäev	Delegatsiooni juht	Liikmed
Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarne Assamblee (NATO PA) Eesti delegatsioon	02.06.2015	Delegatsiooni juht: Ants Laaneots (kuni 26.01.2017) Marko Mihkelson (alates 26.01.2017)	Ants Laaneots (alates 26.01.2017) Oudekki Loone (alates 26.01.2017) Marko Mihkelson (kuni 26.01.2017) Kadri Simson (kuni 22.11.2016) Asendusliige: Hannes Hanso (alates 26.01.2017) Marianne Mikko (kuni 29.09.2015) Sven Mikser (29.09.2015–22.11.2016)
Vahemere Liidu Parlamentaarne Assamblee (VLPA) Eesti delegatsioon	02.06.2015	Delegatsiooni juht: Imre Sooäär (kuni 23.11.2016) Marko Šorin (21.02.–12.06.2017) Kersti Sarapuu (alates 05.04.2018)	Henn Põlluaas

2.4.2. Parlamendirühmad*

Nimetus	Moodustamise aeg	Esimees	Aseesimees/aseesimehed
Eesti - Aafrika	14.04.2015	Mart Nutt	Mati Raidma (kuni 23.11.2016)
Eesti - Alžeeria	11.04.2017	Einar Vallbaum (kuni 12.06.2017)	Erki Savisaar
Eesti - Armeenia	13.04.2015	Mati Raidma (kuni 23.11.2016) Hannes Hanso	Lauri Laasi (kuni 20.11.2015)
Eesti - Aserbaidžani	02.04.2015	Mihhail Korb (kuni 22.11.2016) Deniss Boroditš (12.12.2016–31.07.2018)	Deniss Boroditš (kuni 12.12.2016) Einar Vallbaum (12.12.2016–12.06.2017)
Eesti - Austraalia ja Uus-Meremaa	06.04.2015	Kalle Laanet	
Eesti - Austria	07.04.2015	Laine Randjärv (kuni 04.02.2019)	
Eesti - Bulgaaria	02.06.2016	Mailis Reps (kuni 22.11.2016)	Jaanus Marrandi Mihhail Stalnuhhin
Eesti - Egiptuse	12.10.2017	Oudekki Loone	
Eesti - Fidži	17.04.2018	Viktoria Ladõnskaja-Kubits	
Eesti - Georgia	02.04.2015	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	
Eesti - Hiina	01.04.2015	Kalev Kallo (kuni 26.04.2015) Mailis Reps (29.04.2015–22.11.2016) Helmen Kütt (alates 19.12.2016)	Helmen Kütt (kuni 19.12.2016) Dmitri Dmitrijev (alates 19.12.2016) Urve Tiidus (alates 19.12.2016)
Eesti - Hispaania	19.04.2016	Imre Sooäär (kuni 23.11.2016)	Oudekki Loone Heljo Pikhof (alates 02.02.2017)
Eesti - Hollandi	06.04.2015	Martin Repinski (kuni 22.11.2016, 10.12.2016–27.06.2018)	Aadu Must Imre Sooäär (08.02.–23.11.2016)
Eesti - Iisraeli	16.04.2015	Igor Gräzin (kuni 04.09.2018)	
Eesti - India	14.04.2015	Marianne Mikko	Martin Repinski (kuni 22.11.2016, 10.12.2016–27.06.2018)
Eesti - Iraani	18.08.2015	Keit Pentus-Rosimannus	
Eesti - Islandi	06.04.2015	Artur Talvik	
Eesti - Itaalia	07.04.2015	Laine Randjärv (kuni 12.04.2016) Imre Sooäär (12.04.–23.11.2016) Oudekki Loone (alates 08.12.2016)	Oudekki Loone (12.04.–08.12.2016) Heljo Pikhof (alates 12.04.2016)
Eesti - Jaapani	01.04.2015	Anne Sulling	
Eesti - Jordaania	09.06.2015	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	
Eesti - Kagu-Aasia (Myanmar, Tai, Laos, Kambodža, Vietnam)	02.04.2015	Valdo Randpere	Hannes Hanso (kuni 14.09.2015)

* Tulenevalt parlamendirühmade tegevuse vabast vormist ei kajastu tabelis kõik esimeeste-aseesimeeste vahetused.

RIIGIKOGU VÄLISDELEGATSIOONID JA LIIKMETE ÜHENDUSED

Nimetus	Moodustamise aeg	Esimees	Aseesimees/aseesimehed
Eesti - Kanada	08.12.2015	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	
Eesti - Kasahstani	07.04.2015	Deniss Boroditš (kuni 31.07.2018)	Valeri Korb
Eesti - Kosovo	17.05.2016	Mart Nutt	Aadu Must
Eesti - Kreeka	16.06.2016	Deniss Boroditš (kuni 25.07.2018) Hanno Pevkur	Mihhail Stalnuhhin
Eesti - Kuuba	08.12.2015	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	
Eesti - Kõrgõzstani	02.04.2015	Mihhail Korb (kuni 22.11.2016) Deniss Boroditš (25.01.2017–31.07.2018)	Deniss Boroditš (kuni 25.01.2017) Einar Vallbaum (25.01.–12.06.2017)
Eesti - Küprose	22.11.2016	Kalle Palling	Rainer Vakra
Eesti - Ladina-Ameerika	15.04.2015	Imre Sooäär (kuni 23.11.2016) Mart Nutt	Maris Lauri (kuni 12.09.2016) Mart Nutt (alates 16.04.2015, hiljem esimees)
Eesti - Leedu	02.04.2015	Aivar Sõerd	Mailis Reps (kuni 22.11.2016)
Eesti - Liibanoni	08.02.2017	Erki Savisaar	Einar Vallbaum (kuni 12.06.2017)
Eesti - Lõuna-Korea	02.04.2015	Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Urve Tiidus (alates 12.12.2016)	
Eesti - Läti	02.04.2015	Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Aadu Must	
Eesti - Makedoonia (Eesti - Põhja-Makedoonia)	08.06.2016	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	
Eesti - Malta	20.09.2016	Meelis Mälberg	Anneli Ott
Eesti - Maroko	26.05.2015	Andre Sepp (kuni 23.11.2016)	Mailis Reps (kuni 22.11.2016)
Eesti - Moldova	02.04.2015	Deniss Boroditš (kuni 13.02.2017) Einar Vallbaum (13.02.–12.06.2017) Erki Savisaar	Mihhail Korb (kuni 22.11.2016) Deniss Boroditš (13.02.2017–31.07.2018)
Eesti - Mongoolia	07.04.2015	Hannes Hanso (volitused peatunud 14.09.2015–24.11.2016)	Mart Nutt
Eesti - Montenegro	07.06.2016	Heljo Pikhof	Mart Nutt Marika Tuus-Laul
Eesti - Norra	02.04.2015	Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Laine Randjärv (kuni 04.02.2019)	Helmen Kütt
Eesti - Poola	06.04.2015	Aadu Must	Kalev Kallo (kuni 26.04.2015)
Eesti - Portugali	02.04.2015	Aivar Sõerd	Igor Gräzin (kuni 04.09.2018)
Eesti - Prantsusmaa	01.04.2015	Andres Herkel	Heljo Pikhof
Eesti - Pärsia lahe riikide (Saudi Araabia, Kuveit, Bahrein, Katar, Araabia Ühendemiraadid, Omaan)	29.04.2015	Hannes Hanso (kuni 14.09.2015) Mart Nutt (alates 22.09.2015)	Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)

RIIGIKOGU ORGANISATSIOON: JUHATUS, KOMISJONID, FRAKTSIOONID, ÜHENDUSED

Nimetus	Moodustamise aeg	Esimees	Aseesimees/aseesimehed
Eesti - Rootsi	02.04.2015	Valdo Randpere	Yoko Alender
Eesti - Rumeenia	08.02.2018	Terje Trei	Erki Savisaar
Eesti - Rwanda	17.10.2017	Marianne Mikko	
Eesti - Saksamaa	01.04.2015	Kalle Palling	Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Yoko Alender
Eesti - Singapuri	29.04.2015	Hannes Hanso (kuni 14.09.2015) Mihkel Raud (30.11.2015–15.06.2016)	Anne Sulling
Eesti - Slovakkia	09.04.2015	Kalle Palling	Toomas Kivimägi
Eesti - Soome	01.04.2015	Kalle Palling	Helmen Kütt
Eesti - Suurbritannia	01.04.2015	Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Yoko Alender (alates 28.11.2016)	Yoko Alender (kuni 28.11.2016)
Eesti - Taani	02.04.2015	Laine Randjärv (kuni 06.04.2015) Yoko Alender (alates 07.04.2015)	Indrek Saar (kuni 08.04.2015)
Eesti - Tadžikistani	20.05.2016	Aadu Must	Vilja Toomast (kuni 23.11.2016)
Eesti - Tšehhi	27.05.2015	Mailis Reps (kuni 22.11.2016)	
Eesti - Türgi	06.04.2015	Kadri Simson (kuni 22.11.2016) Tiit Terik	Ivari Padar (kuni 07.11.2017)
Eesti - Ukraina	01.04.2015	Johannes Kert	Mailis Reps (kuni 22.11.2016)
Eesti - Ungari	13.04.2015	Mailis Reps (kuni 22.11.2016) Jaak Madison (alates 19.12.2016)	
Eesti - USA	01.04.2015	Kadri Simson (kuni 22.11.2016) Keit Pentus-Rosimannus (alates 16.12.2017)	Mihkel Raud (kuni 15.06.2016) Anne Sulling
Eesti - Valgevene	02.04.2015	Valeri Korb	Deniss Boroditš (kuni 31.07.2018)
Eesti - Venemaa	02.04.2015	Ants Laaneots Igor Gräzin (kuni 04.09.2018)	Olga Ivanova

2.4.3. Muud ühendused*

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
E-Eesti toetusrühm	Jaanuar 2017 Esimees: Tanel Talve Aseesimees: Kalle Palling	Aidata kaasa uute lahenduste sünnile infotehnoloogilises arengus
Eesti filmi toetusrühm „Meie oma Oscar”	Mai 2015 Esimees: Artur Talvik	
Eesti jalgpalli toetusrühm	Juuni 2015 Esimees: Dmitri Dmitrijev Aseesimees: Deniss Boroditš (kuni 31.07.2018)	
Eesti kaitsetööstuse toetusrühm	Märts 2018 Esimees: Margus Tsahkna Aseesimees: Hannes Hanso	Igakülselt toetada kaitsetööstuse arengut, tagada konkurentsivõime rahvusvahelistel turgudel ning leida lahendused arengut pidurdavatele probleemidele
Eesti käsipalli toetusrühm	Juuni 2015 Esimees: Märt Sults	
Eesti laiapõhjalise riigikaitse toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Ants Laaneots	
Eesti põllumeeste toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Siret Kotka-Repinski Aseesimees: Tarmo Tamm (kuni 09.12.2016)	
Eesti rahvastiku toetusrühm	September 2015 Esimees: Rein Ratas (kuni 04.12.2016)	Aidata kaasa Eesti demograafilise olukorra paranemisele ning toetada arenguid, mis tagavad piisava majandustegevuse ja töökohad ning nüüdisaja nõuetele ja rahva võimalustele vastavate haridus-, kultuuri-, tervishoiu- ja hooldeasutuste olemasolu
Eesti turismi ja kohaliku toidu toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Imre Sooäär (kuni 23.11.2016) Aseesimehed: Ivari Padar (kuni 07.11.2017), Kadri Simson (kuni 22.11.2016) ja Aivar Sõerd	Lua sildu kodaniku- ja ettevõtjate ühenduste ning riiklike programmide vahel, tehes tihedat koostööd EASi ja maaeluministeeriumiga
Ettevõtete digitaliseerimise toetusrühm	November 2016 Esimees: Anne Sulling	Aidata kaasa teadlikkuse tõstmisele ettevõtete digitaliseerimise valdkonnas; aidata mõista, kuidas uued digitehnoloogiad võiksid kaasa aidata tootlikkuse tõstmisele majanduses
Haapsalu raudtee toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Lauri Luik	Toetada Riisipere-Haapsalu raudtee taastamise ideed ka seadusandlikul tasandil

* Tulenevalt toetusrühmade tegevuse vabast vormist ei kajastu tabelis kõik esimeeste-aseesimeeste vahetused.

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Harju- ja Raplamaa toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Andre Sepp (kuni 23.11.2016) Aseesimehed: Kalle Palling ja Artur Talvik	
HIV-ennetuse toetusrühm	September 2015 Esimees: Vilja Toomast (kuni 23.11.2016)	Teadustada HIV epideemilist levikut Eestis ning elavdada sellesisulist debatti ja koostööd nii riigi kui ka kodanikuühiskonna tasandil
Huvialakoolide toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Laine Randjärv (kuni 04.02.2019) Aseesimees: Tarmo Tamm (kuni 09.12.2016)	
Ida-Virumaa toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Dmitri Dmitrijev Aseesimees: Valeri Korb	Selgitada Ida-Virumaa probleeme riigi tasandil, arutada neid vajaduse korral kohapeal, vahetada infot ning otsida koos probleemidele lahendusi
Inimõiguste rühm	Mai 2015 Esimees: Mart Nutt Aseesimees: Mailis Reps (kuni 22.11.2016)	
Jahinduse toetusrühm	Oktoober 2015 Esimees: Raivo Aeg Aseesimees: Uno Kaskpeit	Olla siduvaks lüliks jahindusorganisatsioonide, maa- ja metsaomanike ning teiste puutumuses olevate huvigruppide vahel ning toetada kogukondliku jahinduse kestlikkust, aidata kaasa jahinduspoliitika kujundamisele ja selgitada jahinduse rolli ühiskonnas laiemalt
Jalgrattaga liiklemise ning linnaratturite toetusrühm	Mai 2016 Esimees: Heidy Purga	Toetada linnaratturite kogukonda ning muuta inimeste liikumisharjumusi tervislikumaks
Järva- ja Viljandimaa toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Kersti Sarapuu Aseesimees: Kristjan Kõljalg (kuni 23.11.2016)	
Kasakate toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Viktor Vassiljev	
Kataloonia toetusrühm	Aprill 2016 Esimees: Aadu Must Artur Talvik Aseesimees: Mark Soosaar (kuni 23.11.2016)	Hoida sõprusuhteid nii Kataloonia kui ka Hispaania parlamendi liikmetega
Kodanikuühiskonna toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Yoko Alender	
Kodukandi toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Tanel Talve Aseesimees: Aivar Kokk	

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Kohalike omavalitsuste ja regionaalpoliitika toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Aivar Kokk	
Kommunismi ja muude inimesevastaste režiimide repressiooniohvrite ning esindamata rahvaste toetusrühm	August 2015 Esimees: Andres Herkel	
Korterühistute toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Olga Ivanova Aseesimees: Dmitri Dmitrijev	
Kosmosevaldkonna toetusrühm	Oktoober 2015 Esimees: Anne Sulling	Tõsta Riigikogu liikmete teadlikkust kosmosevaldkonna võimalustest ja olulisusest Eesti ühiskonna ja majanduse jaoks
Kultuuripärandi ühendus	Mai 2015 Esimees: Mark Soosaar (kuni 23.11.2016) Aseesimehed: Krista Aru ja Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	Ühendus jätkab parlamendi varasemates koosseisudes tegutsenud muinsuskaitseühenduse tööd. Nimemuutusega laieneb ühenduse tähelepanu ehitismälestistelt ka vaimsele pärandile, samuti väärtuslikele looduskooslustele. Seadusloomes püütakse aidata liikuda uude mõtte maailma, kus piirangud ning keelud asenduvad motivatsiooniga
Kurdistani toetusrühm	Juuni 2015 Esimees: Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	
Küberturvalisuse toetusrühm	Aprill 2017 Esimees: Arto Aas Aseesimees: Kalle Palling	Toetada küberturvalisuse valdkonna arengut Eestis, tugevdada koostööd era- ja avaliku sektori vahel ning tõsta ühiskonna teadlikkust küberturvalisusest
Lairibavõrgu toetusrühm	Mai 2016 Esimees: Andres Metsoja Aseesimees: Erki Savisaar	Suunata lairibavõrgu arengut ja töötada välja seadus, et lihtsustada lairibavõrgu ehitamist ja vähendada selle maksumust
Laulupeoliikumise toetusrühm	Aprill 2016 Esimees: Laine Randjärv (kuni 04.02.2019)	Leida toetust laulupeoliikumisega seotud sündmustele, ettevõtmistele ja taristule
Leader-toetusrühm	Juuni 2016 Esimees: Anneli Ott Aseesimees: Tanel Talve	Pöörata parlamendi tähelepanu Leader-programmile ja toetada Eesti Leader Liidu veelgi suuremat koostööd teiste maaelu edendamise tegevate organisatsioonidega
Liikumise Eesti 200 Mälupank toetusrühm	Detsember 2018 Esimees: Laine Randjärv (kuni 04.02.2019)	Toetada kodanikliikumise tegevust ja eesmärke, sealhulgas kaitsta patenteeritud kaubamärki, mida on asunud oma nimena kasutama ka hiljuti loodud erakond
Looduslike pühapaikade toetusrühm	Juuni 2015 Esimees: Lauri Luik Aseesimees: Artur Talvik	Tagada meie hiite ja muude pühapaikade säilimine

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Loomakasvatuse toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Martin Repinski (kuni 22.11.2016) Aseesimees: Jaanus Marrandi	
Lähisuhtevägivalla ennetamise ja ohvrite toetusrühm	Oktoober 2015 Esimees: Liina Kersna Aseesimees: Andres Anvelt (kuni 22.11.2016)	Teadvustada ühiskonnas perevägivalla mõjusid ning toetada vägivallaennetust ja -ohvreid
Mesilaste toetusrühm	Jaanuar 2016 Esimees: Peeter Ernits Aseesimees: Mark Soosaar (kuni 23.11.2016)	Mesilaste ja teiste tolmeldajate toetuseks loodud toetusrühm uurib temaatikat komplekselt
Mulgimaa toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Helir-Valdor Seeder Aseesimees: Helmen Kütt	Otsida koos Mulgi Kultuuri Instituudiga ideid ja lahendusi Mulgimaa kestliku arengu tagamiseks, et hoida ja säilitada Mulgimaa kultuuri ja keelelist identiteeti
Neljarealise Tallinna-Tartu maantee toetusrühm	Jaanuar 2016 Esimees: Kristjan Kõljalg (kuni 23.11.2016) Aseesimees: Aivar Kokk	Toetada neljarealise maantee ehituse jätkamist Koselt Tartuni
Noortalunike toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Martin Repinski (kuni 22.11.2016) Aseesimees: Jaanus Marrandi	
Noorte toetusrühm	Mai 2015 Esimees: Lauri Luik Aseesimees: Kalle Palling	Koostöö noorte esindusorganisatsioonidega, et arvestada noorte arvamusega seadusandlikul tasandil
Omasteholdajate ja hooldajate toetusrühm	Aprill 2016 Esimees: Helmen Kütt Aseesimees: Mailis Reps (kuni 22.11.2016)	Aidata kaasa lahenduste leidmisele, mis leevendaksid hooldajate olukorda ja parandaksid tugiteenuste kättesaadavust
Paljassaare kultuurilaidude toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Märts Sults	Hasartmängude Tallinnast välja viimine ja nendega teenitava raha investeerimine Tallinna koolidesse
Peipsiveere toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Terje Trei Aseesimees: Tanel Talve	
Pensionäride toetusrühm	Juuni 2015 Esimees: Raivo Põldaru Aseesimehed: Aivar Kokk ja Marika Tuus-Laul	Ühendada Riigikogu liikmeid, kes toetavad pensionäre kaitsvat seadusloomet ning kelle poole saavad inimesed oma probleemidega pöörduda
Piiriäärse koostöö toetusrühm	Juuni 2015 Esimees: Mihhail Stalnuhhin Aseesimees: Dmitri Dmitrijev	

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
President Donald Trumpi toetusrühm	November 2018 Esimees: Peeter Ernits	
Puuetega inimeste toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Monika Haukanõmm	
Pärnumaa toetusrühm	Mai 2015 Esimees: Mark Soosaar (kuni 23.11.2016)	Edendada ja toetada Pärnu maakonda puudutavaid otsuseid Riigikogus
Rahvusoper Estonia sõprade toetusrühm	Juuni 2017 Esimees: Laine Randjärv (kuni 04.02.2019) Aseesimees: Enn Eesmaa	Toetada uue ooperimaja planeerimist ja hoida rahvusoperi tulevikuga seotud küsimused tähelepanu all
Rail Balticu toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Kalle Palling Aseesimees: Toomas Kivimägi	
Riigikogu naisteühendus	Oktoober 2017 Esimees: Liisa Oviir (kuni 22.08.2018) Aseesimees: Terje Trei	Otsida lahendusi soolise ebavõrdsusega seotud probleemidele, teha vajalikke seadusandlikke algatusi ning tõstatada eri teemasid ka avalikkuses. Jälgida, et kõigis uutes seadustes oleks head õigusloome tava järgides arvestatud ka soolise aspektiga
Riigikogu väarikuse toetusrühm	Juuni 2017 Esimees: Igor Gräzin (kuni 04.09.2018)	Rahuliku ja korrektse tööõhkkonna loomisele kaasaaitamine
Riigireformi toetusrühm	August 2015 Esimees: Tanel Talve Aseesimees: Külliki Kübarsepp (kuni 10.01.2019)	Olla valitsusele abiks tähtsate otsuste langetamisel ning aidata kaasa Eesti arengu jaoks vajalike reformide käimalükkamisele ning sihipärasele ja jõulisele elluviimisele
Saarte regiooni ja mere- kultuuri toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Urve Tiidus	Hoida saarte regiooni ja Läänemere teemasid seadusandluses suurema tähelepanu all, ka üldiselt väärtustada merekultuuri ja saarelist elulaadi
Saarte sildade toetusrühm	Jaanuar 2018 Esimees: Kalle Laanet	Toetada Eesti saarte igakülgset ühendatust nii transpordi sujuva toimimise kui ka kaasaegse infoühiskonna vajadustele vastava internetiühenduse olemasoluga
Setomaa toetusrühm	Mai 2015 Esimees: Priit Sibul	
Siseturvalisuse vabatahtlike toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Artur Talvik	
Soome-ugri toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Laine Randjärv (kuni 04.02.2019)	
Spordi- ja liikumisharrastuse toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Jüri Jaanson Aseesimees: Lauri Luik	

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Suitsuvaba Eesti ühendus	Juuni 2018 Esimees: Tarmo Kruusimäe	Muuta aastaks 2030 Eesti suitsuvabaks
Säästva energia toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Jaanus Marrandi Aseesimees: Kersti Sarapuu	Toetada ühiskonnale vastuvõetavaid lahendusi taastuvenergeetikas, stimuleerida kõrgtehnoloogia kasutamist energiamajanduses ja majanduses üldse ning öelda oma sõna sekka taastuvenergeetikat puudutavas seadusandlikus tegevuses
Taiwani toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Kalle Laanet	
Tallinna-Helsingi püsiühenduse rajamise toetusrühm	Veebruar 2017 Esimees: Kristen Michal Aseesimees: Yoko Alender	
Tartu Maarja kiriku taastamise toetusrühm	Juuni 2018 Esimees: Jüri Adams Aseesimees: Toomas Jürgestein	Tõsta teadlikkust Tartu Maarja kiriku taastamise vajalikkusest ja leida sellele poliitilist toetust
Tartu piirkondliku arengu toetusrühm	Märts 2018 Esimees: Aadu Must Aseesimehed: Heljo Pikhof ja Terje Trei	Toetada Tartu piirkonna tasakaalustatud arengut, pidades silmas ka seda, et ükski suur uuendus ei kahjustaks tartlaste tervist, looduskeskkonda ega piirkonna jätkusuutlikku arengut
Teaduse ja innovatsiooni toetusrühm	September 2015 Esimees: Laine Randjärv (kuni 04.02.2019) Aseesimees: Krista Aru	Teha tihedat koostööd teadusasutuste ja ülikoolidega, et olla kursis teadusmaailma arengutega ja aidata valdkonna võimekusele kaasa teaduspoliitiliste otsustega
Tennise toetusrühm	Mai 2018 Esimees: Barbi Pilvre	Avaldada tunnustust meie tippsportlastele ja klubidele
Tiibeti toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Yoko Alender Aseesimees: Artur Talvik	
Toetusrühm „Eesti Vabariik 100“	Aprill 2015 Esimees: Krista Aru	
Toetusrühm KLL – „Kaitseme lemmikloomi!“	Aprill 2017 Esimees: Marianne Mikko Aseesimees: Barbi Pilvre	
Toidupanga toetusrühm	September 2015 Esimees: Lauri Luik	Nõustada ja aidata Toidupanka nende tegevuses (nt suhtluses riigiasutustega, kontaktide loomisel partneritega erasektorist) ning analüüsida, kas seadusandlusega on võimalik nende tegevust soodustada
Traditsioonilise pere kaitse toetusrühm	Mai 2015 Esimees: Martin Helme	Tugevdada ja edendada traditsioonilise pere rolli Eesti ühiskonnas. Eesti põhiseaduse § 27 täiendamine perekonna mõiste osas vastavalt rühma statuudile, kooseluseaduse rakendusaktide jõustamise takistamine, kooseluseaduse tühistamine

Nimetus	Moodustamise aeg, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Transiidi ja logistika toetusrühm	Aprill 2015 Esimees: Deniss Boroditš (kuni 31.07.2018) Aseesimees: Mihhail Stalnuhhin	
Vabadussõjalaste rehabiliteerimise toetusrühm	Mai 2015 Esimees: Jaanus Karilaid	Vabandada Riigikogus Eesti Vabariigi nimel kõigi vabadussõjalaste järeltulijate ees, samuti anda hukkamõistev hinnang 1934. aasta riigipöördele
Valgamaa toetusrühm	Jaauar 2018 Esimees: Rein Randver (kuni 02.05.2018) Aseesimehed: Inara Luigas ja Märt Sults	Aidata kaasa Valgamaa paremale käekäigule ja edendada piiriülest koostööd Lätiga, iseäranis Valka piirkonnaga
Vastupanu mälestusmärgi toetusrühm	Märts 2016 Esimees: Eerik-Niiles Kross (kuni 13.06.2018)	Tallinnas Islandi väljakule vastupanu mälestusmärgi rajamise toetamine. Mälestusmärgiga avaldatakse tunnustust riikliku järjepidevuse kandjatele ja kõigile nii kodu- kui ka välismaal, kes võitlesid Eesti iseseisvuse taastamise eest võõrriikide okupatsioonide ajal. Mälestusmärgi idee algatajad on Eesti reservohvitserid, Riigikogu rolliks jääks rahaliste vahendite leidmine
Võrdse kohtlemise toetusrühm	Mai 2015 Esimees: Yoko Alender	Seista avatuma ning sallivama Eesti eest, pakkuda enam kaitset diskrimineerimise vastu ja edendada võrdse kohtlemise põhimõtteid
Väikeettevõtjate toetusrühm	Oktoober 2015 Esimees: Maris Lauri (kuni 12.09.2016, alates novembrist 2016)	Toetada ja kaitsta väikeettevõtjate huve ning seista ettevõtlust soosiva majanduskeskkonna eest
Väikese väina elukeskkonna tervendamise toetusrühm	Juuli 2015 Esimees: Hannes Hanso (kuni 14.09.2015) Aseesimees: Raivo Aeg	Väikese väina tammi läbivooluavade rajamise toetamine
Väliseesti sõprade ühendus (VESÜ)	Aprill 2018 Esimees: Marianne Mikko Aseesimees: Krista Aru	Olla hea tahte sillaks kodu- ja väliseestlaste vahel
Õigeusulistest saadikurühm	Aprill 2015 Esimees: Vladimir Velman Aseesimees: Valeri Korb	Hoida kontakti õigeusulistega nii Eestis kui ka Eestist väljaspool. Peamised teemad on üld-filosoofilised ja psühholoogilised

3. Riigikogu tööaeg

3.1. Riigikogu istungid

3.1.1. Tööaeg arvudes: IX–XIII Riigikogu

Koosseis	Korralised istungjärgud			Täiendavad istungid			Erakorralised istungjärgud		
	Arv	Istungite arv	Kestus (t:min)	Arv	Kestus		Arv	Kestus	
					päevi	t:min		päevi	t:min
IX	9	459	1580:14	1	1	0:18	24	20	65:50
X	9	456	1127:08	0	–	–	12	11	24:59
XI	9	456	1147:21	8	7	26:45	12	8	14:43
XII	9	458	1255:49	15	9	66:33	7	6	22:15
XIII	9	453	1411:10	5	4	21:51	6	7	18:41

3.1.2. Tööaeg arvudes: XIII Riigikogu

Aasta	Istungjärk, kuupäevad		Korralised istungid		Täiendavad istungid				Erakorralised istungjärgud			
			Arv ^a	Kestus (t:min)	Arv	Kestus		Kuu-päevad	Arv	Kestus		Kuu-päevad
						päevi	t:min			päevi	t:min	
2015	I	30.03–11.06	36	65:25	2	1	11:39	15.06 ^b	2	2	6:17	16.07, 18.08
	II	14.09–17.12	44	155:21	0	–	–	–				
2016	III	11.01–16.06	71	274:30	0	–	–	–	2	3	7:33	29.08, 30.08, 19.12
	IV	12.09–15.12	44	143:49	1	1	1:36	03.10				
2017	V	09.01–15.06	71	249:37	0	–	–	–	1	1	3:30	19.06
	VI	11.09–21.12	48	141:04	0	–	–	–				
2018	VII	08.01–14.06	71	171:08	0	–	–	–	1	1	1:21	22.08
	VIII	10.09–20.12	48	155:15	2	2	8:36	26.11, 03.12				
2019	IX	14.01–21.02	20	55:01	0	–	–	–	0	–	–	–
Kokku	9		453	1411:10	5	4	21:51	–	6	7	18:41	

^a Istungite päevade arv on XIII koosseisu puhul võrdne korraliste istungite arvuga.

^b Toimus kaks täiendavat istungit.

3.2. Erakorralised istungjärgud: IX–XIII Riigikogu

Erakorralised istungjärgud: kokkukutsumise ettepanekute tegijad										
Ettepaneku tegija	Kosseis				XIII kosseis					
	IX	X	XI	XII	Kokku	2015	2016	2017	2018	2019
Vabariigi Valitsus	11	5	–	3	3	2	–	–	1	–
RK liikmed	9	6	12	4	2	–	1	1	–	–
Vabariigi President	4	1	–	–	1	–	1	–	–	–
Kokku	24	12	12	7	6	2	2	1	1	–

Erakorralised istungjärgud: lõppemise viis										
Lõppemise viis	Kosseis				XIII kosseis					
	IX	X	XI	XII	Kokku	2015	2016	2017	2018	2019
Päevakorra ammendumine	17	11	11	7	6	2	2	1	1	–
Poleli jäänud kvoorumi puudumise tõttu	7	1	1	–	–	–	–	–	–	–
Kokku	24	12	12	7	6	2	2	1	1	–

4. Õigusloome

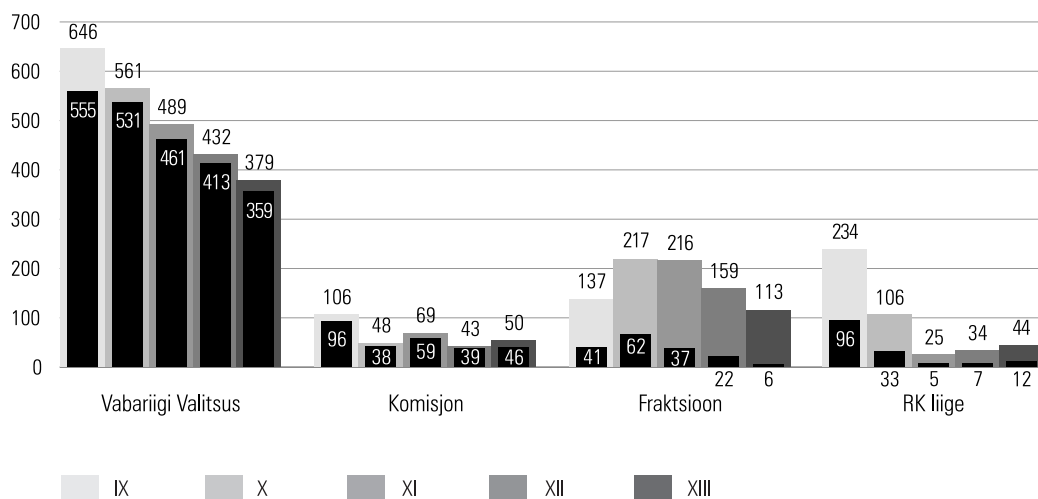
4.1. Seaduseelnõud: IX–XIII Riigikogu

Algataja	Kooseis Algatatud / vastu võetud				
	IX	X	XI	XII	XIII
RK liige*	234/96	106/33	25/5	34/7	44/12
Fraktsioon	137/41	217/62	216/37	159/22	113/6
Komisjon	106/96	48/38	69/59	43/39	50/46
Vabariigi Valitsus	646/555	561/531	489/461	432/413	379/359
Vabariigi President	1/–	–	1/1	–	–
Kokku	1124/788	932/664	800/563	668/481	586/423

Vt lisaks märkusi tabelite 4.2, 4.4 ja 4.5 juures.

* Riigikogu liikmete algatatud eelnõude hulka on arvatud ka eelnõud, mille algatasid ühiselt fraktsioon ja teised Riigikogu liikmed.

Joonis 4.1. Seaduseelnõud (algatatud, vastu võetud): IX–XIII Riigikogu

4.2. Seaduseelnõud: XIII Riigikogu

Algataja	Algatatud / vastu võetud				Vastu võtmata jäänud seaduseelnõud							
	Põhiseaduse muutmise seadused ^a	Tervik-tekstid	Muutmis-seadused	Riigi-eelarvega seonduvad seadused	Välis-lepinguid puudutavad seadused	Kokku	Esimesel lugemisel tagasi lükatud	Tagasi võetud	Poolthääle enamust mitte-saanud	Koosseisu hääleenamust mitte-saanud	Lõpuni menetle-mata jäänud	Kokku
Riigikogu liige	3/–	1/–	40/12	–	–	44/12	16	4	–	1	11	32
Fraktsioon	–	3/–	110/6	–	–	113/6	72	12	–	–	23	107
Komisjon	–	2/2	48/44	–	–	50/46	–	–	–	1	3	4
<i>alaline</i>	–	2/2	46/42	–	–	48/44	–	–	–	1	3	4
<i>muu</i>	–	–	2/2	–	–	2/2	–	–	–	–	–	–
Vabariigi Valitsus	–	43/40	283/267	8/8	45/44	379/359	–	5	1	3	11	20
Kokku	3/–	49/42	481/329	8/8	45/44	586/423	88	21	1	5	48	163

Märkus: Tabelites 4.1 ja 4.2 ei lange vastu võetud seaduste arv kokku tabelites 4.4 ja 4.5 tooduga, sest ühel juhul ühendati menetluse käigus kaks eraldi algatatud eelnõu, mis siin kajastuvad mõlema algataja real. Siin kajastuvad ka Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutatamata jätetud magustatud joogi maksu seadus (457 SE) ja kaitseväe korralduse seaduse muutmise seadus (783 SE). Käesolev tabel ei kajasta seega vastuvõetud seaduste üldarvu.

^a Lisaks võeti uuesti vastu Riigikogu eelmise koosseisu poolt vastu võetud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel valimisea langetamiseks (06.05.2015), kuna põhiseadust otsustati antud juhul muuta kahe järjestikuse koosseisu poolt vastavalt PS § 163 lõike 1 punktile 2 ja §-le 165.

4.3. Otsuse-eelnõud: XIII Riigikogu

Esitaja	Esitatud	Vastu võetud	Poolthäälte enamust mittesaanud	Koosseisu häälte-enamust mittesaanud	Tagasi võetud	Lõpuni menetlemata jäänud
Vabariigi Valitsus	58	57	–	–	–	1
Fraktsioonid	59	24	10	16	5	4
Komisjonid	57	56	–	–	–	1
<i>sh erikomisjon</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	–	–	–	<i>1</i>
Riigikogu liikmed	7	2	2	–	–	3
Riigikohtu esimees	12	12	–	–	–	–
Vabariigi President	6	6	–	–	–	–
Õiguskantsler	2	2	–	–	–	–
Kokku	201	159	12	16	5	9

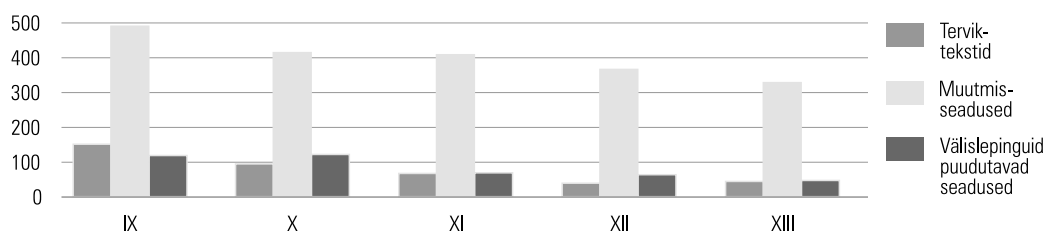
4.4. Vastuvõetud seadused, otsused, avaldused, deklaratsioonid ja pöördumised: IX–XIII Riigikogu

	Kooseis				
	IX	X	XI	XII	XIII
Põhiseaduse muutmise seadused	2	–	1	1	1
Terviktekstid	150	94	66	38	41
Muutmisseedused	490	414	408	367	327
Riigieelarvega seonduvad seadused	10	10	11	8	8
Välislepinguid puudutavad seadused	118	121	68	62	44
Otsused	110	129	99	143	159
Avaldused, deklaratsioonid, pöördumised	2	3	4	3	6
Kokku	882	771	657	622	586

Märkused:

- Tabelid 4.4 ja 4.5 kajastavad Riigikogu poolt vastu võetud ja Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutatud seadusi.
- Siin on arvestatud ka eelmise Riigikogu koosseisu poolt vastu võetud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse vastuvõtmist XIII Riigikogu poolt (06.05.2015).
- Siin ei kajastu Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud magustatud joogi maksu seadus (457 SE, vastu võetud 19.06.2017) ja kaitseväge korralduse seaduse muutmise seadus (783 SE, vastu võetud 20.02.2019).

Joonis 4.2. Vastuvõetud seadused: IX–XIII Riigikogu

Märkus: Põhiseaduse muutmise ning riigieelarvega seonduvaid seadusi joonis ei kajasta.

4.5. Vastuvõetud seadused, otsused ja avaldused: XIII Riigikogu istungjärgud

	Istungjärg koos järgnenud erakorraliste istungjärgudega ^a	Põhiseaduse muutmise seadused	Seaduste terviktekstid	Muutmise seadused	Riigieelarvega seonduvad seadused	Välislepinguid puudutavad seadused	Otsused	Avaldused	Kokku
2015	I ja erakorralised	1	1	8	–	1	23	–	34
	II	–	4	31	2	4	17	–	58
2016	III ja erakorraline	–	8	44	–	4	11	2	69
	IV ja erakorraline	–	3	28	2	7	18	–	58
2017	V ja erakorraline	–	6	63	–	6	23	–	98
	VI	–	3	32	2	9	23	1	70
2018	VII ja erakorraline	–	4	44	–	5	14	1	68
	VIII	–	3	43	2	6	24	2	80
2019	IX	–	9	34	–	2	6	–	51
	Kokku	1	41	327	8	44	159	6	586

Märkused:

- Arvestatud on Riigikogu eelmise koosseisu poolt vastu võetud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse vastuvõtmist (06.05.2015) XIII koosseisus.
- Vastuvõetud seaduste arv ei lange kokku tabelites 4.1 ja 4.2 tooduga, sest neis kajastuvad menetluse käigus ühendatud eelnõud mitmekordselt (vastavalt algatatud eelnõudele).
- Siin tabelis ei kajasta Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jätetud magustatud joogi maksu seadus (457 SE, vastu võetud 19.06.2017) ja kaitseväe korralduse seaduse muutmise seadus (783 SE, vastu võetud 20.02.2019).
- Pöördumisi ja deklaratsioone Riigikogu XIII koosseis vastu ei võtnud.

^a Istungjärgude toimumise ajad on toodud tabelis 3.1.2.

4.6. Põhiseaduse muutmise eelnõud

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number Sisu (muudetavad PS §-d)	Algatajad	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus) Avaldamisandmed Jõustumiskuupäev
<p>Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel valimisea langetamiseks</p> <p>01.07.2014</p> <p>703 SE</p> <p>Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel aktiivse valimisõiguse (õigus valida) langetamine 18 eluaastalt 16 eluaastale</p> <p>(PS § 156 lg 2)</p>	41 XII Riigikogu liiget	<p>06.05.2015</p> <p>Muutmine Riigikogu kahe järjestikuse koosseisu poolt (teine koosseis)</p> <p>Vastu võetud (62-10-2)</p> <p>RT I, 15.05.2015, 1 J 13.08.2015</p>
<p>Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus Vabariigi Presidendi valimiskorra muutmiseks</p> <p>06.05.2015</p> <p>18 SE</p> <p>Eesti Vabariigi kodanikule täiendava kõrgeima riigivõimu teostamise võimaluse loomine, seadustades Vabariigi Presidendi otsevalimise</p> <p>(PS § 56, § 65 p 3, § 79, § 83 lg 4)</p>	<p>25 Riigikogu liiget:</p> <p>Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Olga Ivanova, Jaanus Karilaid, Mihhail Korb, Valeri Korb, Siret Kotka-Repinski, Heimar Lenk, Aadu Must, Andrei Novikov, Jüri Ratas, Rein Ratas, Martin Repinski, Mailis Reps, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Kadri Simson, Mihhail Stalnuhhin, Märt Sults, Tarmo Tamm, Priit Toobal, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Vladimir Velman, Toomas Vitsut</p>	<p>I: 22.09., 23.09.2015</p> <p>Eelnõu lükati tagasi (53-33-2)</p>
<p>Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu rahvaalgatuse võimaldamiseks</p> <p>02.05.2016</p> <p>228 SE</p> <p>Kodanikele seaduseelnõu algatamise õiguse andmine rahvaalgatuse korras</p> <p>(PS § 56, § 103 lg 1, § 104 lg 2, § 106, § 131)</p>	<p>27 Riigikogu liiget:</p> <p>Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Peeter Ernits, Olga Ivanova, Jaanus Karilaid, Mihhail Korb, Valeri Korb, Siret Kotka-Repinski, Heimar Lenk, Oudekki Loone, Aadu Must, Andrei Novikov, Anneli Ott, Jüri Ratas, Rein Ratas, Martin Repinski, Mailis Reps, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Kadri Simson, Mihhail Stalnuhhin, Märt Sults, Tarmo Tamm, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Vladimir Velman, Toomas Vitsut</p>	<p>I: 28.09.2016</p> <p>Eelnõu lükati tagasi (55-24-0)</p>

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number Sisu (muudetavad PS §-d)	Algatajad	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus) Avaldamisandmed Jõustumiskuupäev
Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus Vabariigi Presidendi valimiskorra muutmiseks 03.10.2016 306 SE Vabariigi Presidendi otsevalimise seadustamine (PS § 56, § 63 p 3, § 79, § 83 lg 4)	31 Riigikogu liiget: Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Peeter Ernits, Mart Helme, Martin Helme, Olga Ivanova, Jaanus Karilaid, Uno Kaskpeit, Mihhail Korb, Valeri Korb, Heimar Lenk, Oudekki Loone, Jaak Madison, Aadu Must, Andrei Novikov, Anneli Ott, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Jüri Ratas, Mailis Reps, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Arno Sild, Kadri Simson, Mihhail Stalnuhhin, Märt Sults, Tarmo Tamm, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Vladimir Velman, Toomas Vitsut	Algatajad võtsid eelnõu tagasi 09.01.2017

4.7. Riigikogu töökorralduse muutmine

Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmine		
Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus) Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed Jõustumiskuupäev
Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seadus 08.02.2016 181 SE	Põhiseaduskomisjon Riigikogu liikme ning valla- ja linnavolikogu liikme ametid muudeti ühitatavaks	I: 23.03.2016 II: 18.05.2016 III: 07.06.2016 (58-29-0) VP 16.06.2016 otsus nr 800 RT I, 21.06.2016, 16 J 16.10.2017

Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise		
Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus) Väljakuulutamis- ja avaldamis- andmed Jõustumiskuupäev
1. Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 17.12.2015 160 SE	Põhiseaduskomisjon Riigi tasemel saab Riigikogu, KOV volikogude, EP ja presidendivalimiste ning rahvahääletuste korraldajaks riigi valimisteenistus, mis on Riigikogu Kantslei eraldiseisev struktuuriüksus; seoses sellega muudetakse Riigikogu Kantslei ülesehitust ja funktsioone	I: 17.02.2016 II: 22.03., 23.03.2016 III: 13.04.2016 (59-29-2) VP 27.04.2016 otsus nr 763 RT I, 06.05.2016, 1 J 01.01.2017
2. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 27.01.2016 175 SE	Põhiseaduskomisjon Komisjon kaasab eelnõu arutellu huvigrupid, kes olid kaasatud eelnõu ettevalmistamisel ja kes soovivad osaleda eelnõu arutelul; komisjoni istungi protokoll peab kajastama istungi käiku ning seisukohtade ja otsuste kujunemist; sõnavõtja seisukohad refereeritakse alati ja hääletamistulemused kantakse protokollil nimeliselt; protokoll on avalik kohe pärast selle allakirjutamist; sätestatakse Riigikogu otsuse jõustumise üldine tähtaeg – jõustub allakirjutamisest; eri-, uurimis- ja probleemkomisjonide liikmete ja asendusliikmete vahetused toimuvad ühel lugemisel; teatavate otsuste, avalduste, deklaratsioonide ja pöördumiste muudatusettepanekute tähtaja määrab Riigikogu esimehe asemel juhatus; dokumentidena ei käsitata dokumentide kavandeid ja nende koostamiseks kasutatavaid abimaterjale, neid ei registreerita, ei säilitata ja need on mõeldud asutusesiseseks kasutamiseks	I: 17.02.2016 II: 22.03.2016 III: 13.04.2016 (61-27-0) VP 27.04.2016 otsus nr 764 RT I, 03.05.2016, 2 J 13.05.2016
3. Arenguseire seadus 12.05.2016 239 SE	Majanduskomisjon Riigikogu Kantslei struktuuri lisatakse Arenguseire Keskus, mille teenistukohtade koosseisu ja palgajuhendi kehtestab kantslei direktor	I: 18.05.2016 II: 09.06.2016 III: 14.06.2016 (56-28-0) VP 16.06.2016 otsus nr 797 RT I, 28.06.2016, 4 J 29.06.2016, osaliselt 01.01.2017

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus) Väljakuulutamise- ja avaldamis- andmed Jõustumiskuupäev
4. Riigikogu kodu- ja töö- korra seaduse ning põhi- seaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise seadus 21.11.2018 762 SE	Põhiseaduskomisjon Riigikogu eri-, uurimis- ja probleemkomisjonide liikmete arvu määrab ja liikmed kinnitab Riigikogu asemel juhatus; nende komisjonide moodustamise printsipi määrab Riigikogu; täiendatakse komisjoni esimehe ja aseesimeeste volituste peatumise aluseid; esmaspäevase Riigikogu istungi aeg piiratakse kesköögiga; kolmapäevast infotundi pikendatakse kahele tunnile; infotunniküsimuste esitamise ja vastamise aega pikendatakse; kolmapäevase istungi lõpp seotakse päevakorra ammendumisega; täiendatakse eelnõu päeva- korrast välja arvamise aluseid; Riigikogu liikmete kohaloleku kontrolli ei viida enam läbi enne eelnõu lõpphääletust, mille vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt Riigikogu koosseisu häälteenamus; muudetakse umbusalduse avaldamise ja usaldus- küsimusega seotud eelnõude menetlust	I: 18.12.2018 II: 13.02.2019 III: 20.02.2019 (70-0-0) VP 04.03.2019 otsus nr 406 RT I, 07.03.2019, 1 J 17.03.2019

Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise katsed

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus)
1. Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seadus 17.09.2015 90 SE	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon Riigikogu liikmetele lõpetatakse kuluhüvitiste maksmine	I: 11.11.2015 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (53-15-0)
2. Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seadus 29.08.2016 272 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Riigikogu liikme tagasiastumisel makstakse talle hüvitist (ühe kuu palk) üksnes juhul, kui ta oli Riigikogu liige vähemalt kaks aastat	I: 27.10.2016 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (33-10-0)
3. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus, millega keelatakse peibutuspardid 23.03.2017 413 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Kui Riigikogu liige osutub valituks kohaliku omavalitsuse volikokku, siis tühistub Riigikogu liikme mandaat ja vastupidi	I: 30.05.2017 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (48-8-0)

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus)
4. Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seadus 04.06.2018 647 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Vähendada Riigikogu liikmete kuluühivõtiste määrat 10%-ni; kuluühivõtisi ei tohi kasutada sõiduaudote liisingumaksete tasumiseks	I: 24.10.2018 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (44-15-0)
5. Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seadus 22.08.2018 669 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Vähendada Riigikogu liikme mandaadist vabatahtliku loobumise kompensatsiooni kolme kuu ametipalgalt ühe kuu palgale, mida makstakse juhul, kui Riigikogu liige on töötanud Riigikogus vähemalt kaks aastat	I: 07.11.2018 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (50-12-0)

Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise katsed

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus)
1. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse täiendamise seadus 15.06.2015 58 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Anda Riigikogu liikmetele õigus esitada Vabariigi Valitsuse algatatud ja enne teist lugemist usaldusküsimusega seotud eelnõude teisel lugemisel valitsuse esindajale küsimusi	I: 29.10.2015 Langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja
2. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 21.10.2015 116 SE	Eesti Keskerakonna fraktsioon Kollektiivne pöördumine edastatakse pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks, mitte lahendamiseks; vähendatakse pöördumise lahendusvariante; kohustus lahendada ka sisult sarnaseid pöördumisi	I: 14.01.2016 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (50-36-0)
3. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 28.01.2016 178 SE	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon Kohustus salvestada Riigikogu komisjonide istungid	I: 05.04.2016 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (46-26-0)
4. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 14.03.2016 201 SE	Eesti Keskerakonna fraktsioon Vabariigi Presidendi õigus esineda Riigikogu istungil kõne ja avakõnega; presidendi kohustus pidada uue koosseisu avakõne ja sügisistung- järgu kõne; võimalus esitada poliitiliste avalduste, kõnede, ettekannete ja ülevaadetega esinejatele (sh presidendile) alati küsimusi	I: 18.05.2016 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (46-29-0)

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus)
5. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 14.04.2016 221 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Säilitatakse dokumentide kavandid, nende koostamiseks kasutatavad abimaterjalid ja aruteludeks ning konsulteerimiseks koostatud materjalid, kuid need on mõeldud asutuse- siseseks kasutamiseks	I: 16.06.2016 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (49-21-1)
6. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seadus, millega tugevdatakse parlamentaarset kontrolli 13.10.2016 313 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Sunniraha määramine Riigikogu uurimiskomisjoni ilmumata jätmise või dokumentide mitteesitamise korral ja isiku komisjoni ette sundtoomise võimaldamine ilmumata jätmise korral	I: 17.01., 18.01.2017 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (54-13-0)
7. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus, millega tugevdatakse parlamentaarset kontrolli 16.03.2017 402 SE	Eesti Vabaerakonna fraktsioon Sunniraha määramine uurimiskomisjoni kutse peale mõjuva põhjuseta ilmumata jätmise, andmete või dokumentide esitamata jätmise või selgituste andmisest või küsimustele vastamisest keeldumise korral	I: 31.05.2017 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (48-13-3)
8. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 23.03.2017 414 SE	Igor Gräzin, Oudekki Loone, Arno Sild, Artur Talvik Euroopa Liidu asjade komisjoni nimi muudetakse Euroopa Liidu ning Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriigi asjade komisjoniks	I: 31.05.2017 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (45-19-0)
9. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seadus 04.04.2018 610 SE	Krista Aru, Igor Gräzin, Mart Helme, Toomas Kivimägi, Erki Savisaar Euroopa Liidu asjade komisjoni nimi muudetakse Euroopa Liidu ning Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriigi asjade komisjoniks	I: 06.06.2018 Esimesel lugemisel tagasi lükatud (32-13-2)

4.8. Riigieelarve

Riigieelarved ja riigieelarve muutmine			
Pealkiri Riigikogule esitamise kuupäev	Maht (mld eurot)	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad (muudatusettepanekute arv) Hääletamistulemus	Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed
2015. a riigieelarve seaduse muutmise seadus 26.10.2015	Riigieelarve muutmise kulude kogumahtu muutmata, eelkõige ministeeriumide valitsemisalade sees	I: 11.11.2015 II: 18.11.2015 (0) III: 25.11.2015 (1) (58-2-2)	VP 08.12.2015 otsus nr 705 RT I, 10.12.2015, 15
2016. a riigieelarve seadus 29.09.2015	T: 8,836 K: 8,642 I: 0,288	I: 20.10., 21.10.2015 II: 18.11.2015 (38) III: 09.12.2015 (27) (58-40-0)	VP 18.12.2015 otsus nr 717 RT I, 23.12.2015, 6
2016. a riigieelarve seaduse muutmise seadus 26.09.2016	Riigieelarve muutmise kulude kogumahtu muutmata, eelkõige ministeeriumide valitsemisalade sees	I: 12.10.2016 II: 26.10.2016 (3) III: 09.11.2016 (2) (64-0-5)	VP 21.11.2016 otsus nr 20 RT I, 23.11.2016, 7
2017. a riigieelarve seadus 28.09.2016	T: 9,482 K: 9,384 I: 0,271	I: 26.10.2016 II: 16.11.2016 (24) III: 19.12.2016 (39) (55-40-0)	VP 23.12.2016 otsus nr 51 RT I, 27.12.2016, 21
2017. a riigieelarve seaduse muutmise seadus 25.09.2017	Riigieelarve muutmise kulude kogumahtu muutmata, eelkõige ministeeriumide valitsemisalade sees	I: 18.10.2017 II: 08.11.2017 (0) III: 22.11.2017 (2) (49-0-20)	VP 27.11.2017 otsus nr 181 RT I, 29.11.2017, 16
2018. a riigieelarve seadus 27.09.2017	T: 10,309 K: 10,301 I: 0,279	I: 18.10.2017 II: 15.11.2017 (70) III: 13.12.2017 (9) (55-41-0)	VP 22.12.2017 otsus nr 203 RT I, 29.12.2017, 31
2018. a riigieelarve seaduse muutmise seadus 24.09.2018	Riigieelarve muutmise kulude kogumahtu muutmata, eelkõige ministeeriumide valitsemisalade sees	I: 09.10.2018 II: 24.10.2018 (0) III: 14.11.2018 (2) (49-0-12)	VP 20.11.2018 otsus nr 337 RT I, 22.11.2018, 2
2019. a riigieelarve seadus 26.09.2018	T: 11,068 K: 10,943 I: 0,379	I: 17.10.2018 II: 21.11.2018 (58) III: 12.12.2018 (23) (52-46-0)	VP 21.12.2018 otsus nr 372 RT I, 28.12.2018, 45

Lühendid: T – tulud, K – kulud, I – investeringud

ELI ÕIGUSAKTIDE EELNÕUDE KOHTA VABARIIGI VALITSUSELE ESITATUD SEISUKOHAD

Riigieelarve täitmise aruanded			
Pealkiri Riigikogule esitamise kuupäev	Tulud ja kulud (mld eurot)	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad (hääletamistulemus)	Avaldamisandmed
2014. a majandusaasta koondaruanne 14.09.2015	T: 7,5 K: 7,3 I: 0,74	I: 25.11.2015 II: 09.12.2015 (53-0-5)	RT III, 15.12.2015, 7
2015. a majandusaasta koondaruanne 26.09.2016	T: 8,1 K: 7,8 I: 0,75	I: 15.11.2016 II: 23.11.2016 (78-0-0)	RT III, 25.11.2016, 1
2016. a majandusaasta koondaruanne 11.09.2017	T: 8,5 K: 8,2 I: 0,64	I: 08.11.2017 II: 22.11.2017 (66-0-3)	RT III, 24.11.2017, 1
2017. a majandusaasta koondaruanne 24.09.2018	T: 9,0 K: 8,7 I: 0,92	I: 14.11.2018 II: 05.12.2018 (59-0-1)	RT III, 07.12.2018, 1

Lühendid: T – tulud, K – kulud, I – investeeeringud

4.9. ELI õigusaktide eelnõude kohta Vabariigi Valitsusele esitatud seisukohad

Euroopa Liidu asjade komisjoni ja väliskomisjoni poolt Riigikogu nimel esitatud seisukohad		
Aasta	ELAK	Väliskomisjon
2015	23	2
2016	66	7
2017	26	8
2018	117	8
2019	14	3
Kokku	246	28

Alatiste komisjonide poolt Euroopa Liidu asjade komisjonile või väliskomisjonile esitatud arvamused						
Komisjon	2015	2016	2017	2018	2019	Kokku
Euroopa Liidu asjade komisjon	–	–	1	–	–	1
Keskonnakomisjon	7	9	3	13	–	32
Kultuurikomisjon	4	4	2	9	1	20
Maaelukomisjon	2	4	1	4	2	13
Majanduskomisjon	6	32	13	31	6	88
Põhiseaduskomisjon	5	8	7	15	2	37
Rahanduskomisjon	5	8	7	30	5	55
Riigikaitsekomisjon	1	5	1	6	–	13
Sotsiaalkomisjon	5	7	2	9	2	25
Väliskomisjon	3	7	1	9	1	21
Õiguskomisjon	4	13	6	16	1	40
Kokku	42	97	44	142	20	345

Märkus: 2017. a II p-a ELi Nõukogu eesistumise ajal menetleti ELi algatusi vähem, sest Eesti otsustas võtta neutraalse positsiooni. 2017. a algatused menetleti tagantjärele 2018. a alguses.

4.10. Subsidiaarsuse järelevalve

Pealkiri Eelnõu esitamise kuupäev Eelnõu number	Esitaja	Täiskogus arutamise etapid, menetluse tulemus (hääletamistulemus) Avaldamisandmed Jõustumiskuupäev
Riigikogu otsus „Põhjendatud arvamus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidendile ning Euroopa Liidu Nõukogu eesistujale Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepaneku, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega, mittevastavuse kohta subsidiaarsuse põhimõttele“ 20.04.2016 225 OE	Euroopa Liidu asjade komisjon	I: 10.05.2016 Vastu võetud (55-28-2) RT III, 13.05.2016, 1 J 10.05.2016

5. Riigikogu ja teised institutsioonid

5.1. Riigikogu ja Vabariigi President

5.1.1. Vabariigi Presidendi valimine

	Valimine Riigikogus			Valimine valimiskogus		Valimine Riigikogus
	29.08.2016	30.08.2016	30.08.2016	24.09.2016	24.09.2016	03.10.2016
	I voor	II voor	III voor	I voor	II voor	I voor
Nimekirja kantud valijate arv	101	101	101	335	335	101
Hääletamisedeli saanute arv	99	99	99	334	333	98
Hääletamisel osalenute arv	99	99	98	334	332	98
Kehtetute sedelite arv	0	0	0	0	3	0
Märgistamata sedelite arv	8	1	30	0	57	17
Kandidaatidele antud häälte arv						
Mart Helme	–	–	–	16 (21)	–	–
Allar Jõks	25 (21)	21 (21)	–	83 (50)	134	–
Kersti Kaljulaid	–	–	–	–	–	81* (90)
Marina Kaljurand	–	–	–	75 (26)	–	–
Siim Kallas	–	45 (44)	42	81	138	–
Eiki Nestor	40 (43)	–	–	–	–	–
Mailis Reps	26 (27)	32 (26)	26	79	–	–

* Osutus valituks.

Sulgudes ülesseadjate arv.

5.1.2. Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud seadused

Seaduse pealkiri, eelnõu number, vastuvõtmise aeg	VP otsus välja kuulutamata jätmise kohta, avaldamisandmed Põhjendus	Muutmise või muutmata vastuvõtmise kuupäev	VP otsus, avaldamisandmed
Magustatud joogi maksu seadus 457 SE 19.06.2017	VP otsus 03.07.2017 nr 153, RT III, 05.07.2017, 2 Seaduse § 10 p 8 teine alternatiiv, mis vabastab magustatud joogi maksust magustatud joogi, mis toimetatakse rahvusvahelisi reise tegeva vee- või õhusõiduki pardale eesmärgiga seda pardal asuvast müügikohast kaasa müüa, on vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega ning seega Eesti Vabariigi põhiseaduse §-ga 12. Põhiseadusega vastuolus võib olla ka MJMS § 5 lg 4, mis paneb müügikoha pidajale kohustuse kontrollida, kas tarnija on magusa joogi maksu deklareerinud.	Riigikogu otsustas 17.10.2017 muutmata kujul mitte vastu võtta; langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja	
Kaitseväge korralduse seaduse muutmise seadus 783 SE 20.02.2019	VP otsus 07.03.2019 nr 435, RT III, 12.03.2019, 3 Seaduse § 54 ¹ on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-dega 13, 26, 33 ja 43. Isikute varjatud jälgimine võib kaasa tuua Eesti Vabariigi põhiseaduse §-des 26, 33 ja 43 sätestatud perekonna ja eraelu, kodu puutumatus ja sõnumi saladuse rikkumise. Seaduses ei ole mõistet „varjatud jälgimine“ avatud ega piiritletud, milliseid toiminguid võib Kaitseväge selle ülesande täitmisel teha. Ebapiisav regulatsioon, mille tagajärjeks võib olla isiku suhtes riigivõimu omavoli võimalus, on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 13 sätestatud õigusselguse põhimõttega.	Muutmata kujul uuesti vastu võetud 29.05.2019	Vabariigi President pöördus 14.06.2019 Riigikohtusse taotlusega tunnistada seadus põhiseadusega vastuolus olevaks. Seisuga 11.11.2019 Riigikohtu otsust veel ei ole

5.1.3. Vabariigi Presidendi poliitilised avaldused

Esitaja	Kuupäev	Teema
Toomas Hendrik Ilves	30.03.2015	Kõne Riigikogu XIII koosseisu avaistungil
Toomas Hendrik Ilves	14.09.2015	Kõne teise istungjärgu avamisel
Toomas Hendrik Ilves	12.09.2016	Kõne neljanda istungjärgu avamisel
Toomas Hendrik Ilves	10.10.2016	Kõne presidendiameti üleandmise tseremoonial
Kersti Kaljulaid	10.10.2016	Kõne ametisse astumise tseremoonial
Kersti Kaljulaid	11.09.2017	Kõne kuuenda istungjärgu avamisel
Kersti Kaljulaid	10.09.2018	Kõne kaheksanda istungjärgu avamisel

5.2. Riigikogu ja Vabariigi Valitsus

5.2.1. Peaministri kandidaadile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine Riigikogus

Peaministri-kandidaat	VP otsuse andmed	Ettekande aeg	Hääletamis-tulemus	RK otsuse avaldamis-andmed
Taavi Rõivas	30.03.2015, otsus nr 643	08.04.2015	58-40-0	RT III, 10.04.2015, 1
Jüri Ratas	20.11.2016, otsus nr 17	21.11.2016	53-33-7	RT III, 23.11.2016, 1

5.2.2. Valitsused

Vabariigi Valitsus 09.04.2015 – 23.11.2016 VP otsus 08.04.2015, nr 645 (RT III, 10.04.2015, 3)	
Peaminister	Taavi Rõivas (RE)
Ettevõtlusminister	Urve Palo (SDE) vabastati 14.09.2015 Liisa Oviir (SDE) nimetati ja ametivanne 14.09.2015
Haridus- ja teadusminister	Jürgen Ligi (RE) vabastati 12.09.2016 Maris Lauri (RE) nimetati 12.09.2016, ametivanne 13.09.2016
Justiitsminister	Urmas Reinsalu (IRL)
Kaitseminister	Sven Mikser (SDE) vabastati 14.09.2015 Hannes Hanso (SDE) nimetati ja ametivanne 14.09.2015
Keskkonnaminister	Marko Pomerants (IRL)
Kultuuriminister	Indrek Saar (SDE)
Maaeluminister	Urmas Kruuse (RE)
Majandus- ja taristuminister	Kristen Michal (RE)
Rahandusminister	Sven Sester (IRL)
Riigihalduse minister	Arto Aas (RE)
Siseminister	Hanno Pevkur (RE)
Sotsiaalkaitseminister	Margus Tsahkna (IRL)
Tervise- ja tööminister	Rannar Vassiljev (SDE) vabastati 14.09.2015 Jevgeni Ossinovski (SDE) nimetati ja ametivanne 14.09.2015
Välisminister	Keit Pentus-Rosimannus (RE) vabastati 15.07.2015 Marina Kaljurand (erakondliku kuuluvuseta) nimetati 15.07.2015, ametivanne 16.07.2015, vabastati 12.09.2016 Jürgen Ligi (RE) nimetati 12.09.2016

Vabariigi Valitsus 23.11.2016–29.04.2019 VP otsus 22.11.2016, nr 24 (RT III, 24.11.2016, 4)	
Peaminister	Jüri Ratas (K)
Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister	Urve Palo (SDE) vabastati 22.08.2018 Rene Tammist (SDE) nimetati ja ametivanne 22.08.2018
Haridus- ja teadusminister	Mailis Reps (K)
Justiitsminister	Urmas Reinsalu (IRL/I)
Kaitseminister	Margus Tsahkna (IRL) vabastati 12.06.2017 Jüri Luik (IRL/I) nimetati ja ametivanne 12.06.2017
Keskkonnaminister	Marko Pomerants (IRL) vabastati 12.06.2017 Siim Kiisler (IRL/I) nimetati ja ametivanne 12.06.2017
Kultuuriminister	Indrek Saar (SDE)
Maaeluminister	Martin Repinski (K) vabastati 09.12.2016 Tarmo Tamm (K) nimetati 09.12.2016, ametivanne 12.12.2016
Majandus- ja taristuminister	Kadri Simson (K)
Rahandusminister	Sven Sester (IRL) vabastati 12.06.2017 Toomas Tõniste (IRL/I) nimetati ja ametivanne 12.06.2017
Riigihalduse minister	Mihhail Korb (K) vabastati 12.06.2017 Jaak Aab (K) nimetati 08.06.2017, ametivanne 12.06.2017, vabastati 02.05.2018 Janek Mäggi (K) nimetati ja ametivanne 02.05.2018
Siseminister	Andres Anvelt (SDE) vabastati 26.11.2018 Katri Raik (SDE) nimetati ja ametivanne 26.11.2018
Sotsiaalkaitseminister	Kaia Iva (IRL/I)
Tervise- ja tööminister	Jevgeni Ossinovski (SDE) vabastati 02.05.2018 Riina Sikkut (SDE) nimetati ja ametivanne 02.05.2018
Välisminister	Sven Mikser (SDE)

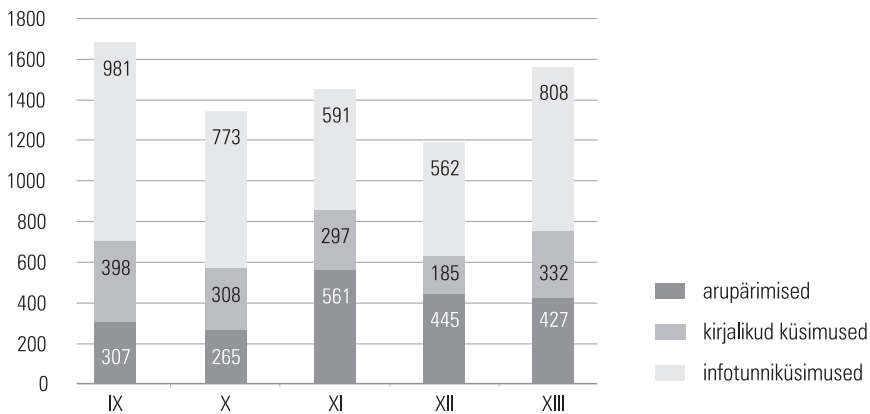
5.3. Parlamentaarne kontroll

5.3.1. Arupärimised, kirjalikud küsimused, infotunniküsimused: IX–XIII Riigikogu

Aasta (koosseis)	Arupärimised (esitatud)	Kirjalikud küsimused (esitatud)	Infotunniküsimused (registreeritud)
1999 (IX)	53	57	396
2000	89	117	521
2001	102	126	373
2002	62	85	286
2003 (IX)	1	13	45
2003 (X)	35	62	198
2004	87	84	270
2005	61	78	272
2006	71	68	269
2007 (X)	11	16	44

Aasta (koosseis)	Arupärimised (esitatud)	Kirjalikud küsimused (esitatud)	Infotunniküsimused (registreeritud)
2007 (XI)	33	29	191
2008	82	82	259
2009	226	103	192
2010	212	71	168
2011 (XI)	8	12	39
2011 (XII)	86	40	119
2012	170	62	203
2013	108	48	171
2014	77	27	173
2015 (XII)	4	8	27
2015 (XIII)	109	47	176
2016	160	121	239
2017	108	72	219
2018	48	73	232
2019 (XIII)	2	19	42
Kokku	2005	1520	5124

Joonis 5.1. Esitatud arupärimised, kirjalikud küsimused ja vastatud infotunniküsimused: IX–XIII Riigikogu

Märkused: Arupärimisi võivad Riigikogu liikmed esitada Vabariigi Valitsusele või selle liikmele, Eesti Panga nõukogu esimehele, Eesti Panga presidendile, riigikontrolörile ja õiguskantslerile selle organi või ametisiku võimkonda reguleerivate õigusaktide täitmise kohta.

5.3.2. Arupärimised

	EKRE	EKRE/ EVA/ IRL	EKRE/ EVA/ K	EKRE/ EVA/ RE	EKRE/ K	EKRE/ RE	EVA	EVA/ IRL/ RE	EVA/ K	EVA/ RE	EVA/ FMK	IRL	K	K/ FMK	RE	RE/ FMK	SDE	Kokku
Peaministrile	11	–	1	–	1	2	–	29	–	–	–	–	20	–	12	–	–	76
Ettevõtlusministrile	–	–	–	–	–	–	3	–	–	–	–	–	8	–	–	–	–	11
Ettevõtlus- ja infotehnoloogia- ministrile	2	–	–	–	–	–	3	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	6
Haridus- ja teadusministrile	3	–	–	–	–	–	14	–	–	–	–	–	21	–	4	–	–	42
Justitsministrile	5	–	–	1	–	–	6	–	–	–	–	–	9	–	1	–	–	23
Kaitseministrile	5	–	–	–	1	–	2	–	–	–	–	–	4	–	–	–	–	12
Keskonnaministrile	1	–	–	–	–	–	5	–	–	–	–	–	6	–	–	–	–	12
Kultuuriministrile	–	–	–	–	–	–	7	–	–	–	–	–	1	–	1	–	–	9
Maaeluministrile	3	–	–	–	–	–	1	2	–	–	1	–	9	–	3	–	1	20
Majandus- ja taristuministrile	5	1	1	–	1	–	8	–	–	–	–	1	13	–	5	1	–	36
Rahandusministrile	4	–	1	1	–	–	13	–	–	–	–	–	12	–	7	–	–	38
Riigihalduse ministrile	2	–	–	–	–	–	21	–	–	–	–	–	5	–	1	–	–	29
Siseministrile	14	–	–	–	–	–	8	–	1	–	–	–	7	–	3	–	–	33
Sotsiaalkaitseministrile	2	–	–	–	–	–	8	–	–	–	–	–	8	–	2	–	–	20
Tervise- ja tööministrile	5	–	–	–	–	–	1	12	–	–	–	1	13	1	3	–	–	36
Välisministrile	5	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	4	–	–	–	–	10
Eesti Panga presidendile	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	4
Riigikontrolörile	–	–	–	–	–	–	4	–	1	–	–	–	1	–	–	–	–	6
Õiguskantslerile	–	–	–	–	–	–	3	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	4
Kokku	67	1	3	2	3	2	3	150	1	2	1	1	144	1	43	1	1	427

Tabelis on toodud ka 19 arupärimist, mis jäid vastamata; neist 17 võeti esitajate poolt tagasi, kahele jäi vastamata koosseisu tööaja lõppemise tõttu. Anvestatud pole 35 esitajatele tagastatud arupärimist. Fraktsiooni kuuluva Riigikogu liikme arupärimine loetakse fraktsiooni esitatud arupärimiseks.

Fraktsioonide lühendid: EKRE – Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, EVA – Eesti Vabamerakonna fraktsioon, IRL – Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon, K – Eesti Keskerakonna fraktsioon, RE – Eesti Reformierakonna fraktsioon, SDE – Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, FMK – fraktsiooni mittekuuluvad Riigikogu liikmed.

5.3.3. Kirjalikud küsimused

	EKRE	EKRE/ K	EVA	IRL	IRL/ RE/ SDE	K	RE	SDE	FMK	Kokku
Peaministrile	8	–	4	–	–	3	6	–	–	21
Ettevõtlusministrile	–	–	6	–	–	5	–	–	–	11
Ettevõtlus- ja info- tehnoloogiaministrile	–	–	2	–	–	–	2	–	–	4
Haridus- ja teadus- ministrile	2	–	4	–	–	5	7	1	–	19
Justiitsministrile	3	–	8	–	–	7	2	1	–	21
Kaitseministrile	7	–	5	–	–	2	–	–	–	14
Keskonnaministrile	4	–	11	–	–	9	3	–	–	27
Kultuuriministrile	2	–	7	–	–	5	3	–	–	17
Maaeluministrile	–	–	8	1	–	9	5	–	–	23
Majandus- ja taristu- ministrile	8	1	18	–	1	5	10	2	4	49
Rahandusministrile	2	–	16	–	–	3	6	–	–	27
Riigihalduse ministrile	–	–	3	–	–	–	4	1	–	8
Siseministrile	28	–	11	–	–	8	5	–	–	52
Sotsiaalkaitseministrile	–	–	7	–	–	3	1	1	–	12
Tervise- ja tööministrile	4	–	4	–	–	6	4	–	–	18
Välisministrile	2	–	4	–	–	1	–	–	–	7
Õiguskantslerile	–	–	–	–	–	1	–	1	–	2
Kokku	70	1	118	1	1	72	58	7	4	332

Märkused: Tabelis on toodud ka üks esitajate poolt tagasi võetud kirjalik küsimus. Fraktsiooni kuuluva Riigikogu liikme kirjalik küsimus loetakse fraktsiooni esitatud küsimuseks.

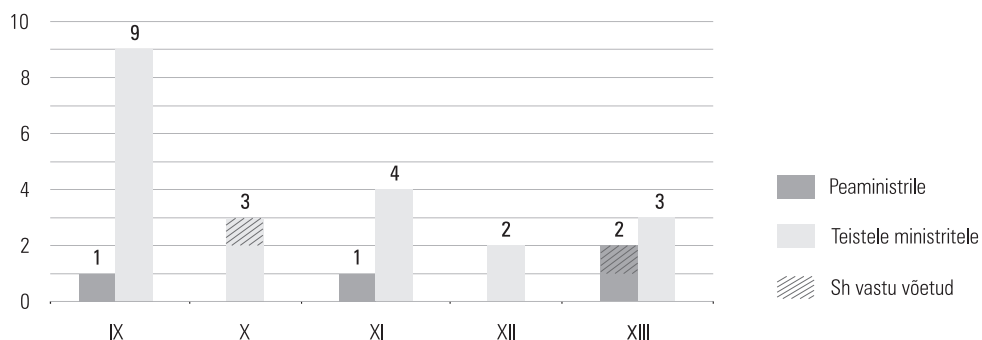
Kirjalikke küsimusi võivad Riigikogu liikmed esitada Vabariigi Valitsusele või selle liikmele, Eesti Panga nõukogu esimehele, Eesti Panga presidendile, riigikontrolörile ja õiguskantslerile selle organi või ametiisiku võimkonda kuuluva üksiküsimuse kohta teabe saamiseks.

5.3.4. Infotunniküsimused

	Vastatud/vastamata						Kokku
	EKRE	EVA	K	RE	SDE	FMK	
Peaministrile	100/25	88/10	30/2	86/6	-/1	4/3	308/47
Ettevõtlusministrile	5/1	3/-	3/-	1/-	-	-	12/1
Ettevõtlus- ja infotehnoloogia- ministrile	4/-	7/-	-	4/1	-	-	15/1
Haridus- ja teadusministrile	8/1	15/-	7/-	5/-	-	-	35/1
Justiitsministrile	15/1	13/2	3/-	5/-	-	-	36/3
Kaitseministrile	11/2	10/1	3/1	2/-	-	-	26/4
Keskkonnaministrile	7/-	16/3	6/1	2/-	-	1/-	32/4
Kultuuriministrile	12/-	25/-	3/-	7/-	-	-	47/-
Maaeluministrile	14/-	9/-	7/2	-	-	-	30/2
Majandus- ja taristuministrile	12/1	15/1	5/-	3/-	-	-	35/2
Rahandusministrile	4/1	12/-	6/-	8/-	1/-	-	31/1
Riigihalduse ministrile	10/2	13/2	3/-	2/3	-	1/-	29/7
Siseministrile	25/7	17/2	4/1	-/1	-	-/1	46/12
Sotsiaalkaitseministrile	7/1	14/-	3/-	3/-	-/1	2/1	29/3
Tervise- ja tööministrile	23/4	28/-	14/4	9/1	-	-	74/9
Välisministrile	11/2	10/-	1/-	1/1	-	-	23/3
Kokku	268/48	295/21	98/11	138/13	1/2	8/5	808/100

Märkused: Infotunnis esitavad Riigikogu liikmed küsimusi Vabariigi Valitsuse liikmetele. Fraktsiooni kuuluva Riigikogu liikme küsimus loetakse fraktsiooni esitatud küsimuseks. Infotunniküsimus kajastub vastaja all.

Joonis 5.2. Ettepanekud umbusalduse avaldamiseks: IX–XIII Riigikogu

5.3.5. Ettepanekud umbusalduse avaldamiseks ja umbusaldushääletused

Umbusaldusavalduse adressaat ja põhjus (väljavõtte seletuskirjast, stenogrammist)	Algatamise kuupäev, algatajad	Arutamise kuupäev (hääletamistulemus) Avaldamisandmed
Peaminister Taavi Rõivas Vabariigi Valitsuse algatatud maksumuudatuste kobareelnõu, mille sisuks on kütuseaktsiisi ning majutusasutuste käibemaksu määra tõstmine	15.06.2015 33 Eesti Keskerakonna ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni liiget: Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Mart Helme, Martin Helme, Olga Ivanova, Jaanus Karilaid, Uno Kaskpeit, Mihhail Korb, Valeri Korb, Siret Kotka-Repinski, Lauri Laasi, Heimar Lenk, Jaak Madison, Aadu Must, Andrei Novikov, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Jüri Ratas, Rein Ratas, Martin Repinski, Mailis Reps, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Arno Sild, Kadri Simson, Mihhail Stalnuhhin, Märt Sults, Tarmo Tamm, Priit Toobal, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Vladimir Velman, Toomas Vitsut	15.06.2015 Ei saanud koosseisu hääletenamust (41-59-0)
Peaminister Taavi Rõivas Taavi Rõivase juhitalvalitsusel puudub mõistlik maksu- ja majanduspoliitika, majandust pole võimalik seisakust välja tuua. Valitseb otsustamatus seoses omavalitsus- ja haldusreformiga ning tegevusetus maaelu valdkonnas. Taavi Rõivas on kaotanud opositsiooni usalduse ega suuda juhtida valitsust, mis on koostöövõimetu	07.11.2016 41 Eesti Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Eesti Vabaerakonna fraktsiooni liiget: Jüri Adams, Andres Ammas, Krista Aru, Dmitri Dmitrijev, Enn Eesmaa, Peeter Ernits, Monika Haukanõmm, Mart Helme, Martin Helme, Andres Herkel, Olga Ivanova, Jaanus Karilaid, Uno Kaskpeit, Mihhail Korb, Valeri Korb, Siret Kotka-Repinski, Külliki Kübarsepp, Heimar Lenk, Oudekki Loone, Ain Lutsepp, Jaak Madison, Aadu Must, Andrei Novikov, Anneli Ott, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Jüri Ratas, Martin Repinski, Mailis Reps, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Arno Sild, Kadri Simson, Mihhail Stalnuhhin, Märt Sults, Artur Talvik, Tarmo Tamm, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Vladimir Velman, Toomas Vitsut	09.11.2016 (63-28-0) RT III, 11.11.2016, 1
Rahandusminister Sven Sester Ministri tegevus on nõrgestanud riigi rahanduse seisuga ja kestlikkust ning Eesti majandusarengu väljavaateid, see on pälvitud ekspertide üksmeelse kriitika; vastutustundlike lahenduste otsimise asemel esitab ta rahandus- ja majanduspoliitiliselt küündimatuid ettepanekuid	01.06.2017 45 Eesti Reformierakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Eesti Vabaerakonna fraktsiooni liiget: Arto Aas, Jüri Adams, Yoko Alender, Andres Ammas, Krista Aru, Denis Boroditš, Igor Gräzin, Monika Haukanõmm, Mart Helme, Martin Helme, Andres Herkel, Remo Holsmer, Jüri Jaanson, Uno Kaskpeit, Liina Kersna, Johannes Kert, Toomas Kivimägi, Eerik-Niiles Kross, Urmas Kruuse, Külliki Kübarsepp, Ants Laaneots, Kalle Laanet, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Lauri Luik, Ain Lutsepp, Jaak Madison, Kristen Michal, Madis Milling, Meelis Mälberg, Kalle Palling, Keit Pentus-Rosimannus, Hanno Pevkur, Heidy Purga, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Laine Randjärv, Valdo Randpere, Taavi Rõivas, Arno Sild, Anne Sulling, Aivar Sõerd, Artur Talvik, Urve Tiidus, Terje Trei	01.06.2017 Ei saanud koosseisu hääletenamust (42-52-0)

Umbusaldusvalduse adressaat ja põhjus (väljavõtte seletuskirjast, stenogrammist)	Algatamise kuupäev, algatajad	Arutamise kuupäev (hääletamistulemus) Avaldamisandmed
Majandus- ja taristuminister Kadri Simson Minister ei lähtu oma otsustes mitte Eesti majanduse, vaid erakond- likust ja perekondlikust huvist, ta ei põhjenda oma valikuid majandusala ministrile kohasel viisil. Ta ei valda mõjuanalüüse, tasuvusarvutusi ega alter- natiivide võrdlust ning ei taju raha päritolu eга huvide konflikte	10.01.2018 44 Eesti Reformierakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Eesti Vabaerakonna fraktsiooni liiget: Arto Aas, Jüri Adams, Yoko Alender, Andres Ammas, Krista Aru, Deniss Boroditš, Igor Gräzin, Monika Haukanõmm, Mart Helme, Martin Helme, Andres Herkel, Remo Holsmer, Jüri Jaanson, Uno Kaskpeit, Liina Kersna, Toomas Kivimägi, Eerik-Niiles Kross, Urmas Kruuse, Külliki Kübarsepp, Ants Laaneots, Kalle Laanet, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Lauri Luik, Ain Lutsepp, Jaak Madison, Kristen Michal, Madis Milling, Meelis Mälberg, Kalle Palling, Keit Pentus-Rosimannus, Hanno Pevkur, Heidy Purga, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Laine Randjärv, Valdo Randpere, Taavi Rõivas, Arno Sild, Anne Sulling, Aivar Sõerd, Artur Talvik, Urve Tiidus, Terje Trei	10.01.2018 Ei saanud koosseisu hääletenamust (44-49-0)
Justiitsminister Urmas Reinsalu Ministri seisukohavõtt „mõistsin naistevastase vägivalla hukka, kuid nüüd, tänapäeva kirja valguses, lausa kahetsen seda aval- dust.“ Minister kes vastutab vägivalla vähendamise eest ei saa kahetseda, et on sõna võtnud vägivalla vastu, ta ei saa ka olla ühiskonnale ja paljudel isiklikult nii valusal teemal halvustav avalike sõnavõtte suhtes	24.01.2018 47 Eesti Reformierakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ning fraktsiooni mitte- kuuluvat liiget: Arto Aas, Jüri Adams, Yoko Alender, Andres Ammas, Krista Aru, Deniss Boroditš, Igor Gräzin, Monika Haukanõmm, Mart Helme, Martin Helme, Andres Herkel, Remo Holsmer, Jüri Jaanson, Uno Kaskpeit, Liina Kersna, Johannes Kert, Toomas Kivimägi, Eerik-Niiles Kross, Urmas Kruuse, Külliki Kübarsepp, Ants Laaneots, Kalle Laanet, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Lauri Luik, Ain Lutsepp, Jaak Madison, Kristen Michal, Marko Mihkelson, Madis Milling, Meelis Mälberg, Kalle Palling, Keit Pentus-Rosimannus, Hanno Pevkur, Heidy Purga, Raivo Põldaru, Henn Põlluaas, Laine Randjärv, Valdo Randpere, Taavi Rõivas, Arno Sild, Anne Sulling, Aivar Sõerd, Artur Talvik, Urve Tiidus, Terje Trei, Margus Tsahkna	24.01.2018 Ei saanud koosseisu hääletenamust (46-0-0)

5.3.6. Muu kontrollialane tegevus: IX–XIII Riigikogu

RK koos- seis	Olulise tähtsusega riiklike küsimuste arutelud		Ettepanek Vabariigi Valitsusele ^a	Strateegilised arengu- dokumendid ^b	Peaministri poliitilised avaldused	Peaministri ettekanded
	Otsuse-elnõuta	Otsuse-elnõuga				
IX	14	3	2	8	7	1
X	19	–	–	12	8	5
XI	28	–	6	8	8	8
XII	29	–	2	11	5	8
XIII	39	–	1	9	7	8 ^c

^a IX–X Riigikogu puhul põhiseaduse § 103 lg 2 alusel vastu võetud otsused, mis sisaldasid ettepanekut Vabariigi Valitsusele eelnõu algatamiseks. XI–XIII koosseisu puhul on toodud ka muud ettepanekud Vabariigi Valitsusele.

^b Alates 2014. a koondati tegevuskavad strateegiliste arengudokumentide mõiste alla (varem: heaks kiidetud tegevuskavad).

^c 4 ettekannet teadus- ja arendustegevuse olukorrast, 4 Euroopa Liidu poliitika teostamisest.

5.3.7. Peaministri ning ministrite avaldused ja ettekanded

Peaministri poliitilised avaldused ja ettekanded			
Esitaja	Kuupäev	Teema	Alus*
Taavi Rõivas	16.07.2015	Poliitiline avaldus olukorrast Kreekas ja Ida-Ukrainas, Vahemere pagulaskriisi lahendamise, riigi julgeoleku tagamisest ning valitsuse tegevusest	
Taavi Rõivas	29.09.2015	Poliitiline avaldus 2016. aasta riigieelarve seaduse eelnõu üleandmisel	
Taavi Rõivas	17.11.2015	Ülevaade Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel	RK kodu- ja töökorra seaduse § 152 ⁵
Taavi Rõivas	15.12.2015	Ülevaade teadus- ja arendustegevuse olukorrast ning valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2
Taavi Rõivas	14.03.2016	Poliitiline avaldus haldusreformi seaduse eelnõu üleandmisel	
Taavi Rõivas	28.09.2016	Poliitiline avaldus seoses 2017. aasta riigieelarve seaduse eelnõu üleandmisega	
Taavi Rõivas	18.10.2016	Ülevaade Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel	RK kodu- ja töökorra seaduse § 152 ⁵
Taavi Rõivas	09.11.2016	Poliitiline avaldus seoses umbusaldusavaldusega	
Jüri Ratas	17.01.2017	Ülevaade teadus- ja arendustegevuse olukorrast ning valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2
Jüri Ratas	27.09.2017	Poliitiline avaldus 2018. aasta riigieelarve seaduse eelnõu üleandmisel	
Jüri Ratas	05.12.2017	Ülevaade Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel	RK kodu- ja töökorra seaduse § 152 ⁵
Jüri Ratas	10.01.2018	Ülevaade teadus- ja arendustegevuse olukorrast ning valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2
Jüri Ratas	26.09.2018	Poliitiline avaldus 2019. aasta riigieelarve seaduse eelnõu üleandmisel	
Jüri Ratas	11.12.2018	Ülevaade Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel	RK kodu- ja töökorra seaduse § 152 ⁵
Jüri Ratas	16.01.2019	Ülevaade teadus- ja arendustegevuse olukorrast ning valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2

* Märgitud juhul, kui ettekande tegemise sätestab seadus. Muudel puhkudel põhinevad avaldused või ettekanded põhiseaduse §-s 100 ja Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-s 155 sätestatud õigusel.

Ministrite poliitilised avaldused ja ettekanded			
Esitaja	Kuupäev	Teema	Alus*
Kultuuriminister Indrek Saar	10.06.2015	„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ 2014. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ p 2
Justiitsminister Urmas Reinsalu	29.10.2015	Ettekanne „Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ elluviimise kohta	Riigikogu otsuse „Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 2
Riigihalduse minister Arto Aas	09.12.2015	Ülevaade avaliku teenistuse 2014. aasta aruandest	Avaliku teenistuse seaduse § 66 lg 1
Rahandusminister Sven Sester	20.01.2016	Vabariigi Valitsuse ülevaade Euroopa stabiilsusmehhanismi antud stabiilsus- toetustest ja Eesti Vabariigi osalemisest Euroopa stabiilsusmehhanismis	Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingu ratifitseerimise ja rakendamise seaduse § 8 lg 1
Kultuuriminister Indrek Saar	17.02.2016	„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ 2015. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ p 2
Siseminister Hanno Pevkur	18.02.2016	„Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015“ täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Eesti turvalisus- poliitika põhisuunad aastani 2015“ heakskiitmine“ p 2
Justiitsminister Urmas Reinsalu	09.03.2016	„Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“ 2015. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kriminaal- poliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 3
Justiitsminister Urmas Reinsalu	01.06.2016	Poliitiline avaldus õigusloome mahu vähendamise kava rakendamisest	
Riigihalduse minister Arto Aas	15.06.2016	Ülevaade avaliku teenistuse 2015. aasta aruandest	Avaliku teenistuse seaduse § 66 lg 1
Kultuuriminister Indrek Saar	19.10.2016	„Spordipoliitika põhialused aastani 2030“ 2015. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ p 9
Justiitsminister Urmas Reinsalu	09.11.2016	„Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ elluviimise kohta	Riigikogu otsuse „Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 2
Rahandusminister Sven Sester	14.12.2016	Vabariigi Valitsuse ülevaade Euroopa stabiilsusmehhanismi antud stabiilsus- toetustest ja Eesti Vabariigi osalemisest Euroopa stabiilsusmehhanismis	Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingu ratifitseerimise ja rakendamise seaduse § 8 lg 1
Kultuuriminister Indrek Saar	22.02.2017	„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ 2016. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ p 2
Justiitsminister Urmas Reinsalu	08.03.2017	„Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“ 2016. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kriminaal- poliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 3
Kultuuriminister Indrek Saar	27.09.2017	„Spordipoliitika põhialused aastani 2030“ 2016.–2017. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ p 9
Riigihalduse minister Jaak Aab	10.10.2017	Ülevaade avaliku teenistuse 2016. aasta aruandest	Avaliku teenistuse seaduse § 66 lg 1

Esitaja	Kuupäev	Teema	Alus*
Justiitsminister Urmas Reinsalu	25.10.2017	„Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ elluviimise kohta 2017. aastal	Riigikogu otsuse „„Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 2
Kultuuriminister Indrek Saar	14.02.2018	„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ 2017. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ p 2
Rahandusminister Toomas Tõniste	21.02.2018	Vabariigi Valitsuse ülevaade Euroopa stabiilsusmehhanismi antud stabiilsus-toetustest ja Eesti Vabariigi osalemisest Euroopa stabiilsusmehhanismis	Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingu ratifitseerimise ja rakendamise seaduse § 8 lg 1
Justiitsminister Urmas Reinsalu	08.03.2018	„Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“ 2017. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „„Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 3
Justiitsminister Urmas Reinsalu	13.06.2018	Poliitiline avaldus seoses isikuandmete kaitse seaduse eelnõu (616 SE) menetlusest tagasivõtmisega	
Riigihalduse minister Janek Mäggi	13.06.2018	Ülevaade avaliku teenistuse 2017. aasta aruandest	Avaliku teenistuse seaduse § 66 lg 1
Justiitsminister Urmas Reinsalu	26.11.2018	Poliitiline avaldus seoses Riigikogu avalduse „ÜRO globaalse ränderaamistiku kohta“ eelnõuga (758 AE)	
Välisminister Sven Mikser	26.11.2018	Poliitiline avaldus Eesti välispoliitika järjepidevuse kohta	
Justiitsminister Urmas Reinsalu	04.12.2018	„Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ elluviimise kohta	Riigikogu otsuse „„Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine“ p 2
Kultuuriminister Indrek Saar	05.12.2018	„Spordipoliitika põhialused aastani 2030“ täitmise kohta	Riigikogu otsuse „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ p 9
Kultuuriminister Indrek Saar	30.01.2019	„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ 2018. aasta täitmise aruanne	Riigikogu otsuse „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ p 2
Justiitsminister Urmas Reinsalu	20.02.2019	Poliitiline avaldus seoses põhiseaduse analüüsiga	

* Märgitud juhul, kui ettekande tegemise sätestab seadus. Muudel puhkudel põhinevad avaldused või ettekanded põhiseaduse §-s 100 ja Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-s 155 sätestatud õigusel.

5.3.8. Olulise tähtsusega riiklike küsimuste arutelud

Teema	Kuupäev	Algataja ja alus*
Eesti migratsioonipoliitika	13.10.2015	Euroopa Liidu asjade komisjon
Eesti Vabariigi suveräänsus	19.11.2015	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon
Eesti teadus- ja arendustegevuse valikud, võimalused ja ristteed	15.12.2015	Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Välispoliitika	11.02.2016	Väliskomisjon Alus: välissuhtlemisseaduse § 6
Alus-, huvi-, üld- ja kutsehariduse rahastamise võtmekohad	07.04.2016	Kultuurikomisjon
Riigivalitsemise reform	14.04.2016	Põhiseaduskomisjon
Lairiba ehk kiire interneti väljaehitamise arendamine	05.05.2016	Riigieelarve kontrolli erikomisjon
Raport „NATO heidutus Läänemere piirkonnas: hetkeseis ja perspektiivid“	08.06.2016	Riigikaitsekomisjon
Raport „Fiskaalpoliitika paradigma võimalikest muutustest Eesti parlamentaarses süsteemis“	14.06.2016	Riigieelarve kontrolli erikomisjon
Haldusreform	15.09.2016	Eesti Keskerakonna fraktsioon
Meri ei salli seisvat vett. Merendus kui Eesti majanduse taaskäivitaja	29.09.2016	Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Mida teha Rail Balticuga?	13.12.2016	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon
Välispoliitika	09.02.2017	Väliskomisjon Alus: välissuhtlemisseaduse § 6
Kus on metsas tasakaal?	13.04.2017	Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Eesti majanduspoliitilised valikud – ohud ja võimalused ettevõtlusele	09.05.2017	Eesti Reformierakonna fraktsioon
Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise prioriteedid	16.05.2017	Euroopa Liidu asjade komisjon
Kutsehariduse olukord ja arengusuunad	18.05.2017	Kultuurikomisjon
Eesti inimarengu aruanne 2016/2017	01.06.2017	Põhiseaduskomisjon
Eesti demokraatia ohud ja väljakutsed	21.09.2017	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon
Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni rakendamine	28.09.2017	Põhiseaduskomisjon Alus: Riigikogu otsus 12.12.2002 „Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni heakskiitmine“
Ida-Virumaa tulevikuperspektiivid	12.10.2017	Eesti Keskerakonna fraktsioon
Kuidas tulla toime kriisidega põllumajanduses?	07.12.2017	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon
Välispoliitika	13.02.2018	Väliskomisjon Alus: välissuhtlemisseaduse § 6
Kuidas eakana hakkama saada – hoolduskindlustuse loomine?	06.03.2018	Sotsiaalkomisjon
Eesti keel kui riiklik taristu	15.03.2018	Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Riigi eelarvestrateegia 2019–2022 arutelu	08.05.2018	Riigieelarve kontrolli erikomisjon
Riikliku vastutuse probleem VEB Fondi juhtumi põhjal	17.05.2018	Õiguskomisjon
Kas esimese lapse sünd on ohus?	31.05.2018	Probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks
Riigireform ja hea halduse põhialused	05.06.2018	Probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks

Teema	Kuupäev	Algataja ja alus*
Venekeelsete lasteaeade ja koolide üleminek eestikeelsele õppele	13.09.2018	Isamaa fraktsioon
Maksusüsteem – kaos või kaalutus	09.10.2018	Eesti Reformierakonna fraktsioon
Eesti vajab põlevkivienergeetikast väljumise strateegiat ehk PÕXITit	23.10.2018	Keskkonnakomisjon
Rahapesu tõkestamise probleem	06.11.2018	Õiguskomisjon
Vabadusele, õiglusele ja õigusele rajatud riik	15.11.2018	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon
Elu võimalikkusest maal	20.11.2018	Maaelukomisjon
Kuidas lühendada ravijärjekordi	22.11.2018	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon
Välispoliitika	12.02.2019	Väliskomisjon Alus: välissuhtlemisseaduse § 6
Infojulgeolek, sellega seotud ohud demokraatialle ja õigusriigile	14.02.2019	Eesti Vabaerakonna fraktsioon
Eesti maksusüsteemi tulevik	19.02.2019	Eesti Reformierakonna fraktsioon

* Alus märgitud juhul, kui arutelu on ette nähtud seaduses või Riigikogu otsuses.

5.3.9. Strateegiliste arengudokumentide heakskiitmine või arutelu

Teema	Eelnõu number	Menetluse käik (arutelu/lugemised)	Hääletamis-tulemus	Avaldamis-andmed
„Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2016–2030“ kinnitamine	166 OE	I: 10.02.2016 II: 16.03.2016	55-11-1	RT III, 18.03.2016, 2
Heaolu arengukava 2016–2023		31.05.2016		
Kliimapolitiika põhialused aastani 2050	362 OE	I: 15.02.2017 II: 05.04.2017	63-6-6	RT III, 07.04.2017, 1
Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030		08.02.2017		
Energiamajanduse arengukava aastani 2030		10.05.2017		
„Eesti julgeolekupoliitika alused“ heakskiitmine	395 OE	I: 02.05., 03.05.2017 II: 31.05.2017	75-0-0	RT III, 06.06.2017, 2
Maapõuepolitiika põhialused aastani 2050	410 OE	I: 19.04.2017 II: 06.06.2017	79-7-0	RT III, 07.06.2017, 2
„Transpordi arengukava 2014–2020“ muutmine	573 OE	I: 23.01.2018 II: 20.02.2018	58-4-0	RT III, 22.02.2018, 1
Riigireformi ja hea halduse põhialused	777 OE	I: 29.01.2019 II: 20.02.2019	43-1-2	RT III, 22.02.2019, 2

Märkus: Strateegilised arengudokumendid on poliitika põhialused, valdkonna arengukava, valitsemisala arengukava ja programm.

5.3.10. Komisjonide raportid

Komisjon	Teema	Raportöör	Valmimise aeg
Riigikaitsekomisjon	NATO heidutus Läänemere piirkonnas: hetkeseis ja perspektiivid	Marko Mihkelson	17.05.2016
Riigieelarve kontrolli erikomisjon	Fiskaalpoliitika paradigma võimalikest muutustest Eesti parlamentaarses süsteemis	Kristjan Kõljalg, kaasraportöör Mihhail Stalnuhhin	01.06.2016
Väliskomisjon	Valmisolek tõrjuda valimistesse sekkumist lääneriikide näitel	Keit Pentus-Rosimannus	22.01.2019

5.3.11. Kollektiivsed pöördumised

Riigikogu menetluse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
14.04.2015 Eesti Keskerakond	1000 eurot miinimumpalgaks	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 25.05., 01.10. ja 12.10.2015. Komisjon ei toetanud ettepanekut. Menetlus lõpetatud 14.10.2015
28.05.2015 Eesti Vabaerakond	Kütuseaktsiisi järsk tõus tuleb ära jätta!	Rahanduskomisjon Komisjoni arutelu: 04.06.2015. Komisjon ei toetanud ettepanekut. Menetlus lõpetatud 29.06.2015
11.06.2015 Eesti Ametiühingute Keskkliit	Esimeste haiguspäevade hüvitamise taastamine	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 24.08., 07.12. ja 08.12.2015. Komisjon nõustus ettepanekuga osaliselt ja tegi tervise- ja tööministrile ülesandeks analüüsida haiguspäevade hüvitamise ettepanekuid, kaaluda ajutise töövõimetuse hüvitamise süsteemi paindlikumaks muutmist ning esitada tulemused sotsiaalkomisjonile 01.09.2016. Menetlus lõpetatud 08.12.2015
01.07.2015 Eesti Keskerakond	Kütuseaktsiisi tõstmata jätmine	Rahanduskomisjon Komisjonis 29.09.2015. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) § 152 ¹⁴ lg 1 p 1 alusel jättis komisjon pöördumise sisulise aruteluta läbi vaatamata ja lükkas selle tagasi (pöördumine oli sisult kokkulangev pöördumisega, mille menetlemisest oli möödas vähem kui kaks aastat). Menetlus lõpetatud 29.09.2015

Märkus: Riigikogu XIII koosseisus menetluse võetud kollektiivsed pöördumised.

Riigikogu menetluse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
09.07.2015 Eesti Lasteaednike Liit	Kõigile alushariduse pedagoogidele ühtse riikliku õpetaja töötasu alammäära kehtestamine	Kultuurikomisjon Komisjoni arutelu: 15.09.2015. Otsustati võtta info teadmiseks. Pöördumises püstitatu leidis osalise lahenduse riigieelarves. Menetlus lõpetatud 16.12.2015
10.11.2015 Kaur Kender	„Laske elada“ – narkopoliitika muutmine	Õiguskomisjon Komisjoni arutelu: 09.02.2016. RKKTS § 152 ¹³ p 6 alusel pöördus komisjon Justiitsministeeriumi poole ettepanekuga analüüsida narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 15 ¹ ja väärteomenetluse seadustiku § 30 rakenduspraktikat. Menetlus lõpetatud 11.05.2016
04.02.2016 Märt Sults	Lasteaedade õpetajate töö väärtustamine	Kultuurikomisjon Komisjoni arutelu: 03.05.2016. Otsustati võtta info teadmiseks. Pöördumises püstitatu leidis osalise lahenduse riigieelarves. Menetlus lõpetatud 19.05.2016
01.03.2016 Kodanikulikumine „Avalikult haridusest“	Riik peab suhtuma kõigi laste haridusse võrdset!	Kultuurikomisjon Komisjon arutas huvigruppidega erakoolide rahastamist ümberkorraldavat eelnõu (142 SE) kaheksal istungil. Menetluse tulemusel muudeti seadust. Menetlus lõpetatud 14.06.2016
01.03.2016 Rahva Ühtsuse Erakond	Pagulaste sundkvootide alusel vastuvõtmisest keeldumine	Euroopa Liidu asjade komisjon Komisjoni arutelu: 13.05.2016. Otsustati: Eesti ei ole kunagi toetanud ega hakka toetama pagulaste vastuvõtmise sundkvooti. Menetlus lõpetatud 30.05.2016
03.05.2016 Aleksi Lotman, Henry Laks, Indrek Sell, Rainer Kuuba, Liis Kuresoo, Rainar Kurbel, MTÜ Noored Rohelised, Erakond Eestimaa Rohelised, Eesti Loomakaitse Liit, Eesti Taastuenergia Koda, Estonian Nature Tours, Natourest OÜ	Lendorava ja metsade kaitseks	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelu: 07.06.2016. Otsustati võtta info teadmiseks. Menetlus lõpetatud 07.06.2016
19.05.2016 Erakond Eestimaa Rohelised, MTÜ Noored Rohelised, Eesti Roheline Liikumine	Glüfosaadi kasutamine tuleb Eestis keelata	Maaelukomisjon Komisjoni arutelud glüfosaadi sisaldavate taimekaitsevahendite kasutamise lubamise pikendamiseks toimusid 07.03., 09.05. ja 06.06.2016. ELi õigusaktis (rakendusmääruse nr 540/2011 lisas) on glüfosaadi kasutamise lõpetamise tähtaeg ette nähtud. Menetlus lõpetatud 24.11.2016

Riigikogu menetluse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
08.08.2016 Pöide vallavanem Andres Hanso, Orissaare vallavanem Vello Runthal, Muhu vallavanem Raido Liitmäe, muhulane Ivo Linna, MTÜ Väikese Väina Selts eestvedaja Heiki Hanso	Väikese väina elukeskkonna tervendamise eest!	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelu: 18.10.2016. Otsustati võtta info teadmiseks. Menetlus lõpetatud 18.10.2016
11.10.2016 Eesti Üürnike Liit	Omandireformi küsimuses	Majanduskomisjon Komisjoni arutelud: 10.01. ja 23.01.2017. Otsus: saata pöördumine koos omandireformi läbiviimisel tekkinud kahju hüvitamise seaduse eelnõu projektiga analüüsimiseks ja võimalike lahenduste leidmiseks Vabariigi Valitsusele (valitsuse moodustatavale omandireformi komisjonile), kes vastab pöördumise esitajatele lähtuvalt komisjoni töö tulemustest ning informeerib kujundatud seisukohast majanduskomisjoni. Menetlus lõpetatud 31.01.2017
10.11.2016 Elver Loho	Kanepituru parema reguleerimise ettepanekud Riigikogule	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 17.01., 07.02., 13.02., 04.04., 11.04., 17.04. ning 02.05.2017. Komisjon ei toetanud ettepanekuid, kuid palus Sotsiaalministeeriumil koos Raviametiga selgitada, kas meditsiinilisel otstarbel kasutatav kanep või tema toimeained on narkootiliste ja psühhotropsete ainete nimekirjades ning vajadusel ja võimalusel kanda need vähemohtlike narkootiliste ja psühhotropsete ainete nimekirja; vaadata üle müügiloata ravimite tootlemise reeglistik ja analüüsida, kas see on liialt bürookraatlik ja keeruline. Menetlus lõpetatud 02.05.2017
08.12.2016 Erakond Eestimaa Rohelised, MTÜ Noored Rohelised, Ökoriik Eesti kooskond	Eestimaa kaitseks (ettepanek loobuda Rail Balticu projektist praegusel kujul)	Majanduskomisjon Komisjoni arutelud: 23.01., 21.02. ja 06.03.2017. Komisjon ei toetanud ettepanekuid. Menetlus lõpetatud 06.06.2017
08.12.2016 Erakond Eestimaa Rohelised	Ravikanep tuleb patsientidele realselt kättesaadavaks teha	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 17.01., 07.02., 13.02., 04.04., 11.04., 17.04. ning 02.05.2017. Komisjoni otsus: vt 10.11.2016 kanepituru reguleerimiseks tehtud kollektiivset pöördumist. Menetlus lõpetatud 02.05.2017
16.02.2017 Urmas Ambur	Lisame riigipüha. Lisame puhkepäeva, kui rahvuspüha või riigipüha langeb nädalavahetusele	Põhiseaduskomisjon Komisjoni arutelud: 16.05., 15.06., 19.06. ning 26.09.2017. Komisjon ei toetanud ettepanekuid. Menetlus lõpetatud 26.09.2017

Riigikogu menetluse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
06.04.2017 Ingmar Kurg	Peatame veipimise võrdsustamise suitsetamisega	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 08.05., 18.09. ja 26.09.2017. Komisjon ei toetanud ettepanekuid. Menetlus lõpetatud 06.10.2017
06.04.2017 Ökoriik Eesti koostöö, kodaniku-liikumine Avalikult Rail Balticust, Läti maaomanike ühendus „Latvijas zeme, daba, tauta“, Leedu Looduse Fond, Leedu Maaomanike Liidu Pasvalyse esindus	Balti riikide vahelise Rail Balticu lepingu allkirjastamine 31. jaanuaril on praegusel kujul lubamatu!	Majanduskomisjon Komisjoni arutelu: 19.04.2017. Komisjon otsustas edastada kollektiivse pöördumise valitsusele ja palus valitsusel avalikustada nii palju informatsiooni, kui on võimalik. Rail Balticu raudteeühenduse arendamise kokkuleppe kohta komisjon etteulatuvalt seisukohta ei kujundanud. Menetlus lõpetatud 20.06.2017
12.09.2017 Kai Saks	Hoolduskindlustuse loomine	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 12.10. ja 18.12.2017 ning 09.01., 06.02. ja 13.02.2018. Vt 06.03.2018 OTRK „Kuidas eakana hakkama saada – hoolduskindlustuse loomine?“ Komisjon nõustus, et tegemist on olulise küsimusega, kuid leidis, et hoolduskindlustus ei ole ainus lahendus hoolduskoormuse vähendamiseks ja saatis märgukirja sotsiaalkaitseministrile ning tervise- ja tööministrile. Menetlus lõpetatud 15.03.2018
26.09.2017 Rene Leet	Aita Linnahalli seinamaaling lõpuni viia ja säilitada	Kultuurikomisjon Komisjoni arutelu: 28.09.2017. Riigikogul ei ole hoonete mälestiseks olemise lõpetamise otsustusõigust. Menetlus lõpetatud 10.10.2017
02.11.2017 Märt Meesak, Eesti Vabaerakond	Poliitikud ei või istuda kahel toolil (keelata Riigikogu liikmetel osaleda kohalike omavalitsuste volikogude töös)	Põhiseaduskomisjon Komisjoni arutelu: 15.01.2018. Komisjon ei toetanud ettepanekut. Menetlus lõpetatud 25.01.2018
07.11.2017 Roland Uuesoo	Keelustada Eestis GMO-kultuuride kasvatamine	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelud: 05.12.2017 ja 19.03.2018. Tõdeti, et Eesti on GMO-vaba piirkond, komisjon toetas seda põhimõtet. Menetlus lõpetatud 17.04.2018

Riigikogu menetluse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
07.11.2017 Tõnu Pekk	Via läbi II pensionisamba väljamaksete reform: maksimaalne kasu kogutud säästudest	Rahanduskomisjon Komisjoni arutelud: 16.01. ja 30.04.2018. Komisjon leidis, et ettepanek pensionisüsteemi parendamiseks vajab edasist arutelu ja tellis Riigikogu Arenguseire Keskuselt analüüsi pensioni II sambaga seonduvate poliitika soovitude saamiseks. Menetlus lõpetatud 07.05.2018
05.12.2017 Aleksander Laane	Patarei merekindlus on ohus	Kultuurikomisjon Komisjoni arutelu: 22.01.2018. Komisjon peab eelkõige tarvilikuks kultuuripärandit väärtustavat lähenemist, kuid ei välista erakapitali kaasamist. Menetlus lõpetatud 06.02.2018
05.12.2017 Meelis Uustal	Aita lõpetada seaduslikud veelindude tapatalgud	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelud: 09.01., 02.04., 30.04., 07.05. ning 28.05.2018. Komisjon algatas 07.05.2018 istungil jahiseaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega täiendati jahiseadust nõudega, et välisriigis antud kehtiva jahitunnistuse alusel Eestis jahitunnistuse saanud isikule väljastatakse veelinnujahiks väikeuluki jahiluba juhul, kui ta on läbinud jahindusalase koolituse. Seadus jõustus 01.08.2018. Menetlus lõpetatud 05.06.2018
10.04.2018 Märt Sults	Valga Haigla sünnitusosakonna sulgemise vastu	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelud: 16.04., 08.05., 15.05. ning 12.06.2018. Komisjon nõustus kollektiivse pöördumisega osaliselt (sünnitusosakonna sulgemine oli ebapiisavalt ettevalmistatud), kuid ei saa sekkuda Valga Haigla ASi nõukogu pädevusse. Menetlus lõpetatud 25.06.2018
17.04.2018 MTÜ Eesti Roheline Liikumine	Eesti vajab põlevkivienergeetikast väljumise strateegiat ehk PÕXITit	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelud: 05.06., 10.09. ja 05.11.2018. Sotsiaalkomisjonis 10.09.2018, majanduskomisjonis 11.09.2018. Vt 23.10.2018 OTRK. Menetlus lõpetatud 19.11.2018
29.05.2018 Natalja Pessotšinskaja	Päästkem Narva-Jõesuu metsad!	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelu: 11.06.2018. Komisjon nõustus, et tuleb arvestada ka kohaliku elanikkonna soovi metsa säilitamiseks ja looduskaitse alla võtmiseks, selleks edastati pöördumine Narva-Jõesuu linnavalitsusele. Menetlus lõpetatud 13.06.2018
27.06.2018 Kaul Nurme, Vahur Kollom, Eesti Vabaerakond	Metsarahu manifest	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelu: 24.09.2018. Komisjon tervitas manifestis toodud metsade tasakaaluka majandamise ideed ning edastas pöördumise ja arutelu protokollid Keskonnaministeeriumile, kes korraldab strateegiadokumendi „Metsanduse arengukava aastateks 2021–2030“ koostamist. Menetlus lõpetatud 22.10.2018

Riigikogu menetlusse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
11.09.2018 Jaanus Juss	Liiklemine jalgratturitele ohutumaks	Majanduskomisjon Komisjoni arutelu: 23.10.2018. Kooskõlas RKKTS §-ga 152 ¹³ edastas komisjon pöördumise Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks, andmata otsest suunist ratturite ohutuse parandamiseks. Menetlus lõpetatud 23.10.2018
11.09.2018 Olga Kurdovskaja	Laske meil hingata! Kohtla-Järve linna elanike pöördumine Riigikogu poole	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelud: 23.10. ja 19.11.2018. Selgitati, et Keskonna-inspeksioon on alustanud haldusmenetlusi kõigi nelja ettevõtte osas, kes tekitavad suurima välisõhu häiringu, ning inspeksiiooni nõudmisel tuleb välisõhu parendamise kavadega jätkata. Keskonnaamet peab edaspidi esitama komisjonile kavade täitmise kohta ülevaate iga kalendriaasta lõpuks kuni aastani 2022 ning Terviseamet viima 2022. a pärast kavade rakendamist läbi uuringu õhukvaliteedi reaalse paranemise kohta ning selle mõjust inimeste tervisele. Menetlus lõpetatud 29.11.2018
13.11.2018 Eesti Vabaerakond	Poliitilise dieedi kolm retsepti (riigi kulude kokkuvõidu taotlevate Vabaerakonna eelnõude toetuseks)	Põhiseaduskomisjon Komisjoni arutelu: 28.01.2019. Komisjon ei toetanud ettepanekuid. Menetlus lõpetatud 11.02.2019
04.12.2018 Eesti Apteekide Ühendus	Haruapteekide säilitamine	Sotsiaalkomisjon Komisjoni arutelu: 29.01.2019. Ettepanek (üle 4000 elanikuga linnades haruapteekide sulgemise tähtaeg edasi lükata) leidis lahenduse Riigikogus 12.12.2018 vastu võetud ravimiseaduse muutmise seaduses. Menetlus lõpetatud 12.02.2019
20.12.2018 Alari Rammo	Lõpetada katuseraha jagamine Riigikogus	Rahanduskomisjon Komisjoni arutelud: 11.02. ja 10.06.2019. Komisjon nõustus ettepanekuga osaliselt, vastavalt RKKTS § 152 ¹³ p 6 otsustas komisjon püüda lahendada probleemi muul viisil. Komisjon otsustas sügisistungjärgul riigieelarve menetluse käigus vaadata tervikuna üle riigieelarvest eraldatavad toetused ja teha ettepanekud süsteemi läbipaistvamaks ning efektiivsemaks muutmiseks. Menetlus lõpetatud 14.06.2019
15.01.2019 Tartu apell	Tselluloositehase eriplaneeringu lõpetamine	Keskonnakomisjon Komisjoni arutelud: 28.01. ja 18.02.2019. Tõdeti, et Vabariigi Valitsuse 12.11.2018 korraldusega nr 290 on puidurafineerimistehase püstitamiseks algatatud riigi eriplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine lõpetatud. Menetlus lõpetatud 21.02.2019

Riigikogu menetluse võtmise aeg, pöördumise esitaja	Teema	Menetlev komisjon, menetluskäik
15.01.2019 Aare Rüütel	Nõuame, et teadmata kadunud inimese otsingu alguses kaasaks riik KOHE kogu olemasoleva ressursi, kaasa arvatud vabatahtliku organisatsiooni SA Kadunud OPEROG	Õiguskomisjon Komisjoni arutelu: 18.02.2019. Vastavalt RKKTS § 152 ¹³ p-le 6 palus komisjon Sise- ning Justiitsministeeriumil saata konkreetsed ettepanekud seaduse muutmiseks, arvestades 18.02.2019 toimunud arutelu. Menetlus lõpetatud 10.06.2019
29.01.2019 Päästeliit	Maksustame ilutuletikuga paugutamise vabatahtlike päästjate toetuseks	Rahanduskomisjon Komisjoni arutelud: 11.02., 04.06. ja 10.06.2019. Komisjon arutab vabatahtliku pääste lisarahastuse võimalusi 2020. aasta eelarve menetlemise raames, kuid ettepanekut ei toetanud. Menetlus lõpetatud 10.06.2019

5.4. Ametiisikute nimetamine ja vabastamine

5.4.1. Ametiisikute nimetamine ja vabastamine: IX–XIII Riigikogu

Ametikoht	Nimetatud / vabastatud / nimetatamata jäänud				
	IX	X	XI	XII	XIII
Riigikohtu esimees	–	1/1/–	–	1/–/–	1/1/–
Eesti Panga nõukogu esimees	–	1/–/–	1/–/–	1/–/–	1/–/–
Riigikontrolör	1/1/–	–	1/–/–	1/–/–	1/–/–
Õiguskantsler	1/–/1	–	1/–/1	1/–/–	–
Kaitseväge juhataja*	1/1/–	1/1/–	–	–	–
Riigikohtu liige	2/2/–	5/3/–	1/–/–	3/4/–	5/7/–
Eesti Panga nõukogu liige ning asendusliige	1/–/–	8/–/–	8/–/–	7/–/–	–
Õiguskantsleri asetäitja-nõunik	2/1/–	1/–/–	1/–/–	1/–/–	2/–/–

* Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadusega (jõustus 22.07.2011) jäeti kaitseväge juhataja nimetamise kord põhiseadusest välja.

5.4.2. Põhiseaduse alusel ametisse nimetatud ja ametist vabastatud ametiisikud

Ametikoht	Nimi	Otsuse-eelnõu esitamise kuupäev	Hääletamise kuupäev ja tulemus	Avaldamisandmed
Riigikohtu liige	Jüri Ilvest	21.05.2015	09.06.2015 81-0-1 vabastati ametist	RT III, 10.06.2015, 3
Riigikohtu liige	Paavo Randma	21.05.2015	09.06.2015 78-0-2 nimetati ametisse	RT III, 10.06.2015, 4

Ametikoht	Nimi	Otsuse-eelnõu esitamise kuupäev	Hääletamise kuupäev ja tulemus	Avaldamisandmed
Riigikohtu liige	Tõnu Anton	01.10.2015	22.10.2015 72-0-0 vabastati ametist	RT III, 23.10.2015, 4
Riigikohtu liige	Peeter Roosma	01.10.2015	17.11.2015 58-7-1 nimetati ametisse	RT III, 19.11.2015, 1
Riigikohtu liige	Nele Parrest	03.02.2016	23.02.2016 52-9-2 nimetati ametisse	RT III, 26.02.2016, 3
Riigikohtu liige	Indrek Koolmeister	18.01.2018	15.02.2018 78-0-0 vabastati ametist	RT III, 20.02.2018, 1
Riigikontrolör	Janar Holm	01.02.2018	07.03.2018 64-10-0 nimetati ametisse	RT III, 09.03.2018, 2
Eesti Panga nõukogu esimees	Mart Laar	19.04.2018	29.05.2018 44-31-1 nimetati ametisse	RT III, 30.05.2018, 1
Riigikohtu liige	Lea Kivi	04.05.2018	12.06.2018 66-0-0 vabastati ametist	RT III, 15.06.2018, 4
Riigikohtu liige	Heiki Loot	21.06.2018	20.09.2018 64-6-2 nimetati ametisse	RT III, 25.09.2018, 9
Riigikohtu liige	Eerik Kergandberg	02.10.2018	04.12.2018 60-0-0 vabastati ametist	RT III, 06.12.2018, 2
Riigikohtu liige	Malle Seppik	02.10.2018	04.12.2018 62-0-0 vabastati ametist	RT III, 06.12.2018, 1
Riigikohtu liige	Velmar Brett	14.11.2018	04.12.2018 67-0-1 nimetati ametisse	RT III, 06.12.2018, 3
Riigikohtu esimees	Priit Pikamäe	10.01.2019	31.01.2019 61-0-0 vabastati ametist	RT III, 01.02.2019, 1
Riigikohtu esimees	Villu Kõve	15.01.2019	31.01.2019 65-0-1 nimetati ametisse	RT III, 01.02.2019, 2
Riigikohtu liige	Jaak Luik	01.02.2019	19.02.2019 64-0-2 vabastati ametist	RT III, 20.02.2019, 1

5.4.3. Muud ametisse nimetamised

Ametikoht	Nimi	Otsuse-eelnõu esitamise kuupäev	Hääletamise kuupäev ja tulemus	Avaldamis- andmed
Põhjamaade Investeerimis- panga kontrollkomitee	Remo Holsmer	29.04.2015	12.05.2015 81-0-3 nimetati ametisse	RT III, 14.05.2015, 1
Põhjamaade Investeerimis- panga kontrollkomitee	Remo Holsmer	25.01.2016	17.02.2016 37-0-6 nimetati ametisse	RT III, 23.02.2016, 8
Õiguskantsleri asetäitja-nõunik	Olari Koppel	02.02.2017	16.02.2017 36-15-2 nimetati ametisse	RT III, 17.02.2017, 6
Õiguskantsleri asetäitja-nõunik	Heili Sepp	02.02.2017	16.02.2017 49-10-1 nimetati ametisse	RT III, 17.02.2017, 5
Euroopa Liidu Õiguskaitse- koostöö Ameti tegevust kontrolliva parlamentaarse ühiskontrolli tööühma liikmed	Raivo Aeg Kalle Laanet	29.05.2017	13.06.2017 78-0-0 nimetati ametisse	RT III, 14.06.2017, 5
Põhjamaade Investeerimis- panga kontrollkomitee	Mihhail Stalnuhhin	19.04.2018	08.05.2018 28-8-5 nimetati ametisse	RT III, 11.05.2018, 2

5.4.4. Nõukogude moodustamine

Nõukogu nimetus	Otsuse vastuvõtmise kuupäev	Liikmed	Avaldamisandmed
Eesti Arengufondi nõukogu	09.06.2015	Maris Lauri ja Jevgeni Ossinovski – RK liikmed [Valdo Randpere ja Indrek Saare asemele] ning ette- võtluse ja üldsuse esindajad Mart Einasto ja Sven Papp	RT III, 16.06.2015, 2
	22.10.2015	Urve Palo – RK liige [Jevgeni Ossinovski asemele]	RT III, 23.10.2015, 5
Eesti Haigekassa nõukogu	12.05.2015	Viktor Vassiljev – RK liige	RT III, 14.05.2015, 2
	16.03.2017	Maris Lauri – RK liige [Viktor Vassiljevi asemele]	RT III, 21.03.2017, 2
Eesti Rahvus- raamatukogu nõukogu	26.05.2015	Igor Gräzin, Aadu Must ja Mark Soosaar – RK liikmed ning valdkonna tunnustatud asjatundjad Jüri Järs ja Priit Pirsko	RT III, 29.05.2015, 6
	12.01.2017	Barbi Pilvre ja Toomas Väinaste – RK liikmed [Mark Soosaare ja Aadu Musta asemele]	RT III, 13.01.2017, 1
	27.09.2018	Yoko Alender ja Aadu Must – RK liikmed [Igor Gräzini ja Toomas Väinaste asemele]	RT III, 28.09.2018, 4

Nõukogu nimetus	Otsuse vastuvõtmise kuupäev	Liikmed	Avaldamisandmed
Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu	26.05.2015	Krista Aru, Martin Helme, Kalle Muuli, Heidy Purga, Mihkel Raud ja Priit Toobal – RK liikmed	RT III, 29.05.2015, 3
	26.05.2015	Pille Pruulmann-Vengerfeldt – tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundja [Krista Aru asemele]	RT III, 29.05.2015, 8
	08.12.2015	Enn Eesmaa – RK liige [Priit Toobali asemele]	RT III, 10.12.2015, 2
	16.06.2016	Andres Anvelt – RK liige [Mihkel Raua asemele]	RT III, 17.06.2016, 3
	15.12.2016	Kalvi Köva, Viktoria Ladõnskaja-Kubits ja Marika Tuus-Laul – RK liikmed [Andres Anvelti, Kalle Muuli ja Enn Eesmaa asemele]	RT III, 17.12.2016, 2
	03.05.2017	Tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjad Paavo Nõgene, Agu Uudelepp ja Rein Veidemann [Mart Luige, Rain Tamme ja Agu Uudelepa asemele]	RT III, 05.05.2017, 1
Hasartmängu-maksu Nõukogu	26.05.2015	Andres Ammas, Helmen Kütt, Lauri Luik, Andres Metsoja, Meelis Mälberg ja Mailis Reps – RK liikmed, tegevust jätkasid ministriumide esindajad Janar Holm, Rait Kuuse ja Paavo Nõgene	RT III, 29.05.2015, 4
	16.02.2017	Mart Helme, Mihhail Stalnuhhin ja Märts Sults – RK liikmed [Meelis Mälbergi, Lauri Luige ja Mailis Repsi asemele]	RT III, 17.02.2017, 7
	06.06.2017	Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsler Tea Varrak [Janar Holmi asemele]	RT III, 07.06.2017, 3
	14.11.2017	Lauri Luik – RK liige [Mart Helme asemele]	RT III, 16.11.2017, 1
	12.06.2018	Enn Meri – RK liige ja Kultuuriministeeriumi esindajana kultuuriväärtuste asestantsler Tarvi Sits [Paavo Nõgese asemele]	RT III, 13.06.2018, 3
Rahvusoperi nõukogu	26.05.2015	Maire Aunaste, Mart Helme ja Laine Randjärv – RK liikmed	RT III, 29.05.2015, 7
	19.01.2017	Martin Repinski ja Urve Tiidus – RK liikmed [Mart Helme ja Laine Randjärve asemele]	RT III, 24.01.2017, 1
	27.09.2018	Toomas Väinaste – RK liige [Martin Repinski asemele]	RT III, 28.09.2018, 5
Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu	09.06.2015	Jaanus Marrandi ja Andres Metsoja – RK liikmed	RT III, 10.06.2015, 6
Sihtasutuse Kesk-konnainvesteeringute Keskus nõukogu	09.06.2015	Aivar Kokk, Valeri Korb, Kalvi Köva ja Mati Raidma – RK liikmed [Aivar Koka, Kalev Kotkase, Tõnis Kõivu ja Rein Randveri asemele]	RT III, 10.06.2015, 5
	19.12.2016	Kalle Muuli, Meelis Mälberg ja Rainer Vakra – RK liikmed [Aivar Koka, Mati Raidma ja Kalvi Köva asemele]	RT III, 22.12.2016, 2
	10.10.2017	Andres Metsoja – RK liige [Kalle Muuli asemele]	RT III, 12.10.2017, 1
Tagatisfondi nõukogu	26.05.2015	Martin Helme ja Aivar Sõerd – RK liikmed	RT III, 29.05.2015, 5
	16.01.2018	Dmitri Dmitrijev – RK liige [Aivar Sõerdi asemele]	RT III, 17.01.2018, 1

5.5. Riigikogu ja Riigikontroll

5.5.1. Riigikontrolööri ülevaated

Kuupäev	Esitaja	Ülevaateasta	Avaldamisandmed
25.11.2015	Alar Karis	2014	RT III, 02.12.2015, 1
15.11.2016	Alar Karis	2015–2016	RT III, 17.11.2016, 1
08.11.2017	Alar Karis	2016–2017	RT III, 15.11.2017, 1
14.11.2018	Janar Holm	2017–2018	RT III, 16.11.2018, 3

Märkus: Ülevaated on tehtud põhiseaduse § 135 alusel.

5.6. Riigikogu ja õiguskantsler

5.6.1. Õiguskantsleri ettepanekud õigustloovate aktide põhiseadusega kooskõlla viimiseks

Kuupäev	Teema	Menetluse käik
16.10.2015	Ettepanek nr 1 käibemaksuseaduse § 30 lg 3 ja lg 4 p 3 PSga kooskõlla viimiseks	Õiguskantsleri ettekanne 12.11.2015. Ettepanek võeti vastu (79-0-0). Rahanduskomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu käibemaksuseaduse § 30 lg 3 ja lg 4 p 3 kooskõlla viimiseks PSga. Rahanduskomisjon algatas käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu (148 SE) 23.11.2015, lugemised: I: 09.12.2015, II: 16.12.2015, III: 17.12.2015. Seadus võeti vastu (RT I, 31.12.2015, 10).
01.12.2015	Ettepanek nr 2 vee-seaduse § 17 lg 4 PSga kooskõlla viimiseks	Õiguskantsleri ettekanne 21.01.2016. Ettepanek võeti vastu (76-0-6). Keskonnakomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu veeseaduse § 17 lg 4 kooskõlla viimiseks PSga. Keskonnakomisjon algatas veeseaduse § 17 täiendamise seaduse eelnõu (226 SE) 21.04.2016, lugemised: I: 18.05.2016, II: 08.06.2016, III: 15.06.2016. Seadus võeti vastu (RT I, 21.06.2016, 26).
01.12.2015	Ettepanek nr 3 viia toote nõuetele vastavuse seadus [akrediteerimist reguleeriv 4. pkt] PSga kooskõlla	Õiguskantsleri ettekanne 21.01.2016. Ettepanek võeti vastu (78-0-1). Majanduskomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu toote nõuetele vastavuse seaduse kooskõlla viimiseks PSga. Majanduskomisjon algatas toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (247 SE) 17.05.2016, lugemised: I: 31.05.2016, II: 14.06.2016, III: 16.06.2016. Seadus võeti vastu (RT I, 01.07.2016, 12).
09.12.2015	Ettepanek nr 4 välismaalaste seaduse [§ 118 – tähtajalise elamisloa andmise alused] PSga kooskõlla viimiseks	Õiguskantsleri ettekanne 05.04.2016. Ettepanek võeti vastu (42-19-3). Põhiseaduskomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu välismaalaste seaduse § 118 kooskõlla viimiseks PSga. Riigikogu XIII koosseisu volituste ajal eelnõu ei algatatud.

Kuupäev	Teema	Menetluse käik
17.12.2015	Ettepanek nr 5 tööturu-teenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse [TTTS § 6 lg 5 p 4 koostoimes TKindS § 6 lg 1 p 1] PSga kooskõlla viimiseks	<p>Õiguskantsleri ettekanne 09.02.2016.</p> <p>Ettepanek võeti vastu (69-0-3).</p> <p>Sotsiaalkomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu tööturu-teenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse kooskõlla viimiseks PSga. 18.01.2016 algatas Eesti Vabaerakonna fraktsioon tööturu-teenuste ja -toetuste seaduse ja töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (172 SE), lugemine: I: 12.04.2016. Langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja.</p> <p>15.12.2016 pöördus õiguskantsler Riigikohtu poole taotlusega tunnistada TTTS § 6 lg 5 p 4 ja TKindS § 6 lg 1 p 1 põhiseadusevastaseks ja kehtetuks osas, milles need välistavad TKindS § 3 lg 1 nimetatud kindlustatule, kellel oleks TKindS §-st 6 tulenevalt õigus saada töötuskindlustushüvitist, hüvitise maksmise ainuüksi põhjusel, et ta on äriühingu juhatuse liige, prokurist, täis- või usaldusühingut esindama volitatud osanik, välismaa äriühingu filiaali juhataja või mitteresidendi muu püsiva tegevuskoha juht. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium nõustus õiguskantsleriga oma 11.05.2017 kohtuotsuses 3-4-1-17-16 ja tunnistas eelnimetatud seadused osalt põhiseadusega vastuolus olevateks.</p> <p>Sotsiaalkomisjon algatas tööturu-teenuste ja -toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (479 SE) 07.06.2017, lugemised: I: 26.10.2017, II: 23.11.2017, III: 06.12.2017. Seadus võeti vastu (RT I, 28.12.2017, 9).</p>
29.04.2016	Ettepanek nr 6 vanemahüvitise seaduse (§ 3 lg 7 koostoimes § 3 lg 7 ¹ p-ga 4) PSga kooskõlla viimiseks	<p>Õiguskantsleri ettekanne 31.05.2016.</p> <p>Ettepanek võeti vastu (64-0-0).</p> <p>Sotsiaalkomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu vanemahüvitise seaduse PSga kooskõlla viimiseks, et likvideerida võimalus vanemahüvitist vähendada, kui tööandja süül makstakse korraga välja vanemahüvitise saamise ajal teenitud tasu ja selle tõttu ületatakse seatud piirmäär. Menetluses oleva perehüvitiste seaduse eelnõu (217 SE, algatas Vabariigi Valitsus 13.04.2016) § 35 lg 2 muudeti. Lugemised: I: 04.05.2016, II: 08.06.2016, III: 15.06.2016. Seadus võeti vastu (RT I, 08.07.2016, 1).</p>
29.04.2016	Ettepanek nr 7 vüa tegevusala ja elukutse valikule kehtestatud eluaegsed piirangud PSga kooskõlla	<p>Õiguskantsleri ettekanne 31.05.2016.</p> <p>Ettepanek võeti vastu (63-0-0).</p> <p>Õiguskomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu tegevusala ja elukutse valikule kehtestatud eluaegsete piirangute PSga kooskõlla viimiseks. Õiguskomisjon algatas 15.06.2016 avaliku teenistuse seaduse, kohtute seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (268 SE), mis langes koosseisu volituste lõppedes menetlusest välja.</p>
07.09.2016	Ettepanek nr 8 vüa looduskaitse seaduse § 20 PSga kooskõlla	<p>Õiguskantsleri ettekanne 25.10.2016.</p> <p>Ettepanek võeti vastu (70-0-0).</p> <p>Keskkonnakomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu looduskaitse seaduse § 20 PSga kooskõlla viimiseks, et leevendada nende maaomanike olukorda, kes on riigilt oma maa järeelmaksuga erastanud ning riik on hiljem nendele maadele seadnud intensiivsed looduskaitse piirangud. Keskkonnakomisjon algatas looduskaitse seaduse § 20 täiendamise seaduse eelnõu (373 SE) 19.01.2017, lugemised: I: 14.02.2017, II: 22.03.2017, III: 06.04.2017. Seadus võeti vastu (RT I, 18.04.2017, 2).</p>

Kuupäev	Teema	Menetluse käik
17.02.2017	Ettepanek nr 10 tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse PSga kooskõlla viimiseks	Õiguskantsleri ettekanne 16.03.2017. Ettepanek ei leidnud toetust (34-49-0). Õiguskantsler esitas 16.03.2017 taotluse Riigikohtule tunnistada 19.12.2016 vastu võetud tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse § 3 p 3–6 ja p 12 ja 14 PS §-dega 10 ja 31 vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles nähakse ette õlle, kääritatud joogi ja veini, mille etanoolisisaldus on kuni kuus mahuprotsenti, kääritatud joogi, mille etanoolisisaldus on üle kuue mahuprotsendi ja veini, mille etanoolisisaldus on üle kuue mahuprotsendi, aktsiisimäärade täiendava tõusu 01.07.2017 ja 01.02.2018. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium otsustas jätta õiguskantsleri taotluse rahuldamata (kohtuasja nr 3-4-1-5-17).
17.10.2017	Ettepanek sotsiaalhoolekande seaduse § 47 lg 3 PSga kooskõlla viimiseks	Õiguskantsleri ettekanne 14.11.2017. Ettepanek võeti vastu (78-0-0). Sotsiaalkomisjonile tehti ülesandeks algatada eelnõu sotsiaalhoolekande seaduse § 47 lg 3 PSga kooskõlla viimiseks (et võimaldada hoolekandetasutustes elavatel inimestel edaspidi hankida soodustusega abivahendeid kodus elavate inimestega samadel alustel). Sotsiaalkomisjon algatas sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõu (649 SE) 04.06.2018, lugemised: I: 18.09.2018, II: 07.11.2018, III: 14.11.2018. Seadus võeti vastu (RT I, 27.11.2018, 2).

Märkus: Ettepanekute aluseks on PS § 142. Kõik ettepanekud on teinud õiguskantsler Ülle Madise.

5.6.2. Õiguskantsleri ettepanekud ametiisikute kriminaalvastutusele võtmiseks

Riigikogu XIII koosseisu vältel õiguskantsler ettepanekuid ametiisikute kriminaalvastutusele võtmiseks ei teinud.

5.6.3. Õiguskantsleri ettekanded

Kuupäev	Esitaja	Teema
26.08.2015	Ülle Madise	Põhihariduse korralduse põhiseaduspärasusest
16.11.2017	Ülle Madise	Valimiskampaaniate rahastamise ning reklaami regulatsiooni ajakohasus ja põhiseaduspärasus

Märkus: Ettekannete aluseks on põhiseaduse § 139 lg 2.

5.6.4. Õiguskantsleri ülevaated

Kuupäev	Esitaja	Teema	Avaldamisandmed
22.09.2015	Ülle Madise	Õiguskantsleri 2014.–2015. aasta tegevuse ülevaade	RT III, 08.10.2015, 1
20.09.2016	Ülle Madise	Õiguskantsleri 2015.–2016. aasta tegevuse ülevaade	RT III, 04.10.2016, 6
19.09.2017	Ülle Madise	Õiguskantsleri 2016.–2017. aasta tegevuse ülevaade	RT III, 30.09.2017, 1
18.09.2018	Ülle Madise	Õiguskantsleri 2017.–2018. aasta tegevuse ülevaade	RT III, 27.09.2018, 1

Märkus: Ülevaadete aluseks on põhiseaduse § 143.

5.7. Riigikogu ja Riigikohus

5.7.1. Seaduste põhiseadusele vastavuse kontroll Riigikohtus 1999–2019

Asjade arv																						
Asja algataja	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Kokku
Vabariigi President	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Õiguskantsler	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	3	3	0	2	0	0	16
Kohtud	2	3	4	8	4	6	4	3	6	6	7	3	13	14	33	28	14	5	11	6	2	182
Linna- ja vallavolikogud	–	–	–	–	1	0	0	0	2	1	6	3	1	0	0	1	3	2	2	0	1	23
Muud	0	0	0	1	2	7	8	2	4	9	7	3	16	16	31	24	14	8	15	8	7	182
Kokku	2	4	4	10	7	15	15	5	13	17	21	10	30	31	65	56	34	15	30	14	10	408

Märkus: Ülevaatlikkuse huvides loetakse taotlus esitatuks samal aastal, millal Riigikohus selle suhtes otsuse tegi.

* Kuni XIII Riigikogu volituste lõpuni (29.03.2019).

Riigikohtu lahendid / lahendi tulemus																						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kokku
Tunnistada jõustumata seadus põhiseadusega vastuolus olevaks	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Tunnistada jõustunud seadus või selle säte põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks	2	2	3	3	1	2	1	3	4	5	5	1	11	12	6	11	5	6	4	2	0	89
Tunnistada seaduse andmata jätmise põhiseadusega vastuolus olevaks	0	0	0	2	1	2	0	0	0	0	1	2	3	0	0	1	0	0	1	0	0	13
Tunnistada seaduse kehtivuse kaotanud redaktsioon põhiseadusega vastuolus olevaks	0	0	0	3	3	3	1	0	2	0	1	0	5	8	25	15	3	2	0	0	0	71
Rahuldamata jätmise või põhiseaduse-vastasust eitav otsus	0	2	1	3	2	6	9	0	3	4	7	4	7	5	15	22	13	4	13	11	7	138
Sätte asjassepuutumatus	0	0	0	0	0	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Läbi vaatamata jätmise	0	0	0	0	1	0	3	2	3	7	10	5	5	7	19	9	13	5	11	1	0	101
Seaduse vastuolu tuvastamine ELi õigusega	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	1	0	0	0	0	1	0	1	3
Saadetud läbivaatamiseks Riigikohtu üldkogule	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	0	0	0	1	0	0	0	2	3
Kokku	2	4	4	11 ^a	8 ^b	16 ^c	16 ^d	5	13	17	25 ^e	12 ^f	31 ^g	33 ^h	65	58 ⁱ	35 ^j	17 ^k	30	14	10	426

Märkused: Lahtris „Sätte asjassepuutumatus” on aastatel 2004–2010 kajastatud lahendid, kus Riigikohtule esitatud eri- ja kassatsioonikaebuste lahendamise käigus on tõusetunud küsimus seadusesätte vastavusest põhiseadusele ning Riigikohus on hinnanud selle sätte asjassepuutumatuks. Lahtrisse „Läbi vaatamata jätmine” on paigutatud lahendid, kus Riigikohus on instantsikohtu poolt esitatud taotluse või kaebuse lahendamise käigus tõstatatud küsimuse seaduse sätte põhiseadusevastaseks tunnistamiseks jätnud läbi vaatamata seadusesätte asjassepuutumatus, taotluse esitamise õiguse puudumise või taotluse läbivaatamise pädevuse puudumise motiivil (aastatel 2003–2010 asjasse puutumatus motiivil). Lahtrisse „Seaduse vastuolu tuvastamine ELi õigusega” on paigutatud kõik lahendid, kus Riigikohtus on arutusel olnud seaduse vastuolu tuvastamine ELi õigusega, olenemata sellest, kas vastuolu tuvastati või ei.

- a Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et 03.04.2002 lahendis nr 3-4-1-2-02 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ühe kontrollitava sätte (KrK § 40 lg 3) osaliselt kehtetuks, teise sätte (KarS § 65 lg 1) osas jättis taotluse rahuldamata.
- b Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et 10.12.2003 lahendis nr 3-3-1-47-03 tunnistas Riigikohtu üldkogu ühe kontrollitava sätte (KodS § 35 lg 2 p 2) kehtetuks, teise kontrollitava sätte (KodS § 35 lg 4 9. novembrini 2002 kehtinud redaktsioon) põhiseadusevastaseks.
- c Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et 30.04.2004 lahendis nr 3-4-1-3-04 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium kehtetuks 2 kontrollitavat sätet, neist ühe (AÕSRS § 15² lg 1) kehtetuks tunnistamise põhjuseks on seadusandjapoolne seaduse andmata jätmine.
- d Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et 19.04.2005 lahendis nr 3-4-1-1-05 tunnistas Riigikohtu üldkogu ühe kontrollitava sätte (KOVVS § 70¹) kehtetuks, teise sätte (EKS § 5 lg 1 esimene lause) osas jättis taotluse läbi vaatamata.
- e Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et:
- 08.06.2009 lahendis nr 3-4-1-7-08 tunnistas Riigikohtu üldkogu ühe kontrollitava sätte (RHS § 129 lg 1) põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks, teiste sätete (RHS § 126 lg 6 ja § 129 lg 2) osas jättis taotluse läbi vaatamata;
  - 09.06.2009 lahendis nr 3-4-1-2-09 otsustas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jätta taotluse osaliselt (KOVVS § 8 lg 4 ja § 9 lg 2) läbi vaatamata ning osaliselt (KOVVS ja KOKS muutmise seaduse § 1 p 1) rahuldamata;
  - 20.10.2009 lahendis nr 3-4-1-14-09 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ühe kontrollitava sätte (KMSK § 6 p 1 alapunkt 13 24. aprillini 2004 kehtinud redaktsioonis) põhiseadusega vastuolus olevaks, teise sätte (MSOS § 95 lg 1 esimese lause osa) põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks, ning ülejäänud sätete osas jättis taotluse rahuldamata.
- f Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et:
- 19.01.2010 lahendis nr 3-4-1-13-09 otsustas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ühe kontrollitava sätte (MaaKatS § 18 lg 7) jätta läbi vaatamata, teise sätte (MaaRS § 25 lg 3) osas jätta taotluse rahuldamata;
  - 16.03.2010 lahendis nr 3-4-1-8-09 otsustas Riigikohtu üldkogu tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks õigustloovate aktide andmata jätmise teatud valdkonnas ja jätta rahuldamata taotlus tunnistada teatud seadused kehtetuks.
- g Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et 12.04.2011 lahendis nr 3-2-1-62-10 tunnistas Riigikohtu üldkogu ühe kontrollitava sätte (RLS § 56 lg-d 1 ja 19 ning lisa 1 viimane lause) 1. jaanuarist 2009 kuni 31. detsembrini 2010 kehtinud redaktsioonis põhiseadusega vastuolus olevaks, teise sätte (TsMS § 183 lg 1 esimene lause) põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see välistab tsiviilkohtumenetluses menetlusabi andmise selles sättes märgitud kriteeriumidele mittevastavale Eesti eraõiguslikule juriidilisele isikule apellatsioonikaebuse korral riigilõivu tasumisest täielikult või osaliselt vabastamiseks.
- h Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et:
- 18.12.2012 lahendis nr 3-4-1-25-12 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ühe kontrollitava sätte (RLS § 57 lg 1 koostoimes lisaga 1 Harju Maakohtu 8. oktoobri 2012. a määruse tegemise ajal) põhiseadusega vastuolus olevaks ja jättis teise sätte (TsMS § 183 lg 1 esimene lause) põhiseaduslikkuse kontrolli taotluse läbi vaatamata;
  - 19.12.2012 lahendis nr 3-2-1-163-12 pidas Riigikohtu tsiviilkolleegium üht kontrollitavat sätet (TsMS § 137 lg 4) asjasse mittepuutuvaks ja teise sätte (apellatsioonikaebuse ajal kehtinud RLS § 57 lg-d 1 ja 22 koostoimes lisaga 1 osas, millest tulenevalt tuli apellatsioonikaebuselt tasuda riigilõivu 2556 eurot 46 senti) puhul põhiseadusega vastuolu ei tuvastanud.

- ⁱ Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et:
- 10.02.2014 lahendis nr 3-4-1-35-13 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ühe kontrollitava sätte (RLS § 56 lg 1 ja lisa 1) 1. jaanuarist 2009 kuni 31. detsembrini 2010 kehtinud redaktsioonis põhiseadusega vastuolus olevaks ja teise sätte (RLS § 56 lg-d 1 ja 19 ning lisa 1) osas jättis Harju Maakohtu taotluse rahuldamata;
  - 26.06.2014 lahendis nr 3-2-1-153-13 tunnistas Riigikohtu üldkogu kaks kontrollitavat sätet (TsMS § 174 lg 8 ja § 175 lg 4) põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks ning ühe sätte (TsMS § 175 lg 3) 1. jaanuarist 2006 kuni 31. detsembrini 2008 kehtinud redaktsioonis põhiseadusega vastuolus olevaks.
- ^j Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et üks taotlus oli esitatud Riigikogu XII koosseisu volituste ajal ning lahend tehti XIII koosseisu volituste ajal: lahend nr 3-2-1-71-14, 15.12.2015 Eesti Energia Aktsiaseltsi hagi Mati Makkari vastu võla ja viivise saamiseks.
- ^k Tehtud otsuste arv ei lange esitatud taotluste arvuga kokku põhjusel, et:
- 30.06.2016 lahendis nr 3-3-1-86-15 tunnistas Riigikohtu üldkogu ühe kontrollitava sätte (VHS § 3 lg 7 esimese lause) selle 14.05.2013 kuni 31.12.2013 kehtinud redaktsioonis põhiseadusevastaseks ning VHS § 3 lg 7 esimese lause hilisema redaktsiooni põhiseadusevastaseks ja kehtetuks;
  - 20.12.2016 lahendis nr 3-4-1-3-16 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ühe kontrollitava sätte (HRS § 24 lg 1 teise lause osa „kuid mitte rohkem kui 100 000 euro ulatuses“) põhiseadusevastaseks ja kehtetuks ning ülejäänud osas jättis taotlused rahuldamata.

5.7.2. Riigikogu nimel Riigikohtule seaduste põhiseadusele vastavuse kontrolli asjades esitatud arvamused

Arvamuse andja	2015	2016	2017	2018	2019	Kokku
Põhiseaduskomisjon	13	13	18	6	3	53
Õiguskomisjon	2	10	4	4	1	21
Sotsiaalkomisjon	0	1	3	0	0	4
Kultuurikomisjon	0	0	1	0	0	1
Majanduskomisjon	0	0	0	0	1	1
Rahanduskomisjon	0	0	1	0	0	1
Kokku	15	24	27	10	5	81

5.7.3. Riigikogu koosseisu ja tegevust puudutavad kaebused

Asja algataja	Riigikohtu otsuse andmed Lahendi tulemus	Lahendi sisu
Riigikogu Kantsleile	Riigikohtu halduskolleegiumi otsus 3-3-1-90-14 11.05.2015 Rahuldada Riigikogu Kantsleile kassatsioonkaebus	Kassatsioonkaebus esitati haldusasjas 3-3-1-90-14 Andmekaitse Inspeksiooni 3. detsembri 2012. a ettekirjutuse nr 2.1-6/12/161 ja selle aluseks oleva vaideotsuse nr 2.1-3/12/1477 tühistamiseks. Andmekaitse Inspeksioon tegi Riigikogu Kantsleile ettekirjutuse nr 2.1-6/12/161, kus leiti, et avaliku teabe seaduse (AvTS) § 35 lg 2 p 3 ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) § 36 alusel ei saa kehtestada valimatult kõigile uurimiskomisjoni istungite salvestistele juurdepääsupiirangut täies ulatuses. Riigikogu Kantsleid kohustati välja selgitama, kas ja milline osa uurimiskomisjoni istungite salvestistest sisaldab juurdepääsupiirangutega teavet, ning võimaldama teabenõudjal tutvuda soovitud salvestistega, mis ei sisalda juurdepääsupiirangutega teavet, või keelduda teabenõude täitmisest seaduses sätestatud alusel. Riigikohtu halduskolleegium otsustas tühistada Tallinna Halduskohtu 19. augusti 2013. a otsuse ning Tallinna Ringkonnakohtu 28. augusti 2014. a otsuse asjas nr 3-12-2613 ja teha uue otsuse, millega tühistada Andmekaitse Inspeksiooni 3. detsembri 2012. a ettekirjutus nr 2.1-6/12/161 ning 3. detsembri 2012. a vaideotsus avaliku teabe asjas nr 2.1-3/12/1477.

5.7.4. Riigikohtu esimehe ülevaated

Kuupäev	Riigikohtu esimees
04.06.2015	Priit Pikamäe
09.06.2016	Priit Pikamäe
08.06.2017	Priit Pikamäe
07.06.2018	Priit Pikamäe

Märkus: Riigikohtu esimees esitab kord aastas Riigikogu kevadistungjärgul Riigikogule ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta (kohtute seadus § 27 lg 3).

5.8. Riigikogu ja Eesti Pank ning Finantsinspeksioon

5.8.1. Eesti Panga presidendi ja Finantsinspeksiooni juhatuse esimehe ettekanded

Kuupäev	Esitaja	Teema
26.05.2015	Ardo Hansson	Eesti Panga 2014. aasta aruanne
26.05.2015	Kilvar Kessler	Finantsinspeksiooni 2014. aasta aruanne
03.05.2016	Ardo Hansson	Eesti Panga 2015. aasta aruanne
03.05.2016	Kilvar Kessler	Finantsinspeksiooni 2015. aasta aruanne
03.05.2017	Ardo Hansson	Eesti Panga 2016. aasta aruanne
03.05.2017	Kilvar Kessler	Finantsinspeksiooni 2016. aasta aruanne
03.05.2018	Ardo Hansson	Eesti Panga 2017. aasta aruanne
10.05.2018	Kilvar Kessler	Finantsinspeksiooni 2017. aasta aruanne

Märkus: Eesti Panga seaduse § 31 lg 3 ja Finantsinspeksiooni seaduse § 51 lg 4 alusel.

5.9. Riigikogu ja Eesti Arengufond

Kuupäev	Juhatusesimees	Ülevaate aasta
22.10.2015	Pirko Konsa	2014–2015

Märkus: Eesti Arengufondi seaduse § 4 alusel. Eesti Arengufondi tegevus lõpetati arenguseire seaduse jõustumisel (29.06.2016); Riigikogu Kantslelei juurde moodustati Arenguseire Keskus.

5.10. Riigikogu ees esinenud väliskülalised

Riigikogu XIII koosseisu vältel väliskülalised Riigikogus ei esinenud.

Summary

This publication reflects the functions and membership of the 13th Riigikogu and is divided into two main sections.

The first section contains articles about the major Acts passed during the parliamentary term, the Constitutional Committee discussions of the amendments of the Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act, and the practices the 13th Riigikogu in conducting proceedings on the collective proposals.

The second section of the book presents a statistical overview of elections and the legislative activity. The section also contains a full list of members of the 13th Riigikogu, the membership of the committees, factions, associations and unions of MPs, parliamentary delegations and groups. The last chapter covers the functions of the Riigikogu that are related to parliamentary control, such as interpellations and written questions, and the appointment of high officials of the state. It also presents an overview of the activities of the high officials of the state related to the Riigikogu, including those of the President, the Government and the Chancellor of Justice.

A brief overview of the membership and legislative activity of the 13th Riigikogu:

The 13th Riigikogu had 101 members and, including substitute members, a total of 154 people held a mandate during the parliamentary term, among them 39 women and 115 men. Among these 154 people, 63 had served one parliamentary term, 29 members two, 25 members three, 25 members four, 6 members five, 2 members six, and 4 members seven parliamentary terms. 66 of the members of the 13th Riigikogu were elected back to the 14th Riigikogu (according to the election results; later substitute members are not included).

There were six factions: the Conservative People's Party of Estonia faction, the Estonian Centre Party faction, the Estonian Free Party faction, the Estonian Reform Party faction, the Pro Patria and Res Publica Union / Isamaa faction (faction was renamed from July 31, 2018) and the Social Democratic Party faction.

During the 13th Riigikogu, there were 11 standing committees: the Constitutional Committee, the Cultural Affairs Committee, the Economic Affairs Committee, the Environment Committee, the European Union Affairs Committee, the Finance Committee, the Foreign Affairs Committee, the Legal Affairs Committee, the National Defence Committee, the Rural Affairs Committee and the Social Affairs Committee.

In addition, there were 3 select committees, 2 study committees, and 1 committee of investigation, 7 parliamentary delegations, 61 parliamentary groups and 83 associations of MPs.

During the 13th Riigikogu, 9 sessions and 453 sittings, 5 additional sittings and 6 extraordinary sessions took place. Members of the Riigikogu initiated 12 Bills that were adopted; factions initiated 6, committees 46, and the Government of the Republic 359 Bills (the figures do not reflect consolidations). Among the drafts adopted, there was one Act to amend the Constitution, there were 41 consolidated texts, 327 Amendment Acts, 8 State Budget Acts,

44 Acts related to international agreements, and 159 Resolutions and 6 Statements – 586 in total (here the Bills adopted reflect only the Acts passed by the Riigikogu and proclaimed by the President of the Republic).

As to the means of exercising parliamentary control, 427 interpellations and 332 written questions were submitted, and 808 Question Time questions of the members of the Riigikogu were answered.

The publication also enables to compare the main indicators of the activities of the previous four legislatures with those of the 13th Riigikogu. The publication has been compiled by the Chancellery of the Riigikogu and the National Library of Estonia.

Nimeregister

- Aab, Jaak 132, 140
Aas, Arto 52, 83, 84, 90, 93, 94, 97, 102, 109, 131, 137, 138, 140
Aaviksoo, Jaak 52, 85, 92, 99
Adams, Jüri 50, 52, 84, 93, 99, 112, 137, 138
Aeg, Raivo 52, 88, 90, 91, 95, 99, 102, 108, 113, 152
Alender, Yoko 53, 81, 82, 93, 95, 97, 106, 108, 112, 113, 137, 138, 152
Ambur, Urmas 146
Ammas, Andres 53, 85, 92, 95, 99, 137, 138, 153
Anton, Tõnu 151
Anvelt, Andres 53, 84, 94, 95, 100, 110, 132, 153
Arhipov, Vladimir 53
Aru, Krista 50, 53, 77, 81, 90, 95, 99, 102, 109, 112, 113, 125, 137, 138, 153
Aru, Peep 53, 82, 84, 88, 90, 97
Aunaste, Maire 54, 82, 87, 93, 95, 99, 153
Berg, Angelika 7, 33
Boroditš, Deniss 54, 81, 83, 95, 97, 104–107, 113, 137, 138
Brett, Velmar 151
Dmitrijev, Dmitri 49, 54, 80, 85, 87, 95, 96, 104, 107–110, 120, 121, 137, 153
Eenmaa, Ivi 54, 81, 97
Eesmaa, Enn 54, 77, 87, 88, 95, 96, 111, 120, 121, 137, 153
Einasto, Mart 152
Ernits, Peeter 54, 81, 83, 84, 95, 96, 101, 110, 111, 120, 121, 137
Gräzin, Igor 55, 82, 88, 95, 97, 104–106, 111, 125, 137, 138, 152
Hallemaa, Helmut 55, 84, 93, 96
Hanso, Andres 146
Hanso, Hannes 55, 86–88, 100, 102–107, 113, 131
Hanso, Heiki 146
Hansson, Ardo 161
Haukanõmm, Monika 50, 55, 80, 87, 93, 95, 99, 101, 102, 111, 137, 138
Helme, Mart 55, 86, 91, 95, 97, 102, 121, 125, 129, 137, 138, 153
Helme, Martin 55, 85, 95, 97, 112, 121, 137, 138, 153
Herkel, Andres 50, 55, 77, 80, 83, 87, 91, 99, 102, 105, 109, 137, 138
Holm, Janar 151, 153, 154
Holsmer, Remo 56, 85, 95, 97, 98, 137, 138, 152
Ilves, Toomas Hendrik 130
Ilvest, Jüri 150
Iva, Kaia 132
Ivanova, Olga 56, 86, 88, 92, 96, 101, 102, 106, 109, 120, 121, 137
Jaanson, Jüri 56, 87, 97, 111, 137, 138
Jahilo, Peep 8
Jannsen, Johann Voldemar 13
Juss, Jaanus 149
Jõks, Allar 129
Järs, Jüri 152
Jürgenstein, Toomas 49, 56, 80, 81, 90, 100, 112
Kagarov, Etti 56
Kaljulaid, Kersti 129, 130
Kaljurand, Marina 129, 131
Kallas, Siim 129
Kallo, Kalev 56, 83, 96, 104, 105
Kangro, Tiina 57, 80, 81, 87, 99, 101
Karilaid, Jaanus 49, 57, 86, 88, 91, 94–96, 113, 120, 121, 137
Karis, Alar 154
Kaskpeit, Uno 57, 88, 90, 95, 97, 102, 108, 121, 137, 138
Kender, Kaur 145
Kergandberg, Eerik 151
Kersna, Liina 57, 87, 95, 97, 110, 137, 138
Kert, Johannes 57, 80, 86, 95, 98, 102, 106, 137, 138
Kessler, Kilvar 161
Kiisler, Siim 57, 83–85, 94, 99, 100, 132
Kivi, Lea 151
Kivi, Signe 58
Kivimägi, Toomas 58, 83, 84, 95, 98, 102, 106, 111, 125, 137, 138
Klaas, Urmas 58
Kokk, Aivar 58, 82, 83, 87, 93, 99, 102, 108–110, 153

- Kollom, Vahur 148
 Koolmeister, Indrek 151
 Koppel, Olari 152
 Korb, Mihhail 58, 83, 84, 87, 95, 96, 102, 104, 105, 120, 121, 132, 137
 Korb, Valeri 58, 81, 95, 96, 102, 105, 106, 108, 113, 120, 121, 137, 153
 Kotka-Repinski, Siret 59, 80, 82, 83, 93, 95, 96, 107, 120, 137
 Kotkas, Kalev 59, 85, 90, 95, 100, 153
 Kravtšenko, Igor 59, 81, 87, 96
 Kross, Eerik-Niiles 59, 87, 95, 98, 102, 104, 105, 109, 113, 137, 138
 Kruuse, Urmas 59, 82, 83, 98, 131, 137, 138
 Kruusimäe, Tarmo 59, 80, 83, 99, 112
 Kukk, Martin 59, 84, 90, 98
 Kurbel, Rainer 145
 Kurdovskaja, Olga 149
 Kuresoo, Liis 145
 Kurg, Ingmar 147
 Kuuba, Rainer 145
 Kuuse, Rait 153
 Kõiv, Tõnis 153
 Kõljalg, Kristjan 60, 88, 92, 95, 98, 108, 110, 144
 Kõlvart, Mihhail 60
 Kõva, Kalvi 49, 60, 85, 100, 153
 Kõve, Villu 151
 Kübarsepp, Külliki 60, 88, 93, 99, 102, 111, 137, 138
 Kütt, Helmen 60, 87, 95, 100, 102, 104–106, 110, 153
 Laane, Aleksander 148
 Laaneots, Ants 60, 86, 91, 95, 98, 103, 106, 107, 137, 138
 Laanet, Kalle 60, 77, 84, 90, 95, 98, 104, 111, 112, 137, 138, 152
 Laar, Mart 151
 Laasi, Lauri 61, 86, 95, 96, 104, 137
 Ladõnskaja-Kubits, Viktoria 61, 80, 82, 99, 100, 102, 104, 153
 Laks, Henry 145
 Lauri, Maris 61, 80, 83, 87, 95, 98, 105, 113, 131, 137, 138, 152
 Leet, Rene 147
 Lenk, Heimar 61, 82, 96, 120, 121, 137
 Ligi, Jürgen 61, 85, 92, 97, 98, 131, 137, 138
 Liitmäe, Raido 146
 Linna, Ivo 146
 Loho, Elver 146
 Loone, Oudekki 61, 80, 86, 87, 96, 103, 104, 120, 121, 125, 137
 Loot, Heiki 151
 Lotman, Aleksei 145
 Luigas, Inara 49, 61, 82, 92, 100, 113
 Luik, Jaak 151
 Luik, Jüri 132
 Luik, Lauri 62, 82, 84, 95, 98, 107, 109–112, 137, 138, 153
 Luik, Mart 153
 Lutsepp, Ain 62, 86, 95, 99, 137, 138
 Maatee, Aet 62
 Madise, Ülle 156
 Madison, Jaak 62, 80, 82, 84, 95, 97, 102, 106, 121, 137, 138
 Makkar, Mati 159
 Marrandi, Jaanus 62, 83, 91, 95, 100, 102, 104, 110, 112, 153
 Maruste, Rait 62, 88, 98
 Meesak, Märt 147
 Meri, Enn 62, 85, 92, 99, 153
 Metsoja, Andres 62, 81, 92, 99, 109, 153
 Michal, Kristen 63, 83, 97, 98, 112, 131, 137, 138
 Mihkelson, Marko 63, 80, 86–88, 99, 101, 103, 138, 144
 Mikko, Marianne 49, 63, 80, 86, 95, 100, 102–104, 106, 112, 113
 Mikser, Sven 63, 87, 88, 95, 100, 103, 131, 132, 141
 Milling, Madis 63, 86, 95, 98, 137, 138
 Must, Aadu 63, 82, 96, 102, 104–106, 108, 112, 120, 121, 137, 152
 Muuli, Kalle 64, 82, 84, 86, 87, 91, 99, 153
 Mäggi, Janek 132, 141
 Mälberg, Meelis 64, 81, 82, 95, 98, 105, 137, 138, 153
 Nestor, Eiki 49, 64, 77, 95, 100, 129
 Novikov, Andrei 64, 80, 83–86, 88, 95, 96, 102, 120, 121, 137
 Nurme, Kaul 148
 Nutt, Mart 65, 84, 85, 88, 91, 99, 102, 104, 105, 108

- Nõgene, Paavo 153
 Nääme, Alar 65
 Ossinovski, Jevgeni 65, 82, 84, 100, 131, 132, 152
 Ott, Anneli 65, 84, 86, 91, 96, 105, 109, 120, 121, 137
 Oviir, Liisa 49, 65, 80, 88, 100, 102, 111, 131
 Paasmäe, Eevi 66, 80–82, 96
 Pacius, Friedrich 13
 Padar, Ivari 66, 82–84, 93, 100, 106, 107
 Paet, Urmas 66
 Pakosta, Liisa-Ly 66
 Palling, Kalle 66, 80, 81, 83, 95, 98, 105, 106–111, 137, 138
 Palo, Urve 67, 81, 83, 95, 100, 101, 131, 132, 152
 Papp, Sven 152
 Parrest, Nele 151
 Parts, Juhan 67, 80, 86, 88, 99, 100
 Paur, Toomas 67, 86, 88, 96
 Pekk, Tõnu 148
 Pentus-Rosimannus, Keit 67, 80, 87, 88, 98, 104, 106, 131, 137, 138, 144
 Pessotšinskaja, Natalja 148
 Pevkur, Hanno 67, 77, 84, 88, 90, 97, 98, 105, 131, 137, 138, 140
 Pikamäe, Priit 151, 160
 Pikhof, Heljo 49, 68, 82, 88, 93, 95, 100–102, 104, 105, 112
 Pilvre, Barbi 49, 68, 80, 88, 89, 101, 102, 112, 152
 Pirsko, Priit 152
 Pomerants, Marko 68, 84, 100, 131, 132
 Pruulmann-Vengerfeldt, Pille 153
 Purga, Heidy 68, 82, 95, 98, 108, 137, 138, 153
 Põldaru, Raivo 68, 81, 83, 87, 91, 93, 95, 97, 110, 121, 137, 138
 Põlluaas, Henn 69, 77, 88, 92, 94, 95, 97, 103, 121, 137, 138
 Raidma, Mati 69, 81, 89, 95, 98, 102, 104, 153
 Raik, Katri 132
 Rammo, Alari 149
 Randjärv, Laine 69, 81, 82, 95, 98, 104–106, 108, 109, 111, 112, 137, 138, 153
 Randma, Paavo 150
 Randpere, Valdo 69, 88, 89, 94, 98, 104, 106, 137, 138, 152
 Randver, Rein 69, 84, 101, 113, 153
 Ratas, Jüri 69, 77, 96, 120, 121, 131, 132, 137, 139
 Ratas, Rein 69, 81, 95, 96, 107, 120, 137
 Raud, Mihkel 70, 81, 82, 84, 95, 101, 106, 153
 Reinsalu, Urmas 70, 99, 100, 131, 132, 138, 140, 141
 Repinski, Martin 70, 81, 83, 96, 104, 110, 120, 132, 137, 153
 Reps, Mailis 70, 82, 95–97, 102, 104–106, 108, 110, 120, 121, 129, 132, 137, 153
 Roosma, Peeter 151
 Rummo, Paul-Eerik 70
 Runthal, Vello 146
 Rõivas, Taavi 70, 77, 81, 83, 85, 89, 98, 131, 137–139
 Rüütel, Aare 150
 Saar, Indrek 71, 100, 101, 106, 131, 132, 140, 141, 152
 Saar, Jüri 71, 89, 99
 Saks, Kai 147
 Sarapuu, Arvo 71
 Sarapuu, Kersti 71, 85, 95–97, 103, 108, 112, 120, 121, 137
 Savisaar, Edgar 71, 101
 Savisaar, Erki 49, 71, 84, 90, 95–97, 102, 104–106, 109, 120, 121, 125, 137
 Savisaar-Toomast, Vilja vt Toomast, Vilja
 Seeder, Helir-Valdor 71, 77, 82, 83, 85, 86, 93, 99, 100, 102, 110
 Sell, Indrek 145
 Sepp, Andre 72, 81, 85, 95, 98, 105, 108
 Sepp, Heili 152
 Seppik, Malle 151
 Sester, Sven 72, 83, 84, 100, 102, 131, 132, 137, 140
 Sibul, Priit 72, 85, 99, 100, 111
 Sikkut, Riina 132
 Sild, Arno 72, 83, 93, 95, 97, 121, 125, 137, 138
 Simson, Kadri 72, 85, 86, 95–97, 103, 106, 107, 120, 121, 132, 137, 138
 Sits, Tarvi 153
 Soosaar, Mark 72, 89, 95, 101, 108–111, 152
 Sooäär, Imre 73, 82, 89, 95, 98, 103–105, 107

- Stalnuhhin, Mihhail 73, 85, 92, 95, 97, 104, 105, 110, 113, 120, 121, 137, 144, 152, 153
 Sulling, Anne 73, 88, 95, 98, 102, 104, 106, 107, 109, 137, 138
 Sults, Märt 35, 73, 82, 84, 95, 97, 107, 110, 113, 120, 121, 137, 145, 148, 153
 Surva, Aivar 73, 83, 98
 Suur, Neeme 73
 Sõerd, Aivar 73, 81, 85, 92, 95, 98, 105, 107, 137, 138, 153
 Sära, Silver 7, 11
 Šorin, Marko 73, 88, 97, 103
 Talve, Tanel 49, 74, 83, 85, 92–95, 101, 107–111
 Talvik, Artur 50, 74, 83, 91, 94, 95, 99, 101, 104, 107–109, 111, 112, 125, 137, 138
 Tamm, Tarmo 74, 85, 86, 96, 97, 107, 108, 120, 121, 132, 137
 Tamme, Rain 153
 Tammemägi, Karin 74, 86, 97
 Tammist, Rene 132
 Terik, Tiit 74, 81, 85, 86, 97, 102, 106
 Tiidus, Urve 75, 81, 85, 89, 97, 99, 102, 104, 105, 111, 137, 138, 153
 Toobal, Priit 75, 85, 97, 120, 137, 153
 Toom, Yana 75
 Toomast, Vilja 75, 87, 89, 95, 99, 106, 108
 Trei, Terje 75, 81, 83, 95, 99, 106, 110–112, 137, 138
 Tsahkna, Margus 75, 85, 86, 100, 101, 107, 131, 132, 138
 Tuulik Karin 7, 29
 Tuus-Laul, Marika 75, 87, 95, 97, 102, 105, 110, 120, 121, 137, 153
 Tõniste, Toomas 132, 141
 Uudelepp, Agu 153
 Uuesoo, Roland 147
 Uustal, Meelis 35, 148
 Vaher, Ken-Marti 76, 84, 85, 90, 100
 Vakra, Rainer 76, 81, 95, 101, 102, 105, 153
 Vallbaum, Einar 76, 83, 85, 100, 104, 105
 Varrak, Tea 153
 Vassiljev, Viktor 76, 87, 95, 97, 108, 120, 121, 131, 137, 152
 Veidemann, Rein 153
 Velman, Vladimir 76, 86, 88, 97, 113, 120, 121, 137
 Vitsut, Toomas 49, 76, 80, 81, 89, 95, 97, 102, 120, 121, 137
 Volmer, Hardi 49, 76, 85, 89, 90, 101
 Väinaste, Toomas 76, 82, 83, 97, 152, 153

